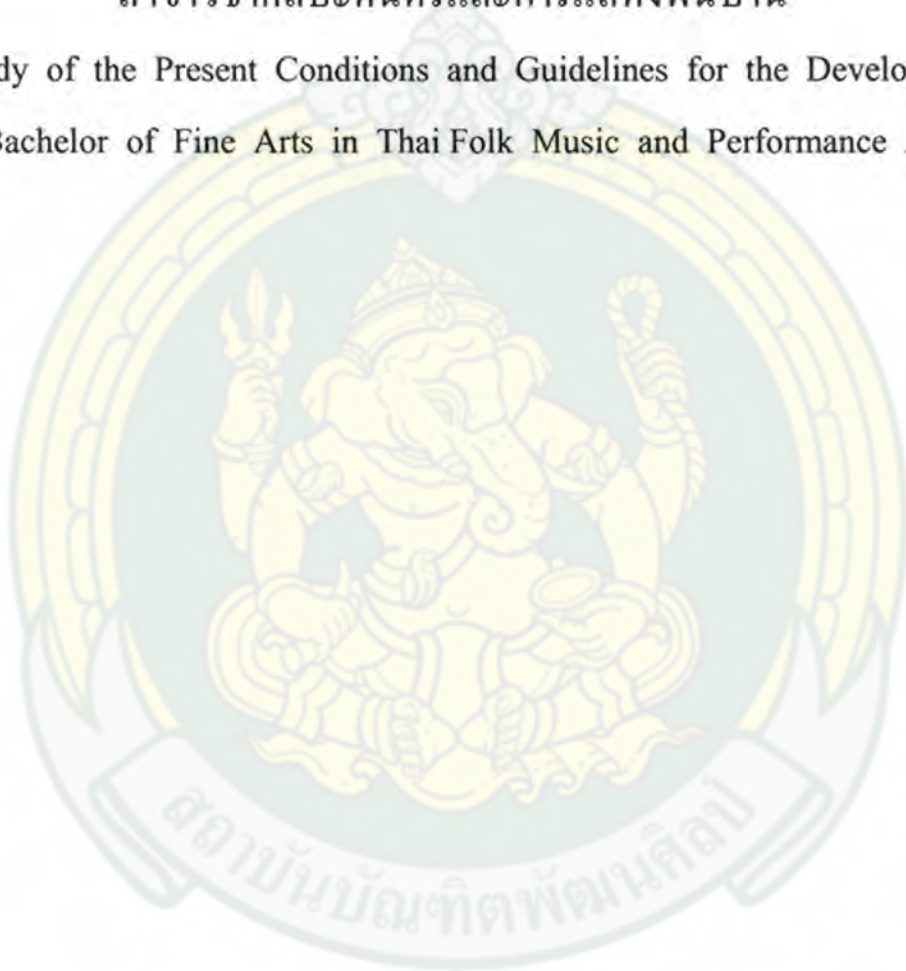

การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

A study of the Present Conditions and Guidelines for the Development
of Bachelor of Fine Arts in Thai Folk Music and Performance Arts.

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
งบประมาณการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ๒๕๖๓

การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

A study of the Present Conditions and Guidelines for the Development
of Bachelor of Fine Arts in Thai Folk Music and Performance Arts.

นายกิตติศักดิ์ สินธุโคตร
นายธราดล ชัยเดชโกสิน

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
งบประมาณการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ปีงบประมาณ 2554

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาศาษาปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ได้ศึกษาและจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร ที่เกิดประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของนักศึกษา สังคม และตลาดแรงงาน ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ ได้รับการตรวจทาน ได้รับคำชี้แนะตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่อง จากผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ผู้ประสานงานเครือข่ายปริญญาตรีทั้ง 2 วิทยาลัย ที่ช่วยกรุณาเป็นผู้สนับสนุน และช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการวิจัยนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ที่ให้ข้อมูลในการดำเนินการสอนอย่างแท้จริง รวมทั้งให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่คณะผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบใจนักศึกษาทุกระดับชั้นปีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทุกคน

ขอขอบพระคุณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ได้พิจารณาอนุมัติทุนในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง

คุณความดีของรายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อเรื่อง	การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
ผู้วิจัย	นายกิตติศักดิ์ สินธุโคตรและนายธราดล ชัยเดชโกสิน
สถาบัน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ปีที่พิมพ์	2554

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียน การสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อศึกษาปัญหา การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และเพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลป บัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ การ วิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน การวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียน การสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และการวิจัยระยะที่ 4 ศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนา หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนตามความ กิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยังมีการเรียนการสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยมุ่งเน้นให้ สอดคล้องกับหลักสูตรและรายวิชา แต่เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 วิทยาลัยเป็นการสอน 2 ระดับคือขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ทำให้สภาพการดำเนินการเป็นแบบบูรณาการ ซึ่งมีจุดเด่นและ จุดด้อย รวมทั้งบุคลากรที่ต้องสอนทั้ง 2 ระดับ มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการ เรียนการสอน นักศึกษามีความพึงพอใจในการได้รับความรู้ แต่อยากให้มีการจัดกิจกรรม หรือสื่อ

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับรายวิชาให้เกิดความเหมาะสม
ดังนั้น สภาพปัจจุบันในการเรียนการสอนของหลักสูตร จึงเป็นการสอนที่มีความพึงพอใจอยู่ใน
ระดับดี ที่เป็นการสอนที่มุ่งเน้นในเรื่องศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างชัดเจนและเป็น
รูปธรรม แต่ควรดำเนินการในเรื่อง สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เกิดความหลากหลาย และสอดคล้องกับ
เนื้อหาในรายวิชามากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา
ศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน มีอยู่ 3 ด้านหลัก คือ

1. อาจารย์ผู้สอน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่
มีความชัดเจน และสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร
2. นักศึกษา ขาดการพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ให้เกิดคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่ตั้งไว้
3. งบประมาณ ที่ไม่เพียงพอในด้านการจัดทำสื่อ ตำรา เอกสาร งานวิจัย หรือการสร้าง
สถานที่อาคารเรียนหรือบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสม

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการ
แสดงพื้นบ้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาแบ่งได้เป็น 7 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้าน
สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

นอกเหนือจากนั้นแล้ว ผู้เชี่ยวชาญยังลงความเห็น ว่า ควรที่จะมีการศึกษาถึงรายละเอียดของ
โครงสร้างวิชา และคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมกับหลักสูตรที่ตั้งไว้ รวมทั้ง ให้ความสำคัญของ
รายวิชา เนื้อหาของรายวิชา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างมีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถ
ผลิตบัณฑิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

4. ผลการศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร
ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติ
หน้าที่ในหน่วยงาน ตามความต้องการและแนวโน้มตลาดแรงงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะคนตรี
และการแสดงพื้นบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหน่วยงานที่ต้องการบัณฑิตมากที่สุด คือ
นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน คุณลักษณะของบัณฑิตที่เจ้าของสถานประกอบการ
ต้องการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับ
แรก คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความขยัน หมั่นเพียร ใฝ่รู้ และ
มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนตามความสมบูรณ์ ตามลำดับ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ระเบียบวิธีวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	6
การพัฒนาหลักสูตร	16
การประกันคุณภาพการศึกษา	31
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	34
การระดมพลังสร้างสรรค์	50
เทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา	60
บริบทและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	84
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน	94
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	99
3 วิธีดำเนินการวิจัย	103
การวิจัยระยะที่ 1	104
การวิจัยระยะที่ 2	105
การวิจัยระยะที่ 3	107
การวิจัยระยะที่ 4	109
สถิติที่ใช้	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ผลวิจัยระยะที่ 1	114
ผลวิจัยระยะที่ 2	117
ผลวิจัยระยะที่ 3	119
ผลวิจัยระยะที่ 4	121
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	126
วิธีดำเนินการวิจัย	126
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	127
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผล.....	131
ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก	146
ภาคผนวก ก.....	147
ภาคผนวก ข.....	215
ภาคผนวก ค.....	225
ภาคผนวก ง.....	228
ประวัติผู้วิจัย	230

สารบัญภาพ

หัวเรื่อง	หน้า
ภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kurt Lewin	37
ภาพที่ 2 วงจรการวิจัยปฏิบัติการ (Action Reserch Spiral).....	40
ภาพที่ 3 วงจรคุณภาพที่เรียกว่า PDCA CYCLE	65
ภาพที่ 4 การบริหารนโยบาย (Policy Management)	68
ภาพที่ 5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำ TQM	71
ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของ RBM	77

สารบัญตาราง

หัวข้อเรื่อง	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ใช้บัณฑิตฯ.....	121
ตารางที่ 2 ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ฯ	122
ตารางที่ 3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการฯ	124

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพที่ผ่านมา หลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ได้ถูกกำหนดจากส่วนกลาง จึงมีลักษณะตายตัวทั้งวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่นักศึกษาต้องเรียน ซึ่งในสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์การจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของชาติมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 จึงกำหนดให้มีการกระจายการดำเนินการจัดทำหลักสูตร โดยคำนึงที่บริบท เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและท้องถิ่นของตน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษา บัญญัติไว้ใน มาตรา 46 ว่า บุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิหรือพันธกิจหรือพื้นที่ปฏิบัติ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชาติ มีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และแนวนโยบาย แห่งรัฐ ด้านการศึกษา มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้จัดการศึกษาเกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

หลักสูตรการศึกษาจึงควรตอบสนองสภาพและความต้องการของนักศึกษา สังคม สภาพ เศรษฐกิจ จึงมีเนื้อหาสาระของการจัดทำหลักสูตรที่จำเป็น คือ เป็นสภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจและ สภาพสังคม เป็นความต้องการของนักศึกษา ผู้ปกครองและประชาชน ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐาน สำคัญเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมของท้องถิ่นมากขึ้น ช่วยให้นักศึกษาได้เข้าใจในบริบท สภาพแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม สุดท้ายคือการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่นักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงสุด

สภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ต้องมีการนำหลักสูตรที่มีอยู่มุ่งเน้น และส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่ วิทยาลัยไม่ได้มีการวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นโยบายการควบคุมวิชาการจากหน่วยงานส่วนกลางเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การใช้หลักสูตร ดัดขัด ความไม่เชี่ยวชาญในด้านของงานวิชาการ และจำเป็นต้องใส่ใจในเรื่องของหลักสูตรเพื่อให้ ตรงกับวัตถุประสงค์ของการผลิตบัณฑิตมากที่สุด ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรให้ได้คุณภาพของ

นักศึกษา ต้องศึกษาและเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร จึงมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกิดขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของคนในมาตรา 6 ที่บัญญัติว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา มีความรู้ควบคู่คุณธรรมและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ จัดตั้งขึ้นพร้อมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2542 ในระดับศิลปบัณฑิต โดยมี ดร.สุภชัย จันทร์สุวรรณ ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะฯ ซึ่งเปิดการเรียนการสอน หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) โดยรับนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี เป็นเวลา 2 ปี โดยเปิดการเรียนการสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ต่อมาปีการศึกษา 2547 ได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) โดยเปิดการเรียนการสอนครั้งแรกเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยในเดือนมิถุนายน 2547 ในปีการศึกษา 2550 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยมีแขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน และแขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน ซึ่งเปิดการเรียนการสอนครั้งแรกในเดือนมิถุนายน 2550 ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ และวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด

ซึ่งในหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลา 3 ปี และมีแนวโน้มที่จะมีนักเรียนที่สนใจที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชานี้เพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนั้น มีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ครบด้าน และสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนาหลักสูตร และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ

ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
4. เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยมุ่งเน้นทั้งทางด้านเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เกี่ยวกับ โครงสร้าง คำอธิบาย รายวิชา แล้วแยกประเด็น สภาพปัจจุบันในการดำเนินการ ข้อควรพัฒนา ปรับปรุง จาก อาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการวิจัยภาคสนาม คือการให้ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน ร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น หาข้อตกลง ในการหาแนวทางการพัฒนา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะทำทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องจัดการศึกษาในการที่จะเข้าใจไปช่วยแก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานเตรียมการพัฒนาหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 2 แห่ง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ใช้ระบบเป็นการดำเนินการในระยะเวลา 1 ภาคเรียน จำนวน 2 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ คือ คณะผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และ นักศึกษา

3. การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ประกอบด้วยการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การประเมินปัจจัยนำเข้า(Input) เป็นการประเมินบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้าน ความรู้(Knowledge) ทักษะคติ(Attitude) และการปฏิบัติ(Practice) เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ตามการรับรู้ของบุคลากร

ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สังกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามระบบที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยเองและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้สังเกตการณ์

ส่วนที่ 3 เป็นการประเมินผลผลิตของระบบ(Output) โดยการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นทางการ และการอภิปรายโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการพิจารณาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนด้วยการ ประเมินงานประเมิน(Meta Evaluation) ซึ่งในครั้งนี้เป็นการพิจารณาตามแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน ของการประเมินทางการศึกษา (Finn, 1997; Mandaus Sriver & Stufflebeam, 1989; Stufflebeam& Shinkfield, 1990; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2537 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2541 ; สุวิมล ว่องวานิช, 2543) ประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านคือ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์(Utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้(Feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม(Propriety standards) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards)

โดยในงานวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้น การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นสำคัญ ในการศึกษา สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ ดนตรีและการแสดง พื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัจจุบัน หมายถึง การนำองค์ความรู้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและ ข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของหน่วยงานมาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลป บัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้ข้อมูล เบื้องต้นจากสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์

กาฬสินธุ์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนของระบบ และแนวคิดในการประเมินงานประเมินเป็นแนวคิดหลัก

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน หมายถึง การศึกษาวิธีการ จัดทำโครงการหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา จำนวนหน่วยกิต และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามบริบทของวิทยาลัย

3. คุณภาพการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติของสถานศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้ดำเนินการตามระบบหรือแผนงานที่กำหนดไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนโยบายการศึกษาของกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งนี้ทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และพร้อมที่จะรับการประกันคุณภาพจากภายนอกของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการการปฏิบัติการจัดการปฏิบัติงาน จัดทำ หรือดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้ง 2 แห่ง ให้ดีขึ้น

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) หมายถึง กระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้ง 2 แห่ง

6. วิทยาลัยนาฏศิลป์ หมายถึง วิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั้ง 2 แห่ง ที่จัดกระบวนการเรียนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
5. การระดมพลังสร้างสรรค์
6. เทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา
7. บริบทและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
8. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพของคนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องการพัฒนานั้นมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับทุก ๆ คน อีกทั้งมีบทบาทมากในทุก ๆ ประเทศ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย หากสถานศึกษาไม่มีการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพของตนเอง คุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศจะดีไม่ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษา โดยยึดหลักการ แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารที่สำคัญ ๆ ผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังนี้

1.1 ความหมายของการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541 : 70) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาไว้ว่า

1. การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือ การเปลี่ยนแปลงที่มี

การกำหนดทิศทาง นั่นคือการพัฒนาไปได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไรพัฒนาอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาและถูกพัฒนา

2. เป้าหมายสุดขั้วของการพัฒนาอยู่ที่คน คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนาและผู้รับผลการพัฒนาของคนเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาคนจึงรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม

3. เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือสังคม คือความอยู่ดี กินดีด้านต่าง ๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึงสภาพเศรษฐกิจและการเมือง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญขึ้นหรือดีขึ้นกว่าเดิม เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ โดยมีขั้นตอนการกำหนดทิศทางที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าสามารถวัดได้ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกรอบงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงมีข้อกำหนดดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544 ก : 19 - 71)

1. มีการวางแผนต่อเนื่อง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ต้องมีความต่อเนื่องทุกปี เพื่อสามารถเปรียบเทียบความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละปี และเกิดการพัฒนาต่อเนื่อง

2. มีการกำหนดระดับความก้าวหน้าทีพอเพียงอย่างชัดเจน แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต้องเป็นแหล่งเพื่อการตรวจสอบและเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละปี โดยกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จของผู้เรียนให้ชัดเจน

3. มุ่งเน้นความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องจัดทำโดยการยึดแนวทาง 3 ประการนี้ คือ

3.1 ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาการเรียนรู้

3.2 วิธีการที่จะทราบว่าผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาการเรียนรู้

3.3 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตาม

มาตรฐานหลักสูตร

4. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำโดยสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดโดยรัฐ ความคาดหวังของชุมชน

5. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องเกิดจากการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบด้วยความรอบคอบ รอบรู้ และรอบด้านเกี่ยวกับสิ่งที่ประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตระหนักว่าคุณค่าของการวางแผนอยู่ที่กระบวนการวางแผนที่เอื้อเพื่อให้เกิดสิ่งต่อไปนี้

5.1 เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียกับผลผลิตของสถานศึกษา โดยตระหนักว่าทุกฝ่ายทั้งบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษามีภาระรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของผู้เรียน รู้สึกเป็นเจ้าของแผนและรับผิดชอบต่อการนำแผนสู่การปฏิบัติ

5.2 เกิดการเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพผู้เรียนจากแหล่งต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยนำข้อมูลมาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ประเด็นต่าง ๆ ชัดเจน สามารถบรรลุข้อยุติเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

5.3 เกิดการใช้ข้อมูลตามข้อเท็จจริงจากห้องเรียนมาพัฒนาคุณภาพอันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สูงขึ้น

5.4 เกิดผลทางการปฏิบัติได้ทันทีเพราะสถานศึกษารู้จุดอ่อน สิ่งที่เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข ลำดับจุดเน้นการพัฒนา ยุทธศาสตร์วิธีการและแนวปฏิบัติที่เป็นไปได้และสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

6. บทบาทของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.1 เป็นทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเสมือนแผนที่หรือพิมพ์เขียวการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่พึงประสงค์

6.2 เป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษาจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรได้ โดยการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น

6.3 เป็นเอกสารหลักสำคัญสำหรับการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพภายในและภายนอก โดยการดำเนินงานของสถานศึกษาจะเป็นไปตามกรอบที่แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด

7. เกณฑ์เกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีจะสร้างความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาได้พัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาให้สามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมาย แผนที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ 9 ประการ ดังนี้

7.1 องค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องมีความชัดเจนสอดคล้องรับกันอย่างสมเหตุสมผลและเป็นระบบ วิสัยทัศน์และภารกิจต้องมีความ

ชัดเจน เป็นที่เข้าใจและยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา

7.2 ระบบการสนับสนุนภายใน ผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกฝ่าย ในสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเห็นชอบกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และให้การสนับสนุนและร่วมมืออย่างจริงจังในการนำแผนสู่การปฏิบัติ

7.3 เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวบ่งชี้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ต้องเป็นสิ่งที่สังเกตได้และวัดได้ในเชิงปริมาณ

7.4 ยุทธศาสตร์และเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการบริหารจัดการต้องตั้งอยู่บนรากฐานทางทฤษฎี หรือหลักวิชาการที่ถูกต้องและต้องมีผลการวิจัยเชิงประจักษ์สนับสนุนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.5 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ต้องกำหนดรูปแบบและวิธีการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจตามแผนอย่างได้ผลดี

7.6 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ต้องระบุแหล่งวิชาการภายนอกที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และสนับสนุนทางวิชาการ

7.7 ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม และรับบทบาทสำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

7.8 ต้องมีการประสานสัมพันธ์และระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หน่วยงานของรัฐองค์กรเอกชน สบับและมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อนำมาสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

7.9 ต้องมีเครื่องมือและระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. การทบทวนกระบวนการวางแผนและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสามารถดำเนินการ โดยคณะกรรมการจัดทำแผน หรือโดยคณะกรรมการตรวจสอบทบทวนที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น โดยกำหนดขอบข่ายการทบทวนไว้ 6 ด้านหลัก ได้แก่

8.1 การร่วมมือของทุกฝ่าย

8.2 ความสมบูรณ์

8.3 ความเที่ยงตรงถูกต้อง

8.4 ความสอดคล้อง

8.5 ความเชื่อมโยง

8.6 การคิดไปข้างหน้า

9. วิธีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของสถานศึกษาที่จะเลือกใช้วิธีการใด ทั้งนี้จะต้องเป็นแผนที่สะท้อน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของแผน กระบวนการจัดทำแผนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การจัดตั้งคณะจัดทำแผน

1.1 การเตรียมการ ผู้บริหารสถานศึกษาอาจจัดประชุมคณะบุคคล กลุ่ม ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดในการปฏิรูปสถานศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อหรือเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการเลือกคณะกรรมการจัดทำแผนมีความสำคัญ มากเพราะคณะกรรมการชุดนี้จะต้องรับผิดชอบงานวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของ สถานศึกษา ตลอดจนวางแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการตัดสินใจ ประสบการณ์ของคณะกรรมการจัดทำแผนนี้

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรทั้งจากสถานศึกษา ชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีกองทุนสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้แทนชุมชนและอาจมีผู้แทนนักเรียน และหรือผู้แทนจากกลุ่มวิชาชีพอย่างหลากหลาย

2. การทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ คณะกรรมการจัดทำแผนมีหน้าที่รับผิดชอบการรับโครงการที่จะตอบสนองนโยบายด้านการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และ ความคาดหวังของชุมชน ตลอดจนการสร้างแรงงานสนับสนุนการวางแผนปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาอย่างถูกหลักวิชาและการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการ ปรับปรุงคุณภาพด้านต่าง ๆ จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถานศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของการ ปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงควรเข้าใจ องค์ประกอบที่สำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. การประสานความร่วมมือ สถานศึกษาจะได้รับประโยชน์สามารถจัดทำ แผนได้อย่างถูกต้องหากได้ประสานขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงาน ในพื้นที่ เพราะบางครั้งความใกล้ชิดกับสถานการณ์อาจทำให้มองภาพรวมของสถานศึกษาไม่ชัดเจน จากผู้มีความชำนาญมากกว่าจึงมีคุณค่าอย่างยิ่ง ฉะนั้นตั้งแต่ช่วงต้นของการดำเนินการคณะกรรมการ

จัดทำแผนควรกำหนดการขอรับความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่ และหรือสถานศึกษาที่มีความเด่นในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนอาจขอความร่วมมือในการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการเขียนเป้าหมายที่ดีหรือการเลือกใช้ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

4. การวางแผนการทำงานของคณะจัดทำแผน การจัดทำแผนเป็นงานที่ต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์ อภิปราย ทบทวนข้อมูลที่สะท้อนผลลัพธ์ จึงมักใช้เวลาเกือบตลอดปีการศึกษา ดังนั้น คณะกรรมการจัดทำแผนควรประชุมพิจารณาาร่วมกันเพื่อกำหนดกรอบภาระงานและกรอบเวลาได้ล่วงหน้า ทำให้เห็นภาพการดำเนินงานตลอดแนวที่เป็นภาระงานในกระบวนการจัดทำแผน วาระที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทำให้กรรมการได้ทราบได้เตรียมการและร่วมประชุมยังผลให้การพัฒนาแผนสามารถคงความมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การประเมินความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาการประเมินความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา เป็นหัวใจการจัดทำแผนซึ่งจะต้องดำเนินการกับทุกกิจกรรมของสถานศึกษาก็คือ ได้รับข้อมูลของสถานศึกษาครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาและสภาพปัจจุบันได้อย่างถ่องแท้ในการตรวจสอบความต้องการของผู้เรียนจากแหล่งต่างๆ ทั้งชีวิตความเป็นอยู่และประสบการณ์ทั้งจากมุมมองของผู้เรียนเอง จากผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนจะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนสนองแก่ผู้เรียนได้ครอบคลุมขั้น คณะกรรมการจัดทำแผนต้องรวบรวมข้อมูลที่สถานศึกษาได้ทำการประเมินไว้ให้ได้ อย่างเพียงพอที่จะนำมาใช้กำหนดทิศทางของแผน และจัดทำโครงการที่ต้องเน้นเพื่อการปรับปรุงพัฒนาได้ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นทั้งระบบของสถานศึกษานี้เป็นหัวใจของกระบวนการวางแผน ทั้งนี้เพราะการกำหนดควิสัยทัศน์และภารกิจของสถานศึกษาจะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่ได้มานี้และยังเป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้คณะกรรมการจัดทำแผนสามารถระบุประเด็นที่ต้องพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น การสามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากสถานศึกษาได้ระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของตนไว้ ได้กำหนดจุดเน้นด้านต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบหลักของระบบการจัดการศึกษาที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การทำความเข้าใจวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
2. การจัดทำภาพรวมของสถานศึกษา เป็นสังเขปสาระสำคัญของข้อมูลเป็นปัจจุบันของสถานศึกษาที่รวบรวมไว้ ณ แหล่งเดียวกัน เพื่อการให้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วเกี่ยวกับผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษา ชุมชนโดยรอบ หลักสูตรที่จัด เป็นต้น ข้อมูลภาพรวมของสถานศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อคณะจัดทำแผนเพราะให้ข้อมูลภูมิหลังเพื่อความเข้าใจบริบทของกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนให้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผน

เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาแห่งนี้เป็นอย่างไรมากที่สุดมีจุดแข็งอย่างไร วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ที่กล่าวข้างต้นแล้วควรครอบคลุมความพยายามของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้อมสำเร็จของการดำเนินงานและเป้าหมาย อันเป็นจุดท้าทายความสามารถที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นใน 5 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียน หลักสูตรและการเรียนการสอนการพัฒนาวิชาชีพ องค์กรและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

3. การสำรวจความต้องการด้านการศึกษาของผู้เรียน การดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้น ต้องมีการจัดการคุณภาพทั้งระบบของสถานศึกษาเพื่อให้สามารถสนองเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพขั้นตอนนี้ จึงเป็นการอภิปรายข้อมูลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสำรวจเจาะลึกข้อมูลเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้ทราบปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนที่รอบคอบ โดยมีข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการศึกษาของผู้เรียนและกำหนดประเด็นสำคัญการพัฒนา ขั้นตอนนี้เข้าสู่การวางแผน เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญการพัฒนา ฉะนั้นจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่ต้องใช้เวลาและแรงกายแรงใจมากในการทบทวนข้อมูล จัดลำดับความต้องการและกำหนดประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาในขั้นนี้จะพบว่า การดำเนินงานมิใช่จะราบรื่น เรียงลำดับ เนื่องจากข้อมูลอาจมีปัญหา เช่น มีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ข้อมูลไม่ตรงกัน ขัดแย้งกัน ไม่ชัดเจนบ้าง ฉะนั้น จะต้องมีการอภิปรายเนื้อหาของข้อมูลกันอย่างหนัก การใช้คณะผู้ทบทวนข้อมูลมากกว่าหนึ่งคณะมาตรวจสอบข้อมูลจะทำให้มั่นใจในความถูกต้องของการวิเคราะห์ ยิ่งขึ้นอันส่งผลให้สามารถตอบสนองหรือให้ข้อเสนอแนะได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงควรใช้เวลากับการศึกษาข้อมูล หากความหมายที่สะท้อนอยู่ในข้อมูล และอภิปรายเนื้อหาของข้อมูลก่อนที่จะสรุปและออกแบบวางแผน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาจะเป็นกำหนดทิศทางในการตั้งเป้าหมายเพื่อปรับกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยนำจุดเด่น จุดด้อยและข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการอภิปรายและวิเคราะห์นั้นมาจัดกลุ่มตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านจัดองค์กรและบริบทของสถานศึกษาและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งสะท้อนสถานะปัจจุบันของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนจะต้องนำมาเขียนสรุปและกำหนดเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนา (Focus Areas) ตามความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ประสิทธิภาพการดำเนินงานทั้งระบบของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น มุ่งสู่เป้าหมายหลัก คือ การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนาขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหา หรือความต้องการตามประเด็นสำคัญการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาความต้องการอย่างถ่องแท้ โดยใช้กระบวนการอภิปรายระดมพลังสมองและตัดสินใจที่สำคัญร่วมกัน ในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนประเด็นสำคัญการพัฒนา ทำความเข้าใจรายงานเสนอแนะประเด็นสำคัญพัฒนาที่ได้จากการประเมินความต้องการและความจำเป็น ซึ่งได้ระบุสถานะภาพปัจจุบันจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลำดับประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาหรืออื่น ๆ ไว้แล้ว

2. การตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะดำเนินการ คัดสรรประเด็นที่จะดำเนินการบนพื้นฐานความจำเป็นเร่งด่วนแล้วกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนา จากนั้นอภิปรายวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาของแต่ละประเด็นที่จะพัฒนา พิจารณาหลักฐานร่องรอยอย่างละเอียดรอบคอบหาแนวทางแก้ไขและปรับแนวทางแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. การเขียนเป้าหมายการพัฒนา โดยเขียนจากประเด็นสำคัญการพัฒนาของด้านต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขไว้แล้ว บางครั้งเป้าหมายอาจเกิดจากประเด็นสำคัญพัฒนาหลายประเด็น หรือเป้าหมายอาจจะสะท้อนประเด็นจากด้านต่าง ๆ เป้าหมายด้านการพัฒนาควรมีลักษณะที่เขียน โดยยึดผู้เรียน มุ่งเน้นผลลัพธ์จากการปรับปรุงคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสนองต่อมาตรฐานผู้เรียน มีความสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา มีความชัดเจน ไม่เกินจริงและสามารถวัดได้มีกรอบเวลาอันเหมาะสมเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

4. การเขียนยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วยุทธศาสตร์ที่ดีควรมีลักษณะ ต้องสามารถปฏิบัติได้ มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ต้องมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนา โดยอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีหรือหลักวิชาที่ถูกต้องและมีผลการวิจัยเชิงประจักษ์สนับสนุนประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป้าหมายการพัฒนาจะต้องมียุทธศาสตร์รองรับ ซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม การดำเนินงานให้บรรลุผล ยุทธศาสตร์จะต้องบอกเกี่ยวกับระยะเวลาประมาณและพัฒนานุเคราะห์ที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย และต้องมีการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นที่ 4 การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปีในขั้นนี้เป็นการวางเค้าโครง

แผนปฏิบัติการรายปีและสร้างให้เกิดความผูกพันในภาระหน้าที่ของบุคลากรของสถานศึกษาให้ทราบสภาพปัญหา เป้าหมายการพัฒนาตลอดจนร่วมพัฒนาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหาได้อย่างครอบคลุมรอบคอบยิ่งขึ้น ขอมรับเพื่อจะนำไปปฏิบัติร่วมกัน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย

2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี แผนนี้จะเป็นการสังเขปกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนั้น จะเห็นความเชื่อมโยงสอดคล้องเป็นลำดับตั้งแต่เป้าหมายของการพัฒนาที่ได้มาจากการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาและลำดับของกิจกรรมยุทธศาสตร์นั้น ๆ แผนปฏิบัติการประจำปีโดยทั่วไปจะมีส่วนประกอบ คือ บุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นั้น ๆ กรอบเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของกิจกรรม ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

2. การตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาและแผนปฏิบัติการรายปีในการดำเนินงานเชิงระบบ การตรวจสอบเป็นขั้นตอนสำคัญหนึ่งของการปฏิบัติงาน ซึ่งระยะนี้เป็น โอกาสดีที่คณะกรรมการวางแผนควรได้ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างปัญหากับเป้าหมายการพัฒนาและแผนการปฏิบัติการว่ามีความชัดเจนสามารถวัดได้ ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของแต่ละเป้าหมาย การพัฒนา การประสานความร่วมมือ ความช่วยเหลือทางวิชาการหรือสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพจากแหล่งวิทยาการ การใช้ทรัพยากรด้านบุคลากรและงบประมาณที่จำเป็น เพื่อให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็น โอกาสเหมาะประการหนึ่งคือการสื่อสารให้บุคลากรของสถานศึกษาทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานจัดทำแผน โดยเชิญชวนให้ผู้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการจัดทำแผนและบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบ ขจัดข้อขัดแย้ง ทำความเข้าใจให้ตรงกันและเกิดฉันทามติในเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งยังเกิดความมั่นใจว่าเป้าหมายเหล่านั้นสามารถสนองตอบปัญหาได้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 5 การเขียนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นนี้เป็นการลงมือเขียนแผน จึงควรนัดหมายเวลาด่วนหน้า เพื่อคณะจัดทำแผนสามารถร่วมเขียนแผนได้อย่างเต็มที่ แผนพัฒนาคุณภาพสะท้อนสิ่งต่อไปนี้คือ แหล่งงบประมาณการวางแผนเปลี่ยนแปลงตั้งอยู่บนพื้นฐานงานวิจัย การประเมินผลพื้นฐานข้อมูลการแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างกิจกรรม

ขั้นที่ 6 การนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

ขั้นนี้กล่าวถึงความสำคัญของการยอมรับและพันธะผูกพันต่อแผนพัฒนาคุณภาพอันจะก่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติทั่วทั้งสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. สร้างการยอมรับแผน
2. มอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ
3. ทำความเข้าใจส่วนต่างๆ ของแผน

10. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ

10.1 การเตรียมการ โดยดำเนินการดังนี้

10.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของสถานศึกษา

10.1.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่

บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน องค์กรเอกชนกับสถานศึกษาทุกฝ่าย แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรพิจารณาจำนวนของคณะทำงานอยู่บนพื้นฐานด้านขนาดของสถานศึกษาและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

10.2 ขั้นตอนจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

10.2.1 การศึกษาสภาพภาพของการศึกษา โดยวิเคราะห์ภารกิจหลักผลผลิตหลัก วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา การประเมินสภาพของสถานศึกษา

10.2.2 การกำหนดทิศทางทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ ผลลัพธ์และผลผลิตหลัก ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต เป็นสภาพความสำเร็จของสถานศึกษาในอนาคตที่สำคัญอย่างยิ่ง คือต้องการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ดังนั้น องค์กรประกอบที่ควรนำมาพิจารณาในการเขียนวิสัยทัศน์สามารถแสดงได้

10.2.3 การเขียนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ดีควรมีลักษณะที่ต้องปฏิบัติได้ มีความชัดเจน ต้องบอกระยะเวลางบประมาณ และการพัฒนาการบุคลากรที่จำเป็นมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และเป้าหมายการพัฒนารองรับในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละปีตามที่ได้วางแผนไว้แล้ว จึงนำสิ่งเหล่านี้มารวบรวมเป็นแผนการพัฒนากภาพการศึกษาระยะยาวได้แก่ ธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หลังจากนั้นจึงจัดทำแผน โครงการ กิจกรรม ที่จะต้องดำเนินการ

ในแต่ละปีมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาระยะสั้น ที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทั้งระยะยาวและระยะสั้นนั้นจะต้องมีตัวแทนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมลงนาม และรองรับแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นด้วยเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและรับผิชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

10.3 ขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ

10.3.1 ความตระหนักต่อหน้าที่ในการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายเป็นสถานศึกษาได้ทราบประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

10.3.2 แต่งตั้งและมอบหมายความรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติจะได้รับทราบหน้าที่และขอบข่ายของภารกิจของตนเองที่ระบุไว้ในแผนเป็นทางการ

10.3.3 การศึกษารายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้ปฏิบัติทราบแนวทางการดำเนินการภารกิจต่าง ๆ ที่ระบุอยู่ในแผน รวมทั้งการประเมินและเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละระยะ

จากการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พอสรุปเป็นสาระสำคัญ คือ เป็นการวางกรอบงานเพื่อแก้ไข พัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดระดับความก้าวหน้าให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมาย โดยมีเกณฑ์ในการดำเนินการที่ชัดเจน มีการตรวจสอบ การประเมินผล พร้อมการทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กร ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทิศทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ (แก้วดา คณะวรรณ 2524 : 7 ; ชำรง บัวศรี 2531 : 8 – 10 ; กาญจนา คุณารักษ์ 2543 : 4 ; วิเชียร จันทะโชติ 2540 : 11)หลักสูตรมีความหมายต่างกันหลายความหมายตามลักษณะที่ใช้ ได้มีนักการศึกษาได้ให้คำนิยามของหลักสูตรดังนี้

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529 :10) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532 : 2) และสำลี รักสุทธี(2544 :10) กล่าวถึง หลักสูตรที่มีความหมายสอดคล้องกันว่า หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดขึ้นให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ นักเรียน ได้มีประสบการณ์มีทักษะ เกิดการ

คิด และเจตคติการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ชำรง บัวศรี (2531 : 6) แรมสมร อยู่สถาพร (2533 : 3) กาญจนา कुमारักษ์ (2543 :38) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแผน ซึ่งได้ออกแบบการจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านต่างๆตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยมุ่งสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคม

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง เอกสารซึ่งเขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งในเอกสารนั้นจะประกอบไปด้วยรายละเอียดของจุดมุ่งหมายของการเรียน การสอน รายละเอียดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน รวมทั้งกำหนดเวลาของการเรียนการสอนจากความสำคัญและความหมายของหลักสูตร

ดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้ไปตามแนวทางที่ต้องการ

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสามารถทำให้มองเห็น โครงสร้างของหลักสูตร ทั้งระบบซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมี นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 9) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักสูตรมี 4 ส่วน ที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหา (Contents)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementaion)
4. การประเมินผล (Evaluation)

สังัด อุทรานันท์ (2528 : 30) กล่าวถึง หลักสูตรที่ดีควรประกอบด้วย

1. เหตุผลความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

5. เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาการในชุมชน

6. การประเมินผล

แก้วตา คณะวรรณ (2524 : 5 – 6) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 5) และชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540 :16) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักสูตรมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. วัตถุประสงค์
2. สารความรู้และประสบการณ์
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดและการประเมินผลการเรียน

ปราณี สังขตะวรรณ (2536 : 56) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ มี 4 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การกำหนด โครงสร้างหรือเนื้อหาสาระ
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. กำหนดวิธีการวัดผล

บุญธรรม แก้วสาร (2539 : 17-18) ได้กล่าวถึง หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักการของหลักสูตร
2. จุดหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระ กิจกรรมรวมทั้งสื่อ วัสดุอุปกรณ์
4. การวัดผลและประเมินผล

ธำรง บัวศรี (2542 : 7 – 9) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรมี 6 องค์ประกอบคือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตร
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content And Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการเรียนและวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่นๆ ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instruction Media And Materials)

หมายถึงเครื่องมือ เครื่องใช้และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาและอื่นๆที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินหลักสูตรและการประเมินผล การเรียนการสอน

นาคยา ปิรันธนานนท์และคนอื่น ๆ (2542 : 38-40) กล่าวถึง หลักสูตรของโรงเรียน ควรประกอบไปด้วย

1. เป้าหมาย มาตรฐาน และการสำเร็จการศึกษาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. หลักการและเหตุผลของแต่ละกลุ่มสาระและรายวิชาต่าง ๆ
3. คำอธิบายสาระและคำอธิบายรายวิชา
4. จุดประสงค์ของแต่ละวิชาแต่ละชั้นปี
5. หน่วยการเรียนรู้
6. สัดส่วนเวลาเรียน
7. แผนการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จะเห็นได้ว่า การจำแนกองค์ประกอบหลักสูตรของนักการศึกษา อาจแตกต่างกันบ้าง แต่ในหลักใหญ่แล้วเหมือนกัน ประเด็นที่สำคัญของหลักสูตรวิชาแล้วจะมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. หลักการและจุดหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างเนื้อหาวิชา
3. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดผลประเมินผล

ในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรนักการศึกษาได้กล่าวถึง หลักการกำหนดหรือการคัดเลือกองค์ประกอบหลักสูตร ดังรายละเอียด คือ

2.1 จุดมุ่งหมาย (Objectives)

สัจจ อุทรานันท์ (2532 : 203-204) กล่าวถึง ในการกำหนดจุดมุ่งหมายแต่ละระดับ จะแตกต่างกันตามลักษณะผู้เรียน ด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยครอบคลุมลักษณะ 3 ด้าน คือความรู้ ทักษะ และเจตคติ

ปราณี สังขะตะววรรณ (2536 : 56) ได้กล่าวถึง ในการกำหนดจุดมุ่งหมายจะเป็นตัวที่กำหนดงานหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเนื้อหาสาระ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 84) กล่าวว่า จุดมุ่งหมาย (Objectives) หมายถึงความมุ่งหวังที่จะให้เกิดกับผู้เรียนหลังการใช้หลักสูตร หรือเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

ไทเลอร์ (Tyler 1949 : 70 - 71) กล่าวถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายที่มีประโยชน์มากที่สุด คือการกำหนดรูปที่บ่งบอกถึงทั้งชนิดของพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตที่ใช้พฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ดีต้องคำนึงถึงทั้งพฤติกรรมและเนื้อหา

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายมีไว้เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งจะครอบคลุมลักษณะ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย

2.2 เนื้อหาวิชา (Content)

ปราณี สังขะตะววรรณ (2536 : 56) ชำรง บัวศรี (2542 : 194) กล่าวถึง การออกแบบการจัดเนื้อหาสาระทำได้ในลักษณะการรวมเนื้อหาเป็นรายวิชาจัดเป็นกลุ่มหรือบูรณาการเนื้อหาวิชาสาระของความรู้ที่นำมาเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย เนื้อหาเป็นสิ่งที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 170-171) กล่าวถึง หลักในการคัดเลือกเนื้อหา คือ

1. เกณฑ์ความถูกต้อง
2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียนรู้ได้
3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ
4. เกณฑ์แห่งความสนใจ

และวิธีคัดเลือกเนื้อหา คือ ใช้ความคิดเห็นพิจารณาตัดสิน การวิเคราะห์

ไทเลอร์ (Tyler 1949 : 70-71) กล่าวถึง เกณฑ์การเลือกเนื้อหาในหลักสูตร คือ

1. ข้อมูลด้านปรัชญาการศึกษา ได้แก่ เป้าหมายการศึกษา องค์กรความรู้และธรรมชาติของความรู้

2. ข้อมูลทางด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ ได้แก่ พัฒนาและวุฒิภาวะของผู้เรียน

3. ข้อมูลทางสังคม ได้แก่ ความต้องการ ความคาดหวัง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 93) กล่าวถึง เกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาประกอบด้วย

1. มีเนื้อหาเฉพาะอะไรบ้างที่บ่งชี้ให้ผู้เรียนรู้อะไรในสิ่งนั้น

2. มีข้อเท็จจริง แนวคิด หลักการ อะไรบ้างที่สัมพันธ์กับหัวข้อเนื้อหาวิชา

3. เนื้อหาได้ชี้แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนแต่ต่อเนื่องอย่างสัมพันธ์กับหัวข้ออย่างไร

4. เนื้อหาบ่งบอกถึงความคิด ทักษะ และค่านิยมรูปแบบใด

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 84 - 86) กล่าวเพิ่มเติมถึงการจัดเนื้อหาต้องมีหลักเกณฑ์ คือ

1. การจัดเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก

2. การจัดตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง
3. จัดตามลำดับของกาลเวลา
4. จัดตามหัวข้อหรือเรื่อง
5. จัดตามลำดับส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม
6. จัดตามส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย

จะเห็นว่า เนื้อหาเป็นส่วนประกอบสำคัญของหลักสูตรซึ่งในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรที่นำมากำหนดให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน จัดสาระ กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียนสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด

2.3 กิจกรรม วิธีสอน ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience)

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540 : 61) กล่าวถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ว่าหมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ภายนอกสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนมีปฏิริยาต่อการเรียนรู้เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน

ไทเลอร์ (Tyler 1949 : 74) กล่าวถึง หลักในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ คือ

1. ควรเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน
3. อยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน
4. ควรเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลาย ๆ อย่างอาจ

กล่าวได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ภายนอกที่มีผลต่อการเรียนรู้ซึ่งในการเลือกประสบการณ์ของผู้วิจัยในครั้งนี้ เลือกตรงกับการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2.4 การประเมินผล (Evaluation)

ตำเริง บุญเรืองรัตน์ (2539 : 2) และไทเลอร์ (Tyler 1949 : 75) กล่าวถึงการประเมินผลเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นได้ผลเป็นที่พึงปรารถนาจริงหรือไม่ และได้บรรลุจุดหมายที่ได้กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ตำเริง บุญเรืองรัตน์ (2539 : 14) และศิริชัย กาญจนวาสี (2537 : 134) กล่าวถึงการประเมินว่า ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งความก้าวหน้าและความสัมพันธ์องค์ประกอบหลักสูตรที่กล่าวมาในการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลตามที่กำหนดของหลักสูตร

3. ระดับของหลักสูตร

การเรียนการสอนจะดำเนินไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูผู้สอนต้องรู้ถึงหลักการของหลักสูตรวิธีใช้และต้องเข้าใจว่าหลักสูตรอยู่ในระดับใด ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงระดับของหลักสูตรไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2533 : 30) กล่าวว่า หลักสูตร มี 4 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับชาติ จัดทำกว้างๆครอบคลุมทั้งประเทศ
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาปรับ ขยาย ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
3. หลักสูตรระดับ โรงเรียนเป็นการนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นมาปรับ ขยาย ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โรงเรียน
4. หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการนำหลักสูตรระดับ โรงเรียนมาปรับขยาย ให้เหมาะสมกับห้องเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 3) ได้กล่าวถึง ระดับของหลักสูตร มี 3 ระดับ ดังนี้

1. หลักสูตรระดับชาติหรือระดับแม่บท คือ เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้าง ๆ และบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ได้จริงในชีวิต
3. หลักสูตรระดับห้องเรียน คือ การนำหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่น ปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

รวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2533 : 20) กล่าวถึง หลักสูตรทั่วไปมี 3 ระดับ

1. หลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรระดับชาติ
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. หลักสูตรระดับ โรงเรียน เป็นการนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นมาพิจารณาเลือกและปรับให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน

จะเห็นระดับของหลักสูตรนั้น แตกต่างกันไปบ้างซึ่งโดยรวมแล้ว การพัฒนาหลักสูตรจะมีอยู่ 4 ระดับได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรระดับ โรงเรียน
4. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน

4. ประเภทของหลักสูตร

นักการศึกษาที่กล่าวถึงประเภทของหลักสูตรได้แก่ สุมิตร คุณานุกร (2523 :114 –125) ชำรง บัวศรี (2531 : 148 – 180) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 5 – 7) กาญจนา คุณารักษ์(2543 : 279 – 286) กล่าวถึง ประเภทต่างๆของหลักสูตรพอสรุปได้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (The Subject Curriculum) ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรแยกออกเป็นรายวิชาต่าง ๆ และดำเนินการสอนแยกแตกต่างกันเป็นรายวิชา
2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (The Broad Field Curriculum) ได้แก่การจัดหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์กันในขอบข่ายของความรู้ต่าง ๆ เป็นการจัดนำเอาความรู้ในเครือเดียวกันมาผสมผสานกันไว้
3. หลักสูตรเน้นกระบวนการทางสังคมและชีวิต (The Curriculum Based on Social Process And Life Function)
4. หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity And Experience Curriculum) ได้แก่การจัดเนื้อหาสาระหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์เป็นหลัก โดยจัดสาระของการเรียนออกเป็นหน่วย ๆ หรือกิจกรรม
5. หลักสูตรแบบวิชาแกน (The Core Curriculum) ได้แก่การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้นกว่าหมวดวิชา หรืออาจจะยึดบางรายวิชาแกนกลางและจัดการสอนให้มีการผสมผสานความรู้หลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน
6. หลักสูตรส่วนบุคคล (The Personalize Curriculum) ได้แก่ ครูนักเรียนวางแผนร่วมกันตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยเรียกว่า สัญญาการเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาดึงเอาศักยภาพของผู้เรียนออกมาใช้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
7. หลักสูตรแบบเอกัตถภาพ (The Individual Curriculum) ได้แก่การจัดเนื้อหา ของหลักสูตรให้เป็นไปตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล
8. หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (The Correlated Curriculum) ได้แก่ หลักสูตรรายวิชาที่ ได้รับการปรับปรุงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยการนำเอาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้
9. หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency –Based Curriculum) ได้แก่ จัดทำขึ้นเพื่อความแน่ใจว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ นั้นจะมีทักษะและความสามารถต่าง ๆ ตามที่ต้องการเป็นหลักสูตรไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องความรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา แต่จะมุ่งเน้นในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยมอันจะมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
10. หลักสูตรกระบวนการ (The Process Approach Curriculum) ได้แก่หลักสูตรที่ เน้นกระบวนการเป็นรายวิชาหรือแบบที่ยึดปัญหาสังคมก็ได้แต่วิธีการที่ให้ได้นี้อาหรือวิธีการ

เรียนการสอนจะเน้นกระบวนการ

11. หลักสูตรบูรณาการ (The Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากหลักสูตรกว้าง ๆ โดยนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมกัน

5. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพราะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพเศรษฐกิจอยู่เสมอ จึงได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 25) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรมีขอบเขตถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและสังคม นักการศึกษาของไทยใช้คำว่า การพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และการยกร่างหลักสูตร

สันต์ ชรรมบำรุง (2527 : 92-93) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรจะมีความหมายครอบคลุมการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นทั้งระบบ

สัจจ อุทรานันท์ (2532 : 30) กล่าวถึง การพัฒนา ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ ว่า Development มีความหมาย 2 ลักษณะคือลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึงการทำให้เกิด ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายคือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหรือเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นฐานอยู่เลย

เปรี๊ยะ กิจรัตน์ (2532 :15) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคม

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974 : 7) และบรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 15) ได้กล่าวคล้ายกันว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางมาดำเนินการปรับปรุงสร้างหรือจัดทำขึ้นมาใหม่ในบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนสภาพสังคมและเศรษฐกิจของปัจจุบันมากที่สุด

6. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรเป็นลักษณะกระบวนการซึ่งประกอบด้วยรูปแบบและกระบวนการ ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 5 – 8) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรแต่ละหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับการสอดคล้อง และเสริมจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับชาติ
2. การเลือกและจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ การเลือกสรรวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะช่วยเหลือให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาด้วยว่า เนื้อหาสาระอะไรควรนำไปสอนก่อนหรือสอนหลังเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาไปได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผลสูงสุด
3. การนำเสนอหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์นำเอาโครงการของหลักสูตร คือ การเลือกสรรวิชาหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มไปปฏิบัติให้บังเกิดผล หัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอนและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้คือ ครู
4. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการค้นหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่มากน้อยเพียงไร
5. การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะที่เป็นวัฏจักรเริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย เลือกและจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายไปปฏิบัติให้เกิดผลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ ประเมินผลหาข้อบกพร่องของกระบวนการและผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตร

สังัด อุทรานันท์ (2528 : 30) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมถึงการยกร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่และปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรฐานการวัดการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 :16 - 17) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรที่สัมพันธ์กัน 3 ระบบ คือ

1. ระบบร่างหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน คือ

1.1 สิ่งที่กำหนดหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ได้แก่สภาพปัญหาความต้องการ การศึกษาในปัจจุบัน แนวโน้มสังคมและความต้องการในอนาคต

1.2 รูปแบบหลักสูตร เช่นหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรบูรณาการ

1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยใช้วิธีประชุมสัมมนา หรือให้ผู้มีประสบการณ์พิจารณา

1.4 การปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. ระบบการใช้หลักสูตร มี 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การขออนุมัติหลักสูตร

2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร

2.3 การดำเนินการใช้หลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตร

3. ระบบการประเมินหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน คือ

3.1 วางแผนประเมินหลักสูตร

3.2 การเก็บข้อมูล

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การรายงานข้อมูล

ซำรง บัวศรี (2542 :152) กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร

4. การกำหนดจุดประสงค์รายวิชา

5. การเลือกเนื้อหา

6. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

7. กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้

8. กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน

9. กำหนดการประเมินผลการเรียนรู้

10. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ไทเลอร์ (Tyler 1949 : 1) ได้เสนอคำถามในการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ข้อ

ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ

2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่บรรลูดุวัตถุประสงค์เหล่านี้

3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้น ได้บรรลุแล้วและจากคำถาม

ดังกล่าว ทาบา (Taba 1962 :10-11) ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาเสนอ
4. จัดลำดับเนื้อหาสาระ
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดระเบียบจัดลำดับขั้นตอนและแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้
7. กำหนดวิธีการประเมินผลและแนวทางปฏิบัติ

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974 : 6) กล่าวถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต
2. การออกแบบหลักสูตร
3. การใช้หลักสูตร
4. การประเมินหลักสูตร

กรมวิชาการ (2539 : 13-14) เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตร คือ ควรสำรวจความต้องการของท้องถิ่นหลักสูตรควรมีลักษณะเป็นกึ่งระบบ คือ อยู่ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน และนำสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียนหรือสิ่งที่เป็นปัญหาของชุมชนมากำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนจากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่นักการศึกษาและนักการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น จะมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายกัน อย่างกว้าง ๆ คือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตร
3. การใช้หลักสูตร
4. การประเมินหลักสูตร

8. การประเมินหลักสูตร

8.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

วิชัย ดิศสระ (2535 :114) กล่าวถึง ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า มี

จุดมุ่งหมายอย่างเดียว คือ การพิจารณาคูณค่าหรือค่านิยม (Worth or Value) ของหลักสูตร ผลของการประเมินหลักสูตรสอดคล้องกับทิตนา แจมมณี (2528 : 113 – 114) คือ

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อวัดดูว่าผลผลิตของผู้เรียน เป็นอย่างไร

(2) ประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการประเมินคุณค่าหลักสูตร โดยตรงว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด เมื่อนำหลักสูตรไปใช้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ จุดมุ่งหมาย ที่ตรงเหมาะสมกับระดับกลุ่มและนักเรียนหรือไม่ กระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาวิชา ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ประกอบผลการเรียนที่เลือกสรรมานั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่

(3) การตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อตัดสินใจว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบ หลักสูตร ตลอดจนการบริหารและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางถูกต้องแล้วหรือไม่

8.2 การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีรูปแบบและจุดเน้นต่างกันออกไปตามลักษณะการใช้
ครั้งนี้

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler, 1949 : 110-125) กล่าวถึงความสำเร็จ ของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) ถือว่าการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนการประเมิน คือ

- (1) การกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างต่ำ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐาน
- (2) การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมที่วัดภายหลัง
- (3) กำหนดเนื้อหาหรือ ประสบการณ์ทางการศึกษา
- (4) เลือกวิชาเรียน
- (5) ประเมินผลโดยการตัดสินใจด้วยการวัดผลทางการศึกษา
- (6) ขกเลิกหรือปรับปรุง

รูปแบบการประเมินของโบซอง (Beauchamp, 1964 : 170-171) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรต้อง ครอบคลุมเรื่อง การใช้หลักสูตรรูปแบบหลักสูตร ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและระบบหลักสูตร รูปแบบการประเมินของเดวิท แพรท (Pratt, 1980 : 409-419) เสนอแนวทางการประเมินหลักสูตรไว้ 14 ข้อ คือ

(1) จุดมุ่งหมายทั่วไปประเมิน หลักสูตรกล่าวชัดเจน มีความสำคัญเพียงพอ ครอบคลุมสิ่งที่คาดหวังหรือไม่

(2) หลักการและเหตุผล ประเมินความจำเป็นในการใช้หลักสูตร ข้อสรุป ความสำคัญของหลักสูตร มีการอธิบายการศึกษาวิธีการศึกษา

(3) จุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งแนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนสอดคล้องกับการปฏิบัติได้ คอบสนองจุดมุ่งหมายทั่วไป

(4) เกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรเหมาะสมชัดเจนกับมาตรฐาน

(5) จัดระดับคะแนนชัดเจนเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

(6) สภาพแวดล้อม ระบุถึงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาไว้ชัดเจน

(7) ลักษณะผู้เรียนระบุถึงลักษณะผู้เรียนที่จบหลักสูตร

(8) การเรียนการสอน เนื้อหาสาระ คุณค่าและมีประโยชน์ ออกแบบแนวการจัดกิจกรรมสามารถเป็นแนวทางในการคัดเลือกวิธีสอน

(9) ความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอ

(10) ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติ สื่อแหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร

(11) การทดลองใช้หลักสูตร มีการทดลองใช้กับโรงเรียนนำร่อง รายงานผลการทดลองนำเชื่อถือ

(12) ประเมินโครงร่างหลักสูตร ประเมินองค์ประกอบผลการประเมินเป็นที่ยอมรับ

(13) การนำหลักสูตรไปใช้ แนวทาง เวลาเหมาะสม บทบาทหน้าที่ของผู้ใช้หลักสูตร

(14) ผลผลิต รูปแบบหลักสูตรมีอิสระในตัวเอง ผลผลิตจากหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจ

การประเมินหลักสูตรของสจศ อุทรานันท์ (2532 : 246 – 258) กล่าวถึง การประเมินและตรวจสอบคุณสมบัติของหลักสูตร มี 3 วิธี

1. การตรวจเอกสารหลักสูตร

1.1 วิธีการตรวจสอบ เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเกิดความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรจะมีความสัมฤทธิ์ผล ในการนำไปใช้มากที่สุด ซึ่งมีการตรวจสอบโดย

(1) ตรวจสอบโดยคณะพัฒนาหลักสูตร

(2) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.2 แนวทางการตรวจสอบ

(1) จุดมุ่งหมายทั่วไป

(2) เหตุผลความจำเป็น

(3) จุดมุ่งหมายเฉพาะ (เชิงพฤติกรรม)

- (4) เกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม
- (5) การประเมินผลเพื่อให้คะแนน
- (6) เนื้อหาสาระ
- (7) ลักษณะผู้เรียน
- (8) การเรียนการสอน
- (9) การจัดการเกี่ยวกับความแตกต่างของผู้เรียน
- (10) รายละเอียดในการปฏิบัติ
- (11) การทดลองหลักสูตร
- (12) การประเมินผล โครงการ
- (13) การนำหลักสูตรไปใช้
- (14) ผลผลิต

ประเมินคุณภาพของหลักสูตร ได้แก่ ประเมินระดับคุณภาพขององค์ประกอบหลักสูตร ด้านวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เป็นผู้ประเมิน

8.3 เกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตรจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใดอยู่ที่เกณฑ์สำหรับการใช้พิจารณาตัดสินการประเมินหลักสูตร ซึ่งวิชัช วงษ์ใหญ่ (2537 : 41-44) กล่าวถึง เกณฑ์การประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. ความตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึง การออกแบบประเมินเพื่อได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์
2. ความตรงภายนอก (External Validity) หมายถึง ผลการประเมินนำไปอ้างอิงได้กว้างขวาง ด้านเวลา สภาพแวดล้อม บุคคล
3. ความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือหลายอย่าง
4. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คนส่วนใหญ่เข้าใจข้อมูลตรงกัน
5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน
6. ความสำคัญ (Importance) หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน

7. ขอบข่ายการประเมิน (Scope) หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมินที่จะเอื้ออำนวยทำให้การศึกษาได้กว้างขวางและลึก
8. ความเชื่อถือและการยอมรับ (Credibility) หมายถึง ผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมินมีความเชื่อถือในผู้ประเมินและยอมรับข้อมูลจากผลการประเมิน
9. เวลา (Time) หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันใช้ในเวลาที่ต้องการหรือไม่
10. ขอบเขตของผลการใช้ผลการประเมิน (Pervasiveness) หมายถึง การนำเสนอผลการประเมินหลักสูตรไปใช้อย่างกว้างขวางและมีการเผยแพร่อย่างไร
11. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว

9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 183) กล่าวถึง บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มี 4 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ครู นักพัฒนาหลักสูตรและนักวัดผลการศึกษา
2. กลุ่มผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ ผู้แทนราษฎร ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน
4. กลุ่มผู้ให้ความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ นักเรียน นักแนะแนวการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1) ให้ความหมายว่า เป็นการให้หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชนว่า บุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียนและสาธารณชนมั่นใจว่า นักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2541 : 16) การประกันคุณภาพ หมายถึง ระบบประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในงานประถมศึกษา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการศึกษามุ่งจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างน้อย

ในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับ และมีโอกาสพัฒนาไปจนเต็มศักยภาพของแต่ละคน

จาร์ส นองมาก (2545 : 11) การประกันคุณภาพ หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายในก็ดำเนินการ โดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นแต่ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอก ก็ดำเนินการ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นผู้ประเมิน

สเตบบลิง (Stebbing. 1993 : 19 - 22) ได้สรุปว่า การประกันคุณภาพ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบคุณภาพทุกระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิดและการให้รายละเอียด หรือคำแนะนำต้องทำก่อนลงมือกิจกรรมใด ๆ เพื่อสามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

แอนเน โกลด์ และ เจนิเฟอร์ อีวาน (Anne Gold and Jennifer Evans. 1998 : 30) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ คือ กระบวนการควบคุมทางสถิติที่เน้นถึงการป้องกันความผิดพลาด การรับรองจากภายนอก รวมทั้งการตรวจสอบระบบคุณภาพและการวิเคราะห์เหตุและผล

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบ กลไกหรือกระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผนหรือจัดระบบไว้เป็นอย่างดี มีการกำกับดูแลและมีการวัดผล ประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จากองค์กรภายในและภายนอก ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ว่าจะนำไปสู่การได้ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทั่กเทียบกับบุคคลอื่นและในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา 80 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ ใน (3) ของมาตรา 80 ได้บัญญัติไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมาย เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มี

การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันท่วงทีการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและ ยึดมั่นใน

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 กำหนดว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และได้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานเพื่อนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้กระบวนการ บริหารและการจัดการสถานศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้น การบริหารและการจัดการมีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองชุมชนและสังคม ว่าผู้เรียนที่จบการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3.3 หลักการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันด้วยเหตุว่าหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเสมือน แม่บทที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นหลักในการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จุมพล ทองใหม่ (2545 : 3) ได้เสนอหลักการในการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ 5 ประการ ได้แก่

1. การพัฒนางานทั้งระบบของสถานศึกษา โดยใช้ยุทธศาสตร์ในด้าน การบริหารงานทั้งระบบ ตามโคลงสร้าง WSA (whole School Approach) คือ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความคาดหลังตามเป้าหมาย โดยดำเนินงานครอบคลุม ในทุกองค์ประกอบของสถานศึกษาทุกขั้นตอนของกระบวนการ และอาศัย การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. การสนับสนุนการมีส่วนร่วม ปรับรูปแบบการดำเนินการของโรงเรียนโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐาน (School Base Management : SBM) เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนและสถานบันสังคมต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันสนับสนุน

การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาต่าง ๆ และความต้องการของท้องถิ่น เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. การส่งเสริมงานวิชาการ มุ่งพัฒนางานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จนมีผลงานปรากฏทำให้เกิดผลต่อผู้เรียนทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมีการประเมินผลตามสภาพจริง

5. การยกระดับมาตรฐานการศึกษา โดยยึดหลักมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

กล่าวโดยสรุป หลักการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ให้เกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษาได้ดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐาน โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

4.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สวินีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540 : 134) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานเพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะจุด เฉพาะที่ และเฉพาะเรื่องมากกว่าเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ หรือสร้างความรู้ การผลิตความรู้ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ของความรู้ ซึ่งเป็นเพียงเป้าหมายรองหรือเป็นผลพวงของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยหลักการแล้วการวิจัยเชิงปฏิบัติการมุ่งเน้นความรู้เชิงทฤษฎี มาผสมผสาน หรือมาบูรณาการกับความรู้จากการปฏิบัติเพื่อแก้ไขหรือแสวงหาคำตอบที่แจ่มชัด อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างทันที่

ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 16 - 17) ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Reseach) หมายถึง การวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติการอย่างทันทีทันใด ซึ่งมักจะเป็นการวิจัยของผู้ปฏิบัติที่ต้องการนำผลไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงโดยตรง ในสถานการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ และเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการวิจัย การวิจัยปฏิบัติการ จะถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ซึ่งได้

มีการบัญญัติ หรือกล่าวในตำราภาษาไทยหลายคำ เช่น “การวิจัยปฏิบัติการ” “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ” “การวิจัยดำเนินการ” หรือ “การวิจัยในชั้นเรียน” เป็นต้น

สมศักดิ์ ช่างไม้ (2547 : 41) ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ร่วมกันดำเนินการ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จิตพร จันทน์นวล (2547 : 87) ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง และต้องดำเนินการอย่างรีบด่วนของผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องผลการวิจัยจะทำให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

สรุปความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาหาความรู้อย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่กลุ่มกำลังเผชิญอยู่มีการแสวงหาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มีการสะท้อนตนเอง การหาข้อสรุปเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งการใช้ความเข้าใจตนเองมากกว่าอาศัยทฤษฎีของนักการศึกษา การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ความสามารถของตนเอง หรือควบคุมสถานการณ์ด้วยตนเอง

4.2 ความเป็นมาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1988) ได้เสนอขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เริ่มจากปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยและมีการสำรวจสภาพปัญหา โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข (Planning) (2) การปฏิบัติ ตามแผนที่กำหนด (Action) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ (Observation) และ (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflection)

ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 ก : 2 - 3) กล่าวว่า นับตั้งแต่ เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกันได้เขียนบทความชื่อ “Action Research and Minority Problem” ในวารสาร “Journal of Social Issues” ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1946 ทำให้เกิดแนวคิด การทำวิจัย (Research) ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน (Action) โดยผู้ปฏิบัติงานเป็นนักวิจัย ที่เรียกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้เผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในแถบทวีปยุโรปได้นำเอาวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานในบริษัท

เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) (ประวัติ เรวารวรรณ. 2545 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 946) กล่าวถึงความคิดของคนที่กำลังเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือที่มีความคลุมเครือ ไม่กระจ่างชัด ว่ามักจะมีคำถามเกิดขึ้นอยู่ 3 ประการคือ

1. สถานการณ์ตอนนี้เป็นอย่างไร
2. มีอันตรายอะไรบ้าง
3. แล้วเราจะทำอย่างไร ซึ่งคำตอบหรือวิธีการแก้ไขนั้นไม่สามารถหาได้จาก

ทฤษฎีหนึ่ง หรือในงานวิจัยใดวิจัยหนึ่ง เพราะความแตกต่างกันในเหตุการณ์ หรือบริบทที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาอยู่จึงต้องหาคำตอบ

4.3. จุดประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประวัติ เรวารวรรณ (2545 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Mcarr and Kemmis. 1986)

ได้กล่าวจุดประสงค์ทั่วไปของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ เพื่อแก้ปัญหา (To Solve Problem) และเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานนั้น มีประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นคือ

- 4.3.1 ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
- 4.3.2 ปรับปรุงความเข้าใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติ
- 4.3.3 ปรับปรุงสถานการณ์แวดล้อมของปฏิบัติงาน

4.4. ลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สำหรับลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (ประวัติ เรวารวรรณ. 2545 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Calhoun. 1993) สรุปลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้

4.4.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบเอกัตบุคคลหรือการวิจัยเดี่ยว (Individual Teacher Research) เป็นการวิจัยที่ทำโดยบุคคลคนเดียว หรือครูคนเดียว

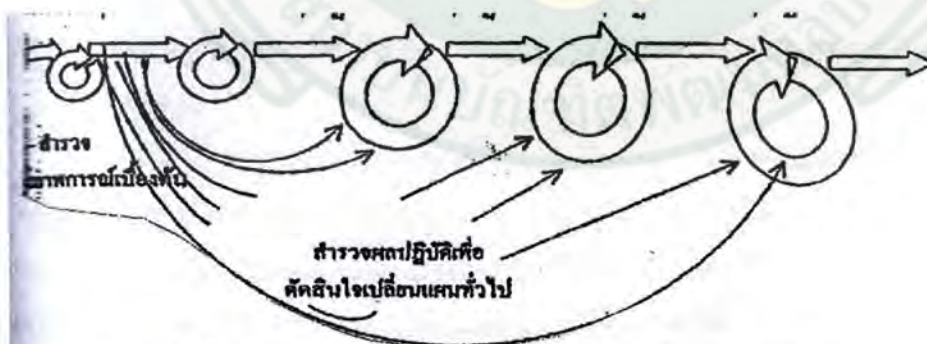
4.4.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยที่ครูหลาย ๆ คนที่กระทำโดยกลุ่มครูผู้สอน และนักวิชาการระดับสูง หรือผู้เชี่ยวชาญ

4.4.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบทั้งโรงเรียน (School wide Action Research) เป็นการวิจัยที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งต้องการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพของนักเรียน หลักสูตร การเรียนการสอน ระบบการพัฒนาครู หรือระบบต่าง ๆ ในโรงเรียน ก็ทำวิจัยโดยแสวงหาวิธีการเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

4.5 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยของ เคิร์ท เลวิน (นิลวรรณ คีตกลาง. 2547 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 1946 : 115) ซึ่งได้สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะของการหมุนรอบตัวเป็นขั้น ๆ แบบเกลียวสว่านซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ

(Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อน (Reflection) ในวิธีการวิจัยจะเริ่มด้วยแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ต้องการตัดสินใจว่าจะเริ่มปรับปรุงที่ไหน จะดำเนินการอย่างไร ทำไมจึงต้องทำการปรับปรุง โดยที่คณะผู้ดำเนินการกำหนดขอบเขตของกลุ่มปัญหาสำคัญร่วมกันในการทำงาน จากนั้นกลุ่มจะจัดแนวการแก้ปัญหาในรูปแบบของแนวคิดที่สนใจร่วมกัน (Thematic Concern) กลุ่มจะตัดสินใจว่าจะเริ่มปฏิบัติการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ณ จุดใด โดยข้อมูลเบื้องต้นได้จากการสำรวจสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปในขณะนั้น และสืบหาความจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์นั้น ๆ ซึ่งในการสำรวจและกำหนดการเบื้องต้นนี้เป็นความต้องการหรือความประสงค์ของผู้ปฏิบัติการที่มีจุดมุ่งหมายจะปฏิบัติการแก้ไขสภาพงานของตนเองในลักษณะของการปรับปรุงงาน ในการแจกแจงแผนดำเนินการนั้น นักวิจัยปฏิบัติการจะลงมือดำเนินการขั้นแรก คือ การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงแต่มุ่งการปรับปรุงงานเท่านั้น แต่มุ่งให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่จะสัมฤทธิ์ผลในภายหลังด้วย และก่อนที่ผู้วิจัยจะดำเนินการในขั้นที่หนึ่งนี้ กลุ่มผู้วิจัยปฏิบัติการจะต้องระมัดระวัง และคิดหาวิธีติดตามผลลัพธ์ของขั้นตอนแรกนี้ คือ ดูข้อปลีกย่อยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และดูว่ายุทธศาสตร์ของการดำเนินงานที่อยู่ในแนวทางของการปฏิบัติจริงนั้นเป็นอย่างไร งานขั้นแรกเริ่มขึ้นได้เมื่อมีการค้นพบข้อเท็จจริงโดยการติดตามการปฏิบัติงาน และเมื่อเริ่มปฏิบัติการไป ข้อมูลใหม่ ๆ ก็จะเริ่มเข้ามา เรื่องราว ข้อเท็จจริง การปฏิบัติและผลการปฏิบัติสามารถจะอธิบายและประเมินโดยกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กิจกรรมทั้งสามอย่างก็จะดำเนินไปพร้อม ๆ กัน คือ การวางแผนการปฏิบัติการ และการประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติการของกลุ่มและการปฏิบัติการของแต่ละคนในกลุ่มจะต้องนำมาศึกษาและตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึงผลของการกระทำในปัจจุบัน เพื่อวางแผนการดำเนินการใหม่ในระยะต่อไปอย่างต่อเนื่อง ตามตารางภาพต่อไปนี้แนวคิด | การวางแผนทั่วไป | ปฏิบัติขั้นที่ 1 | ปฏิบัติขั้นที่ 2 | ปฏิบัติขั้นที่ 3 | ปฏิบัติขั้นที่ 4

แผนภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวความคิดของ Kurt Lewin
(นิลวรรณ ศิลกลภ. 2547 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 1946 : 45)

ในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) มีแนวความคิดสำคัญ

3 ประการที่กลุ่มนักวิจัยต้องมีหรือได้กระทำ คือ

1. การอาศัยความร่วมมือกัน (Collaborative) ของผู้ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัยต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม
2. การอาศัยการเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม (Group Dynamics) โดยการปฏิบัติงานจะใช้กระบวนการกลุ่มมาเป็นเครื่องมือ
3. การสะท้อนผลตามวงจรมันไดเวียน (Spiral of Reflective)

บำเหน็จ ป็องปีด (2547 : 50-51) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (Planning) คือ การทำงานใด ๆ ต้องมีขั้นตอนการวางแผนเพราะทำให้มีความมั่นใจว่าทำงานได้สำเร็จ เช่น วางแผนการสอน วางแผนการวิจัย หัวข้อที่ใช้ในการวิจัย หัวข้อที่ใช้ในการวางแผนคือ 1) ทำทำไม 2) ทำอะไร 3) ใครทำ ทำกับกลุ่มเป้าหมาย 4) ทำที่ไหน 5) ทำอย่างไร 6) ใช้งบประมาณเท่าไร ในขั้นของการวางแผนจะมีการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง การใช้แนวคิดวิเคราะห์สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา จะช่วยให้มองสภาพของปัญหาชัดเจนขึ้น

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) เป็นแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมขึ้นวางแผนมา ดำเนินการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ โดยรับฟังจากผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จากการปฏิบัติการจะเป็นข้อมูลย้อนกลับว่า แผนที่วางไว้เหมาะสมผลนั้นปฏิบัติจริงได้มากน้อยเพียงใด และอาจมีอุปสรรคอื่น ๆ มาเกี่ยวข้องโดยไม่คาดคิดซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ฉะนั้น แผนงานที่กำหนดไว้อาจยืดหยุ่นได้

ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) ขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้ในสภาพจริงนั้นย่อมต้องมีความราบรื่น อุปสรรค และข้อขัดข้องบางประการ ฉะนั้น จึงต้องมีการสังเกตควบคู่ไปด้วย โคนสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างระมัดระวังด้วย ความใจกว้าง พร้อมกับจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวัง สิ่งต้องทำการสังเกต คือ กระบวนการปฏิบัติการ ผลของการปฏิบัติการ และสภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของการปฏิบัติการ การสังเกตนี้เป็น การรวบรวมผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจากการเห็นด้วยตา การได้ฟัง แบบสำรวจ แบบสอบถาม และการใช้เครื่องมือ แบบทดสอบวัดผลออกมาใช้ในตัวเลข

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) เป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ ผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและระบบการศึกษา โดยผ่านการอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มจะทำให้ได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนการปฏิบัติต่อไป

สรุปว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่เกิดจากการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) และการสังเกต (Observation) โดยอาศัยความร่วมมือกันในการปฏิบัติทุกขั้นตอน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน อันเป็นลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กซ์แท็กการ์ท (Kemmis and Mctaggart) ตลอดจนการปรับปรุงผล เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจร (Re-Planning) ต่อไป

4.6 ลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังเช่น (ศิริ ถิอาสนา. 2549 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 1946 : 75)

4.6.1 เป็นการวินิจฉัยแบบมีส่วนร่วมและมีการร่วมมือ (Participation and Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกันในทุกกระบวนการของการวิจัย ทั้งการเสนอความคิดเชิงทฤษฎี และการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนนโยบายการวิจัย

4.6.2 เน้นการปฏิบัติการ (Action Orientation) ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา

4.6.3 ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผลเพื่อการปรับแผนการปฏิบัติการ

4.6.4 ในวงจรการปฏิบัติการ (Action Research Spiral) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กซ์แท็กการ์ท (Kemmis and Mctaggart) คือการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงผล เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจร (Re-Planning) ต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบที่เป็นที่พอใจ และได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป ดังรูปแบบดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Spiral)

(ศิริ ถีอาสนา. 2549 : 27 ; อ้างอิงจาก Kurt Lewin. 1946 : 75)

รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แครร์และเคมมิส (Carr and Kemmis. 1986 : 33) ได้แบ่งรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ระดับของการมีส่วนร่วมเป็นเกณฑ์ 3 รูปแบบดังนี้

1. Technical Action Research มุ่งปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม ผู้ปฏิบัตินำข้อค้นพบหรือผลของการวิจัยของนักวิจัยภายนอกมาใช้ภายใต้ความช่วยเหลือ แนะนำของนักวิจัยภายนอก
2. Practical Action Research นักวิจัยเป็นคนภายนอก จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติการศึกษาสาเหตุและผลของการปฏิบัติโดยสะท้อนผลการปฏิบัติ และคิดวิเคราะห์ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเอง นักวิจัยอยู่ในทีมการวิจัย
3. Emancipatory หรือ Particitory Action Research มุ่งเน้นการเท่าเทียมกันของผู้ร่วมงานในทุก ๆ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อการเปลี่ยนแปลงในระบบการงานขององค์กร นักวิจัยที่เป็นคนภายนอกจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือโดยการกระตุ้นผู้ปฏิบัติให้สามารถสร้างกลุ่มสะท้อนผลการปฏิบัติและเกิดการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยและเห็นว่า Emancipatory หรือ Particitory Action Research เท่านั้น คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่แท้จริง เพราะผู้วิจัยจะเป็นอิสระ

และไม่ยึดติดกับความรู้ กฎเกณฑ์ แบบอย่าง ความเคยชินประเพณีและระบบความคิด โดยเน้นความเท่าเทียมกัน นักวิจัยเป็นเพียงบุคคลภายนอกที่มีบทบาทสนับสนุนให้เกิดการวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเพียงเพื่อนร่วมงานไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ

แนวความเห็นอีกแง่หนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ มาจากการเชื่อมโยงคำทั้งสองคำว่า “การปฏิบัติ” (Action) และการวิจัย (Research) เข้าด้วยกันเป็นการเน้นความหมายที่จะใช้การวิจัยเพื่อการพัฒนาและเป็นแนวทางในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอน และการเรียนรู้ ผลของการพัฒนาอยู่ที่ว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นในชั้นเรียนและโรงเรียนมีการแยกแยะ แจกแจง และพิจารณาในหลักการและเหตุผลของการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างละเอียดและชัดเจน การวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยจัดหาแนวทางการทำงานเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติให้เป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกันจากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวคิดที่ใหม่เพียงใด

แนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ถือกำเนิดมาจากงานด้านจิตวิทยาสังคม ของ เดอร์ท เลวิน ผู้ซึ่งได้ใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาและประยุกต์วิธีการชุดของการทดลองอย่างต่อเนื่องในชุมชนหลังสงครามโลกในอเมริกา วิธีการนี้ได้นำมาทดลองใช้ในบริษัทต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาวะเดียวกัน การให้ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับพิจารณาเข้าทำงานสาเหตุและการเยียวยา (หมายถึงการทำให้สถานการณ์ดีขึ้น) เกี่ยวกับอคติต่อการที่มีเชื้อชาติต่างกัน การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของกลุ่มวัยรุ่นข้างถนน และวิธีการที่ดีกว่าในการฝึกความเป็นผู้นำให้คนรุ่นหนุ่มสาว จากงานของเลวิน มีแนวคิดสำคัญอยู่ 2 แนว คือ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของกลุ่มและการขึ้นหัดที่จะให้มีการพัฒนาปรับปรุงคุณสมบัติของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่แตกต่างจากการวิจัยแบบอื่น ก็คือ การปฏิบัติการณ์นั้นจะเน้นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการวิจัย ซึ่งก็คือเป็นหน้าที่แรกของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในอันที่จะนำไปสู่การปรับปรุง และใช้ในการประเมินผลการกระทำที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นกิจกรรมของกลุ่ม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถพิจารณาว่าเป็นวิธีการทำงานสำหรับกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษาของกลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ที่มีชีวิตอยู่กับความซับซ้อนของประสบการณ์จริงและในขณะเดียวกันก็มุ่งปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม มันเป็นวิธีการจัดการกับเหตุการณ์ที่ซับซ้อนอย่างมีวิจารณญาณและโดยปฏิบัติจริง วิธีการที่เลวินพัฒนาขึ้นมานั้นได้ทดลองและปรับปรุงในสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก และมีความขัดแย้งทางสังคมอีกด้วยในการพัฒนารูปแบบการวิจัยนี้ สามารถยึดหยุ่นวิธีการในการปรับปรุงโรงเรียน โดยใช้วิจารณญาณที่จะดำเนินและสะท้อนผลของการปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่ซับซ้อนมักจะสับสน นอกจากนั้นยังมีปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนสมัยใหม่ การวิจัยแบบนี้จะให้กรอบงานเกี่ยวกับการรับรู้ในความเป็นจริงของโรงเรียน โดยนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติในสภาพการณ์จริง ๆ ด้านหนึ่งและ

อีกด้านหนึ่ง จะให้วิธีการที่เป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการให้เกิดผลทางการปฏิบัติและทำให้กลมกลืนกันระหว่างแนวคิดทางการศึกษา และการปฏิบัติจริงทางการศึกษานั้น

วิธีการวิจัยปฏิบัติของเลวิน

เลวิน อธิบายวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยขั้นตอนของการดำเนินงาน

ในลักษณะของการหมุนรอบตัวแบบเกลียวสว่าน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการปฏิบัติการในการดำเนินจริง ๆ นั้น วิธีการวิจัยเริ่มต้นด้วยแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงที่ต้องการตัดสินใจว่าจะเริ่มปรับปรุงที่ไหนอย่างไร โดยคณะผู้ดำเนินการ กำหนดขอบเขตของกลุ่มปัญหาสำคัญร่วมกันในการทำงานกลุ่มจะจัดแนวการแก้ปัญหาสำคัญร่วมกันในการทำงานกลุ่มจะจัดแนวทางการแก้ปัญหาในรูปของแนวคิดที่สนใจร่วมกัน (Thematic Concern) กลุ่มตัดสินใจว่าจะเริ่มปฏิบัติการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ณ จุดใด โดยศึกษาจากเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งในการสำรวจและกำหนดการเบื้องต้นนี้เป็นความต้องการหรือความประสงค์คณะผู้ปฏิบัติการเองที่มีจุดมุ่งหมายจะปฏิบัติการแก้ไขสภาพงานของตนเองในลักษณะของการปรับปรุงงาน

ในการแบ่งแผนดำเนินงานทั่วไป เป็นขั้นตอนย่อย ๆ ที่สามารถจะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลลงไปได้ นั้นนักวิจัยเชิงปฏิบัติการดำเนินการ ขั้นแรกให้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เพียงปรับปรุงงานเท่านั้น แต่จะกำหนดให้มีผลงานที่ดีกว่าเดิมอีกด้วย ก่อนที่จะทำการในขั้นที่หนึ่งนี้ กลุ่มผู้ดำเนินการจะต้องตรวจสอบในทุก ๆ ด้าน อย่างรอบคอบเกี่ยวกับจุดดี จุดด้อยของการดำเนินงาน เป็นการวางแผนกำหนดการแก่นำสำคัญของการดำเนินงานในขั้นแรกนี้ และกำหนดยุทธวิธีการดำเนินงานให้อยู่ในแนวทางการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด ทั้งนี้ โดยเน้นสภาพการทำงานในสนามจริงให้มากที่สุดและเมื่อเริ่มปฏิบัติการแล้ว ข้อมูลใหม่ก็จะเริ่มเก็บเข้ามากิจกรรมทั้งสามอย่างก็จะดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน คือ การวางแผน การปฏิบัติการและการประเมินผลการปฏิบัติอย่างเป็นทางการไปพร้อม ๆ กัน คือ การวางแผน การปฏิบัติการและการประเมินผลการปฏิบัติอย่างเป็นทางการไปพร้อม ๆ กัน ปัจจุบันอยู่เสมอ แผนการดำเนินงานขั้นที่สองจะต้องกำหนดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลในขั้นแรกพร้อมกับแผนหลักในการดำเนินงานที่เหมาะสม และการดำเนินงานในขั้นตอนที่สองจะต้องกระทำต่อไปโดยมีกิจกรรมหลัก 3 ประการเช่นเดิม คือ ดำเนินงาน ควบคุมการปฏิบัติงาน และประเมินผล ลักษณะการดำเนินงานก็จะดำเนินไปเรื่อย ๆ ในลักษณะการหมุนเป็นเกลียวจะลึกลงไปทุกทีคล้ายเกลียวสว่านคือการปฏิบัติงาน โดยมีการควบคุมให้ดำเนินการไปตามที่กำหนดไว้ในการประเมินและวางแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

ความจริงของวิธีการเลวิน เน้นความจำเป็นของการวางแผนการดำเนินงานที่จะต้องยืดหยุ่นได้ และมีการตอบสนอง วิธีการนี้ยอมรับว่าในสภาพการณ์จริงทางสังคมที่ซับซ้อนนั้น ในทางปฏิบัติไม่ว่าใครก็ตามย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามที่เลวิน เน้นให้มีการ

เกี่ยวเนื่องกันระหว่างการปฏิบัติและผลสะท้อนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง กล่าวง่าย ๆ ก็คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการที่กลุ่มคนจัดระบบสถานการณ์จากสิ่งที่เขาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตัวเอง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้กับบุคคลอื่น ๆ ด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การวิจัยแบบเข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกันซึ่งตามปกติเกิดจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นร่วมกัน บุคคลจะอธิบายส่วนที่ตนสนใจ สืบหาสิ่งที่คนอื่นคิดและหาทางแก้ไขที่เป็นไปได้ในการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่กลุ่มจะดำเนินการต่อไป กลุ่มจะต้องกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกันของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกัน โดยจะกำหนดขอบเขตการดำเนินการที่กลุ่มต้องการปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงวิธีการ สมาชิกของกลุ่มจะวางแผนร่วมกันปฏิบัติและสังเกต เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มรวมและสะท้อน (กลับ) การดำเนินงานร่วมกัน และจัดวางแนวทางใหม่อย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยความเข้าใจและเหตุการณ์ในอดีตเป็นแนวทาง

ขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่สนใจร่วมกันและวิธีการที่ใช้ในการปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์ความสับสน แนวคิดที่สนใจร่วมกันควรจะเกี่ยวกับความพยายามที่หอบยกรวมชาติของปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้น ซึ่งยอมรับกันไม่ได้ และเสนอว่าจะจัดการให้ดีขึ้นอย่างไร โดยเสนอวิธีการที่ทำให้สภาพการณ์นั้น ๆ ดีขึ้น ขอเสนอตัวอย่างเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างวิธีการและสาระทางการศึกษาของแนวคิดที่สนใจร่วมกันดังนี้

1. แนวคิดที่สนใจร่วมกัน : พัฒนาให้หลักสูตรและวิธีสอนให้มีความคล่องตัวเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมทางบ้าน วิธีการ : ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วยเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา

2. แนวคิดสนใจร่วมกัน : พัฒนาให้นักศึกษาเข้าใจความหมายของการคิดแบบวิธีวิทยาศาสตร์อย่างลึกซึ้ง และนำไปปฏิบัติได้ วิธีการ : เพิ่มการเรียนแบบกิจกรรมในวิชาวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น

3. แนวคิดที่สนใจร่วมกัน : พัฒนาและคงไว้ซึ่งมรดกทางสังคมของเผ่าชนในชุมชน 2 วัฒนธรรม โดยทางการศึกษา วิธีการ : หลักสูตรวัฒนธรรมร่วม 2 วัฒนธรรมร่วม 2 วัฒนธรรมและภาษา 2 ภาษาจากชุมชนที่ประกอบด้วยชน 2 เผ่าพันธุ์หรือ 2 เผ่าพันธุ์หรือ 2 เชื้อชาติจะได้รับการเน้นในกิจกรรมชั่วภาษาและวัฒนธรรมการกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกันของกลุ่มจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งหลักเกณฑ์ทั้ง 4 นี้จะเกี่ยวข้องกัน และพัฒนาต่อเนื่องกันเป็นวงจรและหมุนเป็นวงกลมเจาะลึกเข้าไปแบบสว่าน ในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มและสมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

3.1 แผน คือ โครงสร้างกิจกรรมหรือการปฏิบัติ และตามคำจำกัดความแผนคือ แนวทางการปฏิบัติซึ่งจะต้องมองไปในอนาคตข้างหน้า โดยจะต้องระลึกอยู่เสมอว่าเหตุการณ์

ทางสังคมนั้นไม่สามารถหรือกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ และจะต้องมีการเสี่ยงความไม่แน่นอนอยู่บ้าง การกำหนดแผนทั่วไปจะต้องมีความยืดหยุ่นพอสมควร เพื่อที่จะสามารถปรับให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสภาพจริง เช่นเดียวกับสภาพการณ์ของสิ่งของต่าง ๆ และการเมืองลักษณะที่สอง กิจกรรมที่ถูกเลือกมากำหนดในแผน จะต้องได้รับเลือกมาเนื่องจากกิจกรรมนั้นสามารถปฏิบัติได้ดีกว่ากิจกรรมอื่น ๆ สามารถลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ (อย่างน้อยในระดับหนึ่ง) และช่วยให้เกิดพลังในการปฏิบัติที่เหมาะสมกว่า และมีประสิทธิภาพสูงกว่า ในการปฏิบัติการทางการศึกษาในส่วนของกำหนดยุทธศาสตร์นี้ ผู้ร่วมงานจะต้องให้ปฏิบัติมีศักยภาพใหม่ ๆ ในการปฏิบัติทางการศึกษาในแง่ของทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงกำหนดแผนงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

3.2 การปฏิบัติ เป็นการดำเนินการกระทำที่เกิดจากแผน ที่ได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วอย่างรอบคอบเป็นการปฏิบัติจากแนวคิดให้เป็นการกระทำและใช้การปฏิบัตินี้เป็นฐานของการพัฒนาการกระทำในขั้นต่อไป ทั้งความละเอียดถี่ถ้วนและความตั้งใจในการกระทำ การปฏิบัติดำเนินการตามแผนที่ได้วางแผนที่ไว้อย่างมีเหตุผลและมีความควบคุมอย่างสมบูรณ์ แต่การปฏิบัติจากแนวทางที่วางไว้ยังมีโอกาสของการเสี่ยงอยู่ด้วย เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นจริงตามเหตุการณ์ทางการเมืองและสภาพการณ์จริง (ซึ่งบางอย่างจะเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด) ดังนั้น แผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้องสามารถแก้ไขโดยการกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง ดังนั้นแผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้องสามารถแก้ไขโดยการกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการให้ข้อมูลจากกิจกรรมก่อนหน้านั้นจะต้องต่อเนื่อง และนำมาใช้ในกิจกรรมต่อไป (สิ่งที่เคยทำมาก่อนหรือวิธีการทำงานก่อน ๆ) แต่การทำงานที่ผ่านมาไม่จำเป็นจะต้องนำมาเป็นแนวทางสำหรับปัจจุบันเสมอไป ส่วนการปฏิบัติจะต้องเปลี่ยนรูปไปหรือปรับปรุงไปได้เรื่อย ๆ ตามผลการกระทำเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น ๆ ส่วนการปฏิบัติไปใช้ตามแผนนั้นต้องเป็นไปตามคุณลักษณะของสิ่งที่มีอยู่ตามสภาพสังคมและการเมืองโดยเน้นการปรับปรุง การต่อรองและการประนีประนอมเป็นสิ่งที่จะเป็นเมื่อเกิดความเห็นไม่ตรงกันทุกฝ่าย การดำเนินการสายกลางจะช่วยให้มากในกรณีที่มีความขัดแย้งกันขึ้น ถึงแม้ว่าอย่างไรก็ตามการพิจารณาข้อมูลเพื่อปฏิบัติขั้นต่อไปจะต้องอยู่บนพื้นฐานของผลการกระทำที่ผ่านมาแล้ว

3.3 การสังเกต ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลวิฤตจากการปฏิบัติงาน การสังเกตช่วยมองไปข้างหน้า โดยเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะสะท้อนเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ที่ดำเนินการต่อเนื่องและสอดคล้องต่อกัน ไม่แคบจนเกินไป ข้อมูลจากการสังเกตจะต้องเปิดกว้าง คือจะต้องมองหลายแง่หลายมุมในทุก ๆ ด้าน ประเภทของการสังเกต (รวมถึงการวัด) ที่วางแผนที่ไว้นั้นไม่เป็นการเพียงพอ ซึ่งนอกจากจะสังเกตข้อมูลตามที่วางแผนที่ไว้แล้วจะต้องมีความ

ยึดหยุ่นที่จะจัดเก็บข้อมูลในลักษณะที่ไม่คาดคิดมาก่อน นักวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน

3.4 การสะท้อนของการกระทำ คือการแสดงออกที่สังเกตได้ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของกระบวนการปัญหาและแนวทางการกระทำ การสะท้อนจะเป็นลักษณะของความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ปฏิบัติลงไป การสะท้อนภาพจะพิจารณาโดยใช้การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน โดยวิธีนี้จะช่วยให้ได้ภาพสะท้อนของกลุ่มที่จะนำไปสู่การประเมินอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ศึกษาปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่า ผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปนอกจากนั้นการสะท้อนภาพยังหมายถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วย การสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวางแผนการดำเนินการในขั้นต่อไป ที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่มและสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการ ในการยอมรับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการของกลุ่มด้วย สำหรับแต่ละบุคคลในโครงการ ในการยอมรับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการของกลุ่มด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวไปในสภาวะต่าง ๆ 4 จุด ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจว่าทั้ง 4 จุดนี้ จะมีการเคลื่อนไหว ไม่อยู่นิ่ง และไม่จบในตัวของมันเองแต่จะอยู่ในสภาพและขณะใดขณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่จะมีการเคลื่อนไหวในลักษณะของเกลียวสวนระหว่างการวางแผนการปฏิบัติชัดเจน แจ่มแจ้ง เข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานนั้นจะพัฒนาโดยการทดสอบกับกลุ่มผู้ที่จะปฏิบัติ โดยใช้วิธีการทดสอบระหว่างหลักการพื้นฐานกับแนวปฏิบัติและระหว่างหลักการพื้นฐานด้วยกัน โดยทั่วไป ๆ สิ่งที่เสนอเป็นหลักการพื้นฐานจะพัฒนาโดยอาศัยคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับหลักการและการปฏิบัติทางการศึกษาโดยตรง ประกอบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างไร และระบบข่าวสารในโรงเรียน (หลักสูตร ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความหมายกับผู้เรียนความสำคัญของกลุ่มในการวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ควรจะถูกกลืนหายไป กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวผ่านวงจรของการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อน ไม่ถือว่าเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ใช่กิจกรรมเอกัตบุคคล การกระทำโดยบุคคลเดียวจะทำลายระบบการเปลี่ยนแปลงของพลังของกลุ่มที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นการกระทำที่เสี่ยงมาก การปฏิบัติการด้านศึกษาไม่ดำเนินการโดยคนเดียว แต่ต้องเน้นการปฏิบัติจริงในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การกระทำใด ๆ มีการพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบ(โดยกลุ่ม)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ได้เป็นแต่เพียงการวิเคราะห์และปรับปรุงอรรถลักษณะหรือการพูดบรรยายของแต่ละกลุ่ม หรือกิจกรรมอันหมายถึงการกระทำของงานแต่ละงาน หรือการมีสัมพันธภาพในสังคมจากการมองเพียงด้านเดียวของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะมีความหมายกว้างออกไปกว่านี้ กล่าวคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะยึดถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มี

ภาษา กิจกรรม และสัมพันธภาพทางสังคมเป็นโครงสร้างในสังคมของตนเอง ดังนั้นในการที่จะกระทำความเข้าใจในสังคมนั้น ๆ จะต้องวิเคราะห์ผ่านกระบวนการสังคม ศึกษาประวัติความเป็นมา และระบบทางสังคม ในการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับโครงสร้างจะต้องมีหลักการและการพิจารณา โดยผ่านการตัดสินใจของกลุ่ม ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะคล้ายกับการจัดการทางการศึกษาที่จะต้องนำโครงสร้างทางสังคมมาเกี่ยวข้องด้วยเสมอในการพิจารณาหรือตัดสินใจต่าง ๆ โดยเน้นความร่วมมือและการตัดสินใจของกลุ่ม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างเท่าเทียม คือความเปลี่ยนแปลงในแต่ละบุคคลด้านหนึ่ง และอีกด้านหนึ่งคือความเปลี่ยนแปลงในสังคมของคนเหล่านั้น วัฒนธรรมของกลุ่มสามารถอธิบายได้ในแง่ของคุณลักษณะของปรากฏการณ์และรูปแบบของวัฒนธรรมที่แสดงออกทางภาษาและกิริยามารยาท กิจกรรมและการปฏิบัติในสังคม ตลอดจนสัมพันธภาพและระบบสังคมที่แสดงออกปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มการวิจัยปฏิบัติการตระหนักดีว่า มนุษย์เราแต่ละคนเป็นสัตว์สังคมและเป็นสมาชิกของกลุ่มปฏิบัติการในการดำรงชีวิต โดยมีกระบวนการเสริมสร้างทางภาษา ในการติดต่อสื่อสารการปฏิบัติงานและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่ม (สมมุติเราไม่มองในระดับกว้าง คือ สถาบันหรือสมาคมในวงกว้าง) เราจะเปลี่ยนแปลงตัวเราเองกับคนอื่น ๆ

โครงสร้างรูปแบบและการสอนใช้ภาษา การปฏิบัติกิจกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของกิจกรรมรวมกัน ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เราเน้นที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องและร่วมมือระหว่างบุคคลต่าง ๆ และอาศัยกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ

การพัฒนาการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเน้นการวิเคราะห์และสืบเสาะหาความเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนบุคคลและวัฒนธรรมของกลุ่มการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งหมดกลุ่ม จำทำงานด้วยกันเพื่อเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพในสังคมในลักษณะเฉพาะของกลุ่มของเขาซึ่งจะเป็นรูปแบบอันจะเป็นแนวโน้มที่นำไปการเปลี่ยนแปลงของปฏิสัมพันธ์ในระบบที่กว้างของสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้มีคำขวัญที่กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมว่าคิดให้กว้างระดับโลก ปฏิบัติแคบระดับท้องถิ่น

ในขั้นแรกการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะหยิบยกประเด็นปัญหาทางการศึกษา นั่นคือปัญหาในกิจกรรมที่จะยอมรับว่ามีรูปแบบที่ทิศทางการศึกษา ควรจะได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนทั้งในแง่ทางด้านสังคมและการศึกษา ตัวอย่างปัญหาที่มาจากการยอมรับ คำถามสืบค้นนั้นจะต้องพัฒนาขึ้นด้วยการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติ โดยการทดลองจริง ๆ สมมุติว่ามีช่องว่างระหว่างแนวคิดและความเป็นจริงของการสอนสืบเสาะหาความรู้ในชั้นเรียนของข้าพเจ้า ซึ่งช่องว่างนี้กลุ่มผู้ดำเนินการจะช่วยหาทางแก้ไขให้ข้าพเจ้าพัฒนาการปฏิบัติงานการสอนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดผลสัมฤทธิ์ให้จงได้ ช่องว่างนี้จะประหนึ่งข้อสงสัยหรือข้อกังขาในระหว่างสิ่งที่ครูคือตัว

ข้าพเจ้าดำเนินการกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มันหมายถึงความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนวิธีการหรือ อาจจะต้องตรวจสอบความเป็นมาเป็นไป ทั้งนี้ควรเริ่ม โดยการนิยามแนวคิดที่น่าสนใจร่วมกัน ซึ่ง อาจจะพิจารณาบุคลิกภาพของผู้ดำเนินการร่วมเข้าไปด้วย หรืออาจจะเริ่มการเก็บรวบรวมข้อมูล เบื้องต้น ซึ่งไม่ว่าจะเริ่มด้วยวิธีใดก็ตามแผนการก็ได้เกิดขึ้นแล้ว และจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่งที่จะ ศึกษาว่าจะทำอะไรบ้างในขณะนี้ควรจะดำเนินการต่อไปอย่างระมัดระวัง โดยคิดใคร่ครวญถึงยุทธวิธี อย่างรอบคอบ ศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบจากบุคคลต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาโครงการอื่น ๆ ที่ คล้ายกันและ โครงการที่เกี่ยวข้องกัน โดยพยายามแจ่มแจ้งแนวความคิดให้เป็นการกระทำใน สถานการณ์จริงให้ร้องเรียนดังตัวอย่างวงจรของการทำงานของครูคนหนึ่ง ครูจะต้องเข้าร่วมกับการ วิจัยในกลุ่ม โดยสภาพการณ์ของตนเองและโดยการรวบรวมการปฏิบัติ เพื่อที่จะพัฒนางานของ โรงเรียนตลอดจนระบบและงานของสังคมของโรงเรียน งานของครูจะต้องสัมพันธ์กับการเรียน การสอนของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนการสอน ตามที่กำหนดไว้ตามแนวคิดที่สนใจร่วมกัน

เลวิน ได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ร่วมงานทุกคน มีความเข้าใจตรงกันและ ประสานงานกัน สำหรับครูที่ร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น การสื่อสารอย่างเข้าใจกันระหว่าง นักวิจัยกับนักปฏิบัติการคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน โครงการเดียวกัน มีความจำเป็นมากเป็นดังเหตุผล ต่อไปนี้

1. ทำให้เกิดความเข้าใจว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น เป็น การดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของแต่ละคนกับวัฒนธรรมของกลุ่มซึ่ง การศึกษาที่จะวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แต่ละกลุ่มใน ด้านการติดต่อสื่อสารการใช้ภาษา กิจกรรมและสังคม
2. ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาวิธีการที่สมเหตุสมผลกำลังดำเนินการ อยู่และเพื่อผลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ช่วยให้เกิดการสืบสวนเสาะหาความรู้ โดยความร่วมมือระหว่างกัน ในการดำเนินการตามโครงการมากกว่าที่จะเป็นกระบวนการส่วนตัวและใช้ความหยิ่งรู้เอาเอง
4. ช่วยให้เกิดความแจ่มแจ้งในผลที่ตามมาและการขยายของข่ายของงาน
5. ช่วยให้การนิยามประเด็นปัญหาต่าง ๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจาก การที่เราอธิบายโครงการให้คนอื่นเข้าใจได้นั้น ตัวเราเองต้องแจ่มแจ้งในแนวคิดของตนเองก่อน
6. ช่วยให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงาน และร่วมใจกันสนับสนุนงาน
7. ช่วยให้เกิดความช่วยเหลือและเกิดความคิดถึงส่วนรวมซึ่งเป็นหลักในการที่ สร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา เป็นการวิจัยแบบ

มีส่วนร่วมและร่วมมือกัน โดยมีการวางแผน(Planning) การปฏิบัติ(Action) การสังเกต(observing) และการสะท้อนการปฏิบัติ(Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงผลในวงจร(Re - Planning) เน้นการวิเคราะห์ และสืบเสาะหาความเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือกลุ่มสังคมปีนี้ เพื่อเกิดการแก้ไข หรือพัฒนา

4.7. เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.7.1 การสนทนา (Conversation) การสนทนาเป็นเทคนิคหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการวิจัยในชั้นเรียนเพราะการสนทนาเต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาและเป็นธรรมชาติมากกว่าการสัมภาษณ์การสนทนาเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ บทสรุปของการสนทนาและครั้งจะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในขั้นต่อไป

4.7.2 การเขียนเจอร์นัล (Journal) การเขียนเจอร์นัลต่างจากการเขียนไดอารี่ตรงที่การเขียนเจอร์นัลเป็นการเขียนบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเองเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม และสามารถเปิดเผยให้ผู้อื่นได้รู้ การเขียนเจอร์นัลมี 2 ลักษณะ คือ

1) เจอร์นัลธรรมดา คือผู้เขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นความลับ เผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบได้

2) เจอร์นัลที่มีการโต้ตอบกันเรียกว่า Dialogue Journal ทำได้โดยวิจัยแต่ละคนเขียนเจอร์นัลของตัวเองหลังจากนั้นแลกเปลี่ยนกันอ่านแล้วโต้ตอบกัน การโต้ตอบหรือถ้อยงานวิจัยนั้นเกี่ยวข้องกับนักเรียนแต่ละคนเขียนเจอร์นัลสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง แล้วส่งผู้วิจัย ผู้วิจัยจะตอบเจอร์นัลนั้น ลักษณะของการตอบไม่ใช่การตำหนิหรือตรวจเพื่อแก้ไข แต่เป็นการรับรู้ปัญหาของผู้ร่วมวิจัย พร้อมกับการส่งเสริมและให้กำลังใจ สิ่งที่บ้านทักลงเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานหรือการเรียน ข้อสงสัยหรือความคับข้องใจต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่ทำการวิจัย

4.7.3 การสังเกต (Observation) เทคนิคการสังเกตเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดของนักวิจัยในการทำความเข้าใจกับบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศการสังเกตมี 2 แบบคือ การสังเกตที่เป็นระบบ หรือการสังเกตที่มีรูปแบบ (Systematic or Formal Observation) และการสังเกตที่ไม่มีรูปแบบ (Informal Observation) ผู้วิจัยควรใช้ทั้งการสังเกตแบบมีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ เพราะจะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น แต่ข้อเสียของการสังเกตแบบมีรูปแบบคือ ผู้สังเกตขู่อยู่กับการเข้ครายการตามแบบสังเกตจนละเลยต่อเหตุการณ์อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นที่นอกเหนือจากตารางแบบสังเกต วัลเลซ (Wallace) ได้แนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตดังนี้ สังเกตใครและสังเกตอะไร

1) การสังเกตอาจสังเกตสิ่งต่อไปนี้

การสังเกตบริบทของโรงเรียน เช่น การจัดรูปแบบของชั้นเรียน การจัดเตรียมสื่อ และการใช้สื่อ การสังเกตบริบทของชั้นเรียนอาจรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมของสถาบัน เช่น โรงเรียนอยู่ใกล้สถานที่ที่มีเสียงรบกวนมีผลต่อการเรียนของนักเรียนได้ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนก็มีผลต่อการเรียนการสอนเช่นกัน ดังนั้นการสังเกตสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสังเกตเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2) ใครเป็นผู้สังเกต

2.1) ผู้ร่วมวิจัย สิ่งที่ผู้สังเกตได้สังเกตจากบริบทของโรงเรียน ห้องเรียน นอกจากนั้น ยังสามารถสังเกตพฤติกรรมของตัวเองได้ โดยใช้เทปบันทึกเสียง หรือ วิดีโอช่วยในการสังเกต

2.2) การสังเกตซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานเรียกว่า Peer Observation วิธีการสังเกตแบบนี้ทำให้ผู้สอนได้รับข้อคิดเห็นและการวิจารณ์จากผู้สังเกตร่วมมือลักษณะนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเพิ่มขึ้น

3) วิธีการบันทึกการสังเกต

3.1) การสังเกตตามเวลาจริง (Real Time Observation) หมายถึง การสังเกตการเรียนการสอน โดยไม่ใช่เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีโอ หรือ เทปบันทึกเสียงช่วยในการทบทวนข้อมูล แต่จะใช้วิธีบันทึกทันทีขณะที่สังเกต

3.2) การบันทึกเทป การบันทึกเทปเป็นการช่วยความจำ และเก็บรายละเอียดเพิ่มขึ้น ผู้สังเกตอาจใช้เทปบันทึกเสียงเล็ก ๆ ที่สะดวกในการใช้เพื่อช่วยสังเกต โดยเฉพาะการสังเกตการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้าประชุม

5.7.4 การบันทึกวิดีโอ เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูลที่ได้รายละเอียดมากที่สุดในการบันทึกวิดีโอ การสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนช่วยให้ผู้สังเกตเข้าถึงสภาพความเป็นไปในห้องเรียนได้มากกว่าการใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทำทางการแสดงความรู้สึกทางใบหน้าอย่างไรก็ตาม การใช้วิดีโอเป็นเครื่องมือช่วยในการสังเกตมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ วิดีโอเป็นอุปกรณ์ที่เก็บรวบรวมรายละเอียดในการสังเกตได้มาก ข้อดีอีกประการหนึ่งของการใช้วิดีโอ คือ สามารถเล่นย้อนกลับและมีเสียงพร้อมกับลักษณะท่าทางประกอบที่ใกล้เคียงกับความจริงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอุปกรณ์ชนิดอื่น ส่วนข้อเสียของการใช้วิดีโอ คือ การบันทึกวิดีโอเป็นการรบกวนผู้อื่น บางคนอาจรู้สึกอึดอัด

4.7.5 การสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Strutured Observation)

สังเกตแบบจะมีลักษณะเป็นปรนัย (Objective) คือผู้สังเกตจะใช้แบบสังเกต (Observation Category)

4.7.6 การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstrutred Observation)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้สังเกตเห็นว่าสิ่งที่สังเกตนั้นสัมพันธ์ หรือ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่จะสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลแบบนี้จะมีลักษณะอัตนัย (Subjecctive Approach) คือ ขึ้นอยู่กับความประทับใจความเชื่อความคิดของผู้สังเกตจะมีความสัมพันธ์กับการสังเกต สิ่งที่พบจากการสังเกตแบบนี้จะขึ้นอยู่กับพื้นฐานและแนวคิดของผู้สังเกตซึ่งมีความแตกต่างกัน ประโยชน์ของการสังเกตแบบนี้คือ ความยืดหยุ่นเปิดกว้างเพียงแต่กำหนดเรื่องที่จะสังเกตลงไป เช่น สังเกตแรงจูงใจในการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียน เช่น สังเกตแรงจูงใจในการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนผู้สังเกตสามารถบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ภายใต้หัวข้อนี้แล้วเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือข้อมูลที่สำคัญที่พบในการสังเกต

4.7.7 การสังเกตแบบการทำงานเป็นกลุ่ม (Groiup- Work Observation)

พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มที่ควรสังเกตมีดังนี้

- 1) การใช้ภาษาที่ 1 (L 1) และภาษาที่ 2 (L 2) มีสัดส่วนเท่าไร
- 2) การใช้ภาษาที่ 2 (ความถูกต้องคล่องแคล่วใช้ประโยชน์ที่ซับซ้อน)
- 3) รูปแบบของการทำงานกลุ่ม เช่น การร่วมมือกัน

เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงกล่าวได้ว่า ใช้วิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง โดยการสนทนา การเขียนเจอร์นัล การสังเกต การบันทึกวิดีโอ ซึ่งใช้เทคนิคในแต่ละอย่างขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยจึงนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เพื่อให้เกิดกระบวนการครบในทุกส่วน บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลของการศึกษาในครั้งนี้

การระดมพลังสร้างสรรค์ AIC

5.1 ความหมายของการระดมพลังสร้างสรรค์ หรือ เทคนิค AIC อารี พันธุ์ณี

(2543 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หรือการระดมพลังสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัยอันนำไปสู่การคิด ค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยความคิดคัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ การแสดงพลังความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นี้มิใช่แค่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับความพยายามที่จะต้องสร้างความคิดฝันจินตนาการให้เป็นไปได้ หรือเรียกว่าจินตนาการประยุกต์นั่นเอง

5.2 แนวคิดเทคนิคการระดมพลังความคิดสร้างสรรค์ (AIC) แนวคิดเทคนิค AIC ก็คือ เพื่อพัฒนาบุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชนและสังคม บุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชน และ สังคม ล้วน มีพลังสร้างสรรค์แฝงอยู่มากมายแต่มักนำมาใช้สอย หรือใช้พลังทำลาย

เสียมากกว่า ทำให้เกิดความทุกข์ยาก หรืออึดอัดขัดข้อง และความเสียหาย หากบุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชนและสังคม รู้จักใช้วิธีระดมสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้ว โดยธรรมชาติจะเกิดเป็นพลังมหาศาล นำไปสู่การเจริญสร้างสรรค์สันติสุข ได้แก่ บุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชนและสังคม พลังสร้างสรรค์ ที่มีอยู่ในบุคคล กลุ่มคน องค์กรชุมชนและสังคมที่สำคัญและจะเป็นประโยชน์มาก ได้แก่

5.2.1 พลังงานความรักและความซาบซึ้ง (Annrecirtion) คือ ความรัก ความเมตตา ปรารถนาดี เป็นมิตร ซาบซึ้ง คุณค่า รับรู้ เข้าใจ ใส่ใจ ต่อสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็น บุคคล กลุ่มคน องค์กร ชุมชน สังคม ธรรมชาติ ทรัพยากร วัตถุ สิ่งของ ผลิตภัณฑ์ ปραกฏการณ์ เหตุการณ์ สถานการณ์ และอื่น ๆ

5.2.2 พลังความคิดและปฏิสัมพันธ์ผสมผสาน (influcnce) คือ การใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การวิเคราะห์ (แยกแยะ) การสังเคราะห์ (รวบรวม) การใช้ปัญญาใช้ปรีชาญาณ ทั้งนี้ โดยการคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ผสมผสานกัน ด้วยความเป็นมิตรปรารถนาดี พร้อมให้ เกียรติและความเคารพซึ่งกันและกัน

5.2.3 พลังความพยายามและการควบคุมจัดการ (Control) คือ ความมุ่งมั่น ผูกพัน รับผิดชอบที่จะปฏิบัติภารกิจ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของตนให้ดำเนินไปด้วยดีและประสบความสำเร็จรวมถึงการรู้จักวางแผน จัดระบบจัดคน จัดทรัพยากร สร้างความเข้าใจ สร้างกำลังใจ สร้างความร่วมมือ ประสานงาน ควบคุมการปฏิบัติงาน คิดตามการประเมินผล การปฏิบัติงานและปรับปรุงพัฒนางาน หรือภารกิจอย่างต่อเนื่อง

5.3 วิธีการระดมพลังเทคนิคสร้างสรรค์ (AIC) เป็นวิธีการเทคนิคที่ได้ผ่านการวิจัยและทดลองใช้ และมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งวิธีการของ A-I-C เป็นการเชิญคนที่จะทำงานร่วมกันทั้งหมดในระบบใดระบบหนึ่ง เข้ามาประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งจะ ดำเนินการใน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 A= APPRECIATION คือ การทำให้ทุกคนยอมรับและชื่นชม คนอื่น โดยไม่รู้สึกรอคัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ ในกระบวนการขั้นนี้ ทุกคนมีโอกาสแสดงออก ทักทายกันด้วยภาพ ข้อเขียน หรือคำพูดที่เขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไรและเขาอยาก เห็นความสำเร็จเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสใช้ข้อเท็จจริงเหตุผลและความรู้สึก ตลอดจน การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เมื่อทุกคนได้แสดงออกด้วยความยอมรับจาก ผู้อื่น ๆ ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุขความอบอุ่น และเกิดพลังขึ้นในระหว่างที่จะมาประชุม ด้วยกัน

ในช่วงของการแสดงออกว่าแต่ละคนอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นการใช้จินตนาการที่ไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัย และสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน

จึงทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล การมองภาพกว้าง และการคิดสิ่งแปลกใหม่ได้ ดีกว่าการมองจากสภาพปัญหา หรืออุปสรรคขัดข้องในปัจจุบัน นั่นคือ การใช้จินตนาการ ซึ่ง จินตนาการดังกล่าวช่วยให้เกิดวิสัยทัศน์ได้ง่าย และเมื่อนำวิสัยทัศน์ ของแต่ละคนมารวมกันก็ยังมีพลังมากขึ้นกลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วม ซึ่งได้แก่ สิ่งที่มีมุ่งหมายปรารถนาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 I = INFLUENCE คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่

แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วม หรือ อุดมการณ์ของกลุ่มที่มาประชุม ได้ดีที่สุด ในขั้นนี้ทุกคนยังมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิด ว่าวิธีการสำคัญที่จะให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง

เมื่อทุกคนได้แสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำ “วิธีการ” ที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่แยกแยะและพิจารณาาร่วมกัน จนกระทั่งได้ “วิธีการสำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่กลุ่มต้องการในการพิจารณาเลือก “วิธีการสำคัญ” ดังกล่าว สมาชิกกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้งด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ “วิธีการ” ที่ยังคงมีเป้าหมายอุดมการณ์ร่วมกัน ฉะนั้นกลุ่มยังคงมีแนวโน้มที่จะรักษาความสามัคคีไว้โดยไม่ยากนัก

ขั้นที่ 3 C = CONTROL คือ การนำวิธีการสำคัญมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ

(Action Plan) อย่างละเอียดว่าทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มในแต่คนจะเลือกเอาว่าสมัครใจจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องใด ใครจะให้ความร่วมมือเรื่องใด ใครจะเป็นผู้คิดแผนปฏิบัติการข้อใด

เป็นการกำหนดข้อผูกพัน (Commitment) ให้ตนเองเพื่อควบคุม (Control) ให้เกิดการกระทำอันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมาย หรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

5.4 ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการประชุมด้วยเทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์หรือเทคนิค A-I-C ประสบความสำเร็จมีดังนี้

5.4.1 การประชุมตามกระบวนการ A-I-C นี้จะเน้นการเป็นกระบวนการ จะดำเนินการข้ามขั้นตอนหรือสลับขั้นตอนก็ได้ เน้นการระดมความคิดสร้างสรรค์พัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญต่ออนาคตที่ตั้งเป้าไว้ เน้นการสร้างพลังปัญญา ความรัก และความเมตตาธรรมในหลักธรรมะในศาสนา และเน้นบรรยากาศที่เป็นมิตร

5.4.2 การศึกษาและเตรียมชุมชน เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพหมู่บ้านและความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การเตรียมชุมชนจะทำให้ชาวบ้านเข้าใจถึงความสำคัญในการที่จะเข้าร่วมประชุม ประสิทธิภาพของผลการระดมความคิด ขึ้นอยู่กับ

ผู้ที่ถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมประชุม

5.4.3 ผู้นำการประชุมต้องการเข้าใจเรื่องขั้นตอนกระบวนการ A-I-C และมีทักษะในการนำการประชุม มีไหวพริบในการแก้ปัญหา และสถานการณ์เฉพาะหน้า สามารถไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อขัดแย้งของผู้ร่วมเข้าประชุมที่อาจจะเกิดขึ้นในบางครั้ง

5.5 การวางแผนในการประชุม (วิรุฐ มาฆะศิริานนท์. 2545 : 21) ได้กล่าวไว้ในการประชุมวิธีใดก็ตามแม้จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญจำเป็นสำหรับการบริหารงานในทุกองค์กรแต่ก็ต้องเสียเวลาทำงานของทุกคนในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายหลาย ๆ อย่างคิดตามมาก็ด้วย ดังนั้นจึงต้องการสมควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและจำเป็น การเตรียมการและการวางแผนการประชุมให้รอบคอบและชัดเจน จะทำให้การประชุมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียไป ขั้นตอนในการวางแผนและเตรียมการให้เกิดการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

5.5.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเรียกประชุมจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนก่อน และวัตถุประสงค์นี้เองจะเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจด้วย ดังนั้นส่วนที่สำคัญประการแรก คือ วัตถุประสงค์ของการประชุมที่จะต้องแจ้งให้ผู้ที่ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมได้รับทราบทุกครั้ง

5.5.2 การกำหนดผู้ที่เข้าร่วมประชุม หน่วยงานที่จัดประชุมโดยปกติแล้วจะต้องพิจารณากำหนดตัวที่สมควรเข้าร่วมประชุม กำหนดรายชื่อผู้ที่เข้าร่วมประชุม กำหนดรายชื่อผู้ที่เข้าร่วมประชุมให้ชัดเจน โดยควรจะเป็น

1) ผู้ที่ทราบเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะประชุม และสามารถให้ข้อมูลรายละเอียดได้เป็นอย่างดี

2) ผู้ที่มีส่วนร่วมส่วนเสียดังกล่าวและเมื่อได้ร่วมประชุมแล้วก็กล้าที่จะ ตัดสินใจ

3) การกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม ต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประชุมทุกครั้ง โดยควรที่จะอยู่ที่ประมาณ 8 – 12 คน ไม่ควรเกิน 12 คน น่าจะเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ก็จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประชุมเป็นสำคัญ

6.5.3 การจัดวาระการประชุม เป็นขั้นตอนในการกำหนดหัวข้อการประชุมหรือหัวข้อเรื่องที่จะประชุม วิธีการดำเนินการประชุมว่ามีวิธีการอย่างไร วาระของการประชุมนี้จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการประชุมดังนี้

1) ช่วยให้ผู้สามารถหาตัวบุคคลมาเป็นประธานในการประชุมรวมทั้งสมาชิกผู้เข้าร่วมการประชุม ผู้ดำเนินการประชุม เป็นต้น

2) สามารถจัดลำดับความสำคัญแต่ละวาระ แต่ละหัวข้อเรื่อง พร้อมประมาณการเวลาที่จะใช้ เพื่อให้การประชุมสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3) ช่วยให้การประชุมในรายละเอียดแต่ละหัวข้อ หรือแต่ละวาระมีกรอบและแนวทางของเรื่องที่ระดมพลังความคิด อภิปรายและตัดสินใจกันอย่างชัดเจน

4) การประชุมในแต่ละครั้งจะดำเนินด้วยความรวดเร็วและราบรื่นและผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนจะทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเองล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดและเกิดเหตุที่ต้องทำให้การประชุมมีปัญหา ต้องเตรียมการดังนี้

5.5.4 กำหนดการประชุมและหนังสือเชิญการประชุม ในการดำเนินการประชุม จะต้องเตรียมกำหนดการและการออกหนังสือเชิญไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดและเกิดเหตุที่ต้องทำให้การประชุมมีปัญหา ต้องเตรียมการดังนี้

1) การเขียนเชิญประธานในที่ประชุม จำเป็นต้องนำรายละเอียดของที่ประชุม รายชื่อของผู้ที่จะร่วมประชุม ตลอดจนวาระการประชุมหรือเรื่องที่จะประชุม ไปเรียนปรึกษาและขอเชิญด้วยวาจาเสียก่อน แล้วจึงจัดทำหนังสือเชิญประชุมเป็นลายลักษณ์อักษรเชิญไปอีกครั้ง

2) การเชิญวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุม ในการเชิญวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุม ควรจัดหนังสือเชิญประชุมส่งไปตามรายชื่อที่กำหนดไว้ทุกคน แจ้งการเตรียมตัวของวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมว่าควรเตรียมข้อมูลหรือศึกษาหัวข้อที่จะได้รับมอบหมายอะไรไว้ล่วงหน้า หากมีเอกสารหรือจัดเอกสารสำหรับวิทยากรที่จะต้องส่งให้ถึงวิทยากรที่จะเข้าร่วมประชุมทุกคนล่วงหน้า

3) หนังสือเชิญประชุมและกำหนดการประชุม ในการประชุมทุกครั้งของผู้เข้าร่วมการประชุมหรือวิทยากร ควรได้รับหนังสือเชิญและกำหนดการประชุม เป็นการล่วงหน้าอย่างน้อยที่สุดควรมากกว่า 1 สัปดาห์

5.5.5 การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพของการประชุม จะต้องตรวจตราความถูกต้องของการจัดรูปแบบสถานที่ ความสมบูรณ์ของเครื่องมืออุปกรณ์และเอกสารประกอบการประชุม ถ้าเป็นหน่วยงานขนาดเล็กที่จะเป็นเจ้าภาพในการประชุม อาจต้องดูแลและจัดเตรียมความเรียบร้อยเอง เครื่องอุปกรณ์จะต้องครบถ้วน เอกสารประกอบจะต้องเตรียมพร้อม และในการประชุมแต่ละครั้งต้องสอบถามประธานในที่ประชุม วิทยากรผู้ให้ความรู้ในที่ประชุม และผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนว่ามีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์อะไรบ้าง ก่อนการประชุม 30 นาที ควรมีการตรวจสอบครั้งสุดท้าย ทั้งความสะอาดเรียบร้อยสถานที่และการติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย

5.5.6 ข้อควรระวัง ในการประชุมอาจมีสิ่งอื่นสิ่งใดที่เกิดขึ้นไม่คาดฝัน ควรมีการแก้ไขหรือเตรียมการไว้ล่วงหน้า มีข้อควรระวังดังนี้

1) ไม่มีอะไรดีไปกว่าการตรวจสอบความเรียบร้อยโดยละเอียด ถ้ามีอุปสรรคปัญหาใด ๆ ในระหว่างประชุมควรหาทางแก้ไขหรือเตรียมการสำรองกรณีฉุกเฉิน

2) ไม่ควรมีการเรียกประชุมโดยการแจ้งเพียงวัตถุประสงค์ของการประชุมเท่านั้น แต่ไม่มีกำหนดการของการประชุม หรือจะเป็นผลให้วิทยากรและผู้ร่วมการประชุมขาดการเตรียมตัวล่วงหน้า

3) วัตถุประสงค์ของการประชุมและวาระการประชุมแต่ละข้อต้องชัดเจน จะต้องไม่เสียเวลาไปตั้งหลักกันใหม่

4) การเลือกผู้เข้าร่วมการประชุม ถ้าไม่เหมาะสมกับอำนาจการตัดสินใจหรือการรับค้ำประกันสัญญาที่จะไปดำเนินการตามมติประชุมหรือข้อตกลงของกลุ่ม อาจทำให้การประชุมไม่ได้ตามวัตถุประสงค์

5) การประชุมอภิปรายในระยะเวลา 90 นาที ถือว่ากำลังเหมาะแต่ถ้าประชุมนานกว่านั้นควรมีช่วงพักอริยะบทประมาณ 10 นาที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสไปทำธุระส่วนตัวยืดแข้งยืดขา

5.6 การจัดประชุมด้วยเทคนิค A-I-C เหมาะสมกับพื้นที่ใดบ้าง จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งได้ทดลองจัดในจังหวัดต่าง ๆ พบว่า กระบวนการนี้สามารถใช้กับหมู่บ้านในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มีลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและประเพณีที่แตกต่างกัน โดยการปรับขั้นตอนและวิธีการเตรียมชุมชน เวลาในการประชุม และการดำเนินการในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ตลอดจนวิธีการละลายพฤติกรรมให้เหมาะสมกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น

5.7 บทบาทหน้าที่ของผู้นำในการประชุม ผู้นำในการประชุมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการประชุมด้วยเทคนิคระดมพลังสร้างสรรค์ ผู้นำการประชุมควรมีทักษะในการประชุมเข้าใจในกระบวนการ มีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และสามารถสรุปปัญหาเนื้อหาสาระการประชุมได้

วีรฐ มาฆะสีรานนท์ (2545 : 39 - 54) กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการนำประชุม เป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารของผู้นำองค์กร เนื่องจากสภาพภายในห้องประชุมไม่แตกต่างจากที่ทำงาน เนื่องจากมีองค์ประกอบหลายอย่างคล้ายกัน การเป็นประธานในที่ประชุมหรือวิทยากรผู้นำมาประชุมมีเป้าหมายสูงสุดก็คือ ประสิทธิภาพที่ได้จากการประชุม ผู้นำการประชุมที่ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากความสามารถในการบริหารคนและบริหารงาน การแจกงานและการติดตามความก้าวหน้าและการประสานงาน โดยส่วนใหญ่แล้วความสำเร็จในบทบาทการเป็นผู้นำในการประชุมมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ

1) บุคลิกส่วนตัวของผู้นำในการประชุม ที่สำคัญประกอบด้วย

1.1) มีความยุติธรรม ในการให้โอกาสสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้ แสดงความคิดเห็นโดยเสรี รวมถึงความยุติธรรมในการตัดสินใจมอบหมายกิจกรรมต่าง ๆ

1.2) มีความมั่นใจในตนเองโดยศึกษารายละเอียดในหนังสือ เอกสาร กำหนดการประชุม รวมถึงวาระการประชุมมาอย่างดี และมั่นใจว่าจะสามารถบริหาร การประชุมให้สมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการประชุม

1.3) ความชัดเจนในขั้นตอนการคิดการระดมพลัง และการตัดสินใจด้วยเหตุ ด้วยผล รวมถึงทักษะวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้วยทฤษฎีและรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสามารถสรุป ประเด็นและสรุปกิจกรรมในแต่ละวาระการประชุม พร้อมทั้งมอบหมายวาระงาน ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

1.4) ต้องพยายามควบคุมตัวเองให้ปราศจากความเอนเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่มีอารมณ์โกรธฉุนเฉียว ทำการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา โดยปราศจากความตื่นตระหนก

1.5) มีทักษะในการพูดและสรุปประเด็นให้ผู้อื่นเข้าใจโดยง่าย รวมทั้งการสั่งการที่กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ และควรมีทักษะในการฟังและผู้เข้าร่วมประชุม ที่อาจจะมีการพูดในรูปแบบต่าง ๆ

2) เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการประชุม ก่อนจะมาถึงการประชุม ซึ่งได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพการประชุม จะทำให้การวางแผน การประชุมโดยละเอียด ดังได้กล่าวไปแล้วในบทบาทหน้าที่ ตัวประธานหรือวิทยากรผู้นำ การประชุมต้องมีความแม่นยำในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น วัตถุประสงค์ กำหนดการและ วาระการประชุม ตลอดจนตัวบุคคลที่จะมาร่วมเข้าประชุมด้วยเป็นอย่างดี ในระหว่าง การประชุมหน้าที่ในการบริหารการประชุมให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ของประธานหรือผู้นำ ในการประชุม พอบ่งเป็นช่วง ๆ ได้ดังนี้

2.1) ช่วงเปิดการประชุม ประธานหรือวิทยากรการประชุมจะต้อง ดำเนินการดังนี้

2.1.1) ต้องเปิดการประชุมให้ตรงกับเวลาที่กำหนดไว้

2.1.2) กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุม เพื่อสร้างบรรยากาศ

ที่ดีตั้งแต่เริ่มแรก

2.1.3) ต้องกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประชุมและกำหนดการ และ

วาระต่าง ๆ

2.1.4) กล่าวแนะนำผู้เข้าร่วมการประชุมทุกคน

2.1.5) กล่าวขอความร่วมมือในการออกความคิดเห็น

คิดวิเคราะห์ และอภิปรายอย่างเป็นกันเองและตรงไปตรงมา

2.2) ช่วงนำเข้าสู่วาระต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1) เริ่มทำการพิจารณาเรียงตามวาระและตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้

2.2.2) พยายามควบคุมเวลา การแสดงพลังความคิดเห็นตามเวลาที่ได้

กำหนดไว้ตามวาระ

2.2.3) เปิดโอกาสทุกคนได้มีโอกาสดแสดงความคิดเห็นได้

อย่างเสมอภาคพยายามป้องกันไม่ให้กลุ่มบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผูกขาดในการพูดหรือนำเสนอ เนื่องจากบุคคลอื่นจะมีความรู้สึกต่อต้านในทันที นอกจากนี้แล้ว ประธานหรือวิทยากรผู้นำในการประชุมที่จะต้องดูแล ไม่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมจับคู่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเอง ซึ่งจะทำให้เสียวินัยในที่ประชุม การบริหารโดยมีการขออนุญาตที่จะพูด และต้องพูดกับประชาชนหรือผู้นำในการประชุมเท่านั้นจะช่วยให้ไม่เกิดการจับคู่ถกเถียง หรือทะเลาะกันได้

2.2.4) คอยตัดบทเข้าร่วมประชุมบางคนที่พูดวกวน เยิ่นเย้อ โดยทำอย่างนุ่มนวลโดยไม่ให้เกิดอาการ “เสียหน้า” เกิดขึ้น

2.2.5) เมื่ออภิปรายกันเสร็จเรียบร้อย ในแต่ละวาระประธานผู้นำในการประชุมจะต้องทำการสรุปประเด็นสำคัญ ให้ผู้บันทึกการประชุมทำการเขียนลงบนกระดานเขียน (White Board) หรือแผ่นพลิก (Flip Chart) เพื่อให้สมาชิกในที่ประชุมมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.6) หากมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการต่อไปหลังจากการประชุมนี้ ประธานฯ จะต้องพิจารณาขอบหมายสั่งการด้วยความชัดเจนและยุติธรรม โดยทั้งมีรายละเอียดกิจกรรมกำหนดแล้วเสร็จ และตัวผู้รับผิดชอบ

2.2.7) ประธานฯ ทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินให้ความยุติธรรม และดูแลให้การประชุมเป็นไปโดยราบรื่น บรรยากาศที่ดี

2.3) ช่วงปิดการประชุมประธานหรือผู้นำในการประชุมจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

2.3.1) ก่อนปิดการประชุมทุกครั้ง ประธานหรือผู้นำในการประชุมควรสรุปผลแสดงพลังความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนด ก่อนการตัดสินใจ หรือมอบหมายกิจกรรม

2.3.2) ปิดการประชุมให้ตรงตามกำหนดเวลาที่แจ้งไว้แล้วอย่างเคร่งครัด

2.3.3) หากมีการนัดหมายประชุมครั้งต่อไปก็ให้นัดหมายกันในครั้งนี้เลย และขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน

3) การประเมินผลการประชุม ภายหลังจากที่ได้เสร็จสิ้นการประชุมแต่ละครั้งควรทำการประเมินผลการประชุม โดยใช้แบบประเมินที่ร่วมกันจัดทำขึ้น อาจเป็นแบบทดสอบหรือแบบสอบถามก็ได้

4) ประโยชน์ที่ได้จากการนำมาประชุมที่ดี ในการประชุมระดมพลังหรือการประชุมหลายรูปแบบ ถ้ามีผู้นำในการประชุมที่ดี ก็จะทำให้การประชุมประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์ตามจุดประสงค์ของการประชุม ประโยชน์จากการประชุมที่ดีสรุปได้ดังนี้

4.1) ประหยัดเวลาและได้ผลสรุปที่ดี ผู้นำที่ดีจะช่วยลดการขัดแย้งและความเห็นที่ไม่ลงรอยกัน การนำเสนอหัวข้อการประชุมเพื่อนำรูปแบบวิธีคิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมคิดระดมพลัง ซึ่งแต่ละคนก็คิดอาจมีความแตกต่างกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ข้อสรุป โดยผู้นำในที่ประชุมจะเป็นผู้สรุปความคิด จะเป็นข้อสรุปที่ทรงคุณค่าและจะเป็นการประหยัดเวลา

4.2) สร้างความกระตือรือร้นและสร้างเสริมพลังความร่วมมือ การประชุมที่มีประสิทธิผลวิธีการหนึ่งที่ผู้ร่วมประชุมได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ในเรื่องพลังความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ และยังทำให้เกิดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ จึงเกิดความกระตือรือร้นต่อการที่จะได้รับการพัฒนาการเหล่านั้น โดยเฉพาะผู้นำการประชุมที่สามารถนำการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ร่วมประชุมก็จะเต็มใจเข้าร่วมประชุมและให้ความร่วมมือในทุกวิธีการที่จะนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปปฏิบัติ

4.3) เป็นการระดมความคิด การระดมพลังสร้างสรรค์พลังความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมจะถูกเสนอต่อที่ประชุมหรือไม่ก็อยู่กับบทบาทของผู้นำการประชุมเป็นสำคัญหากปล่อยให้บุคคลเพียง 2 - 3 คน ยึดที่ประชุมเป็นเวทีว่าได้แล้ว คนอื่น ๆ อาจจะลดความสนใจจากการร่วมกันคิดไปได้ พลังความคิดอาจเริ่มจากคนใดคนหนึ่ง หรืออาจจุดประกายพลังความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ที่ต่อเนื่องต่อไปได้อีก

4.4) การทำงานเป็นทีม การเข้าร่วมประชุมในทางจิตวิทยา ถือได้ว่าเป็นการตอกย้ำลักษณะขององค์กร ในลักษณะของการเป็นทีมเดียวกัน (Group Identity) ทำให้เกิดพลังสามัคคีและความรักองค์กร เมื่อให้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในภารกิจที่สำคัญ ความภูมิใจที่จะเกิดกับทุก ๆ คนที่อยู่ในคณะทำงานนั้น

4.5) สถานการณ์สร้างผู้นำ ในการประชุมที่มีประสิทธิผล เราจะได้มีโอกาสเห็นแววของผู้นำในรุ่นต่อ ๆ ไปและก็จะค่อย ๆ เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันไปในอัตโนมัติสรุปหน้าที่หลักของผู้นำการประชุม มีดังนี้

เตรียมการประชุม ดำเนินการประชุมและสรุป สร้างบรรยากาศในการประชุมเพื่อคลายความเครียดของผู้เข้าร่วมประชุม ควบคุมชั้นตอนและเวลาใน

การดำเนินงานการประชุมให้เป็นไปตามกระบวนการและความเหมาะสม (เวลายืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์)

5.8 การเป็นผู้เข้าร่วมประชุมที่ดี ก่อนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องเตรียมตัว โดยศึกษาถึงวัตถุประสงค์และวาระการประชุม พร้อมทั้งจัดเตรียมรายละเอียดเพิ่มเติมหรือคิควิเคราะห์ตามวาระต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า สิ่งที่ผู้ร่วมประชุมจะต้องตระหนักไว้ตลอดเวลาคือ กติกาและมารยาทในการประชุม ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ หรือเรียกบัญญัติ 10 ประการ ดังนี้

- 1) ต้องเข้าร่วมประชุมให้ทันเวลา
- 2) ต้องนำสำเนาการประชุมครั้งที่แล้วและกำหนดการประชุมในครั้งใหม่พร้อมทั้งเอกสารประกอบติดตัวแล้วมาเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง
- 3) ถ้ามาก่อนถึงเวลาก็รอในห้องประชุม ไม่ควรมีการเดินเข้าออกถ้าไม่จำเป็น เพราะจะทำให้การประชุมเริ่มได้ยาก
- 4) เมื่อต้องการพูดชี้แจงควรยกมือขออนุญาตต่อประธานในที่ประชุม เมื่อได้รับแล้วจึงค่อยพูด
- 5) อภิปรายชี้แจงในที่ประชุมด้วยวาจาสุภาพไม่ก้าวร้าว มีใจความกระชับชัดเจน และมีเหตุผลเสมอ
- 6) การนำเสนอ การอภิปรายและชี้แจงทุกครั้งจะเป็นการเสนอต่อประธานในที่ประชุม จึงไม่ควรมีการจับกลุ่มคุยกันเองเป็นทวิภาคีซ้อนขึ้นในที่ประชุมนั้น การจับกลุ่มอภิปรายกันเอง นอกจากจะไม่ให้เกียรติต่อประธานหรือผู้นำการประชุมแล้ว ยังเป็นความสูญเสียความต่อเนื่องของหัวข้อประชุมอยู่นั้นอีกด้วย
- 7) การรักษาความลับจากที่ประชุมไว้ไม่ให้แพร่งพรายออกไปเพราะผู้มีสิทธิอำนาจต่อการเปิดเผยผลประชุม น่าจะอยู่ที่ตัวประธานเป็นสำคัญ
- 8) ไม่นำเครื่องมือสื่อสารใด ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ วิทยุสื่อสาร ที่มีเสียงดังเข้าไปในที่ประชุม เพราะจะส่งผลกระทบต่อที่ประชุม และถือได้ว่าไม่เคารพต่อที่ประชุมอีกด้วย
- 9) มีความพยายามที่จะเข้าร่วมกันคิดวิเคราะห์หลากหลาย และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมถึงความกล้าที่จะนำเสนอ และตัดสินใจต่อที่ประชุม
- 10) หากที่ประชุมมีมติด้วยเสียงส่วนใหญ่ ที่จะปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้เราไม่เห็นด้วยแต่ต้องรับไปปฏิบัติ เนื่องจากเราอยู่ในทีมงานเดียวกันและองค์กรเดียวกัน

3.9 ข้อควรปฏิบัติของผู้จัดบันทึกผลการประชุมระดมพลังสร้างสรรค์

1) หลีกเลี่ยงการอัดเทปทุกชนิดให้มากที่สุด เพราะนอกจากจะมีเสียงกลไกของเครื่องอัดเทปดังรบกวนที่ประชุมแล้ว ยังทำให้ผู้เข้าร่วมประชุม ไม่กล้าแสดงออกหรือวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา

2) รายงานการประชุมต้องเที่ยงตรง ถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่มีการลำเอียงหรือเอนเอียงไปเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

3) ถ้าไม่แน่ใจในข้อสรุปหรือบันทึกลงในรายการประชุม ก็ควรปรึกษาหารือกับประธานที่ประชุมเสียก่อน ไม่ควรสรุปตามความเข้าใจของตนเอง และห้ามมิให้นำข้อสรุปอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาจากที่ประชุมนั้นเพิ่มเติมลงในรายการประชุม

4) จัดทำและแจกจ่ายรายงานการประชุมโดยเร็วที่สุด ถ้าสามารถทำได้ภายในเวลา 48 ชั่วโมง ภายหลังจากประชุมยั้งดี จะให้ผู้เข้าร่วมการประชุมรู้สึกที่ดีและเกิดความประทับใจ ว่างานทุกชนิดที่แต่ละคนจากที่ประชุมว่าจะเกิดความประทับใจ ว่างานทุกชิ้นที่แต่ละคนได้รับมอบหมายจากที่ประชุม จะต้องทำอย่างดีที่สุดด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป การวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์(AIC) มาใช้ โดยการประชุมวางแผนแก้ปัญหา และพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษา โดยร่วมประชุมปฏิบัติ มอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียน ได้ร่วมปฏิบัติ และกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

เทคนิคการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา

1. Total quality Management : TQM

เป็นเทคนิคการบริหารแบบหนึ่งซึ่งกำลังนิยมใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลกและได้แพร่กระจายเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น มีหลายหน่วยงานที่นำมาใช้โดยเฉพาะหน่วยงานของภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และกำลังจะเข้าสู่ภาครัฐมากขึ้นเช่นกัน และในการศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักของ TQM มาประยุกต์ใช้โดยเฉพาะในขั้นตอนของการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอหลักการทฤษฎีของ TQM พอสังเขปดังนี้

1.1 ความหมาย ในเรื่องนี้ Dkbakshi(2005) กล่าวว่า TQM คือวิธีการที่จะทำให้ทุกภาคส่วนขององค์กรทั้งระดับบุคคล หน่วยงานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม(holistic) เป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรอย่างสิ้นเชิง โดยเปลี่ยนจากคามไม่ไว้วางใจให้กันกันความไว้วางใจกัน มุมมองของลูกค้าเป็นตัวผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ เป็นเครื่องมือวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ตลาดจนขจัดความสูญเสียดัง (Zero defect) ลดความแปรปรวน และเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นในองค์กร สุวรรณ แสงมหาชัย(2539) อธิบายว่า

TQM หมายถึงภาวะผูกพันขององค์กรในระยะยาวในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการทำงานและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของพนักงานทุกคน ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อความต้องการและความคาดหวังที่เพิ่มมากขึ้นของประชาชนหรือลูกค้าและเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูงจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์คุณภาพให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตการทำงานขององค์กร willam (1949) มองว่า TQM เป็นกระบวนการสร้างสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นการบริการจัดการที่มุ่งให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องถาวร (Create Constantly improving quality) เป็นรูปแบบของการบรรลุเป้าหมายที่เป็นไปได้มากที่สุดของคุณภาพการผลิตและบริการ jack hrdesky(1996) กล่าวว่า TQM เป็นเทคนิคการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและเทคนิควิธีด้าน โครงสร้างมุ่งให้เกิดความพึงพอใจทั้งลูกค้าภายในและลูกค้าภายนอกโดยผู้บริหารต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีพันธะรับผิดชอบ (Involved and Committed) ส่วน Lewis and Smith(1994) มองว่า TQM เป็นระบบการบริหารหรือการยึดปรัชญาว่าความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ การให้ผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการและการตัดสินใจด้วยข้อมูลและการใช้กระบวนการปรับปรุงอยู่เสมอ และเป็นกระบวนการที่จะต้องทำทั้งองค์กร

จากหลาย ๆ ความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่า TQM เป็นระบบรูปแบบหรือเทคนิคการบริหารแบบหนึ่งที่ผู้บริหารระดับสูงจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และจะต้องคำนึงถึงหลักของความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลักของผลผลิตที่มีคุณภาพ หลักของการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในองค์กร มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ลดความสูญเสียแปรปรวนในกระบวนการผลิตให้มากที่สุด เป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้องค์กรจากเดิมให้เป็นลักษณะของความร่วมมือและเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักการของ TQM

1.2.1 สมศักดิ์ คตประสิทธิ์(2539) กล่าวถึงหลักสำคัญของ TQM

ประกอบด้วยการมุ่งให้ความสำคัญกับลูกค้า การปรับปรุงกระบวนการทำงาน และทุกคนมีส่วนร่วม

1.2.2 สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี-ญี่ปุ่น(อ้างถึงใน อูระสา บัตะมะ, 2543)

เห็นว่าหลักของ TQM ประกอบด้วย

- 1) ต้องสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้หรือผู้รับบริการ
- 2) ต้องนำหลักของวงจร PDCA(plan-Do-Check-Ac) มาปรับใช้ทุก
- 3) การพิจารณาตัดสินใจต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
- 4) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต้องผ่านกระบวนการของ

งานที่ปฏิบัติ

QC เช่น ใช้เทคนิค แผนภูมิแกงปลาและ พาเรโตชาร์ท เป็นต้น

- 5) มีการจัดกลุ่มของปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา
- 6) หาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลโดยใช้เทคนิค QC
- 7) มีการสร้างมาตรฐานในการควบคุมงาน
- 8) จัดรูปแบบการบริหารงานเพื่อให้เกิดการประสานงานด้าน

คุณภาพเป็นไปอย่างประสิทธิภาพ

1.2.3 ประเทือง ภูมิภัทราคม(2539) ได้เสนอหลักสำคัญของ TQM 5

ประการ คือ

- 1) ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์(Strategic Leadership)
- 2) เน้นความสำคัญของลูกค้า (Customer Focus)
- 3) ให้พนักงานมีส่วนร่วมและมีอำนาจในการตัดสินใจ(Employee improvement and Empowerment)
- 4) การตัดสินใจด้วยข้อมูล (Fact – based Decision Making Statistics)
- 5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement/Kaizen Continuous Improvement)

1.2.4 W. Edword Deming(อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา 2547) ได้กำหนดหลักการบริหารและนโยบายคุณภาพไว้ 14 ประการ เรียก Deming's 14 point ได้สรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายที่แน่นอน
- 2) ขอมรับแนวคิดปรัชญาใหม่ ๆ
- 3) ยึดมั่นในหลักการขององค์กร
- 4) สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการในด้านต่าง ๆ
- 5) ปรับปรุงระบบการผลิตหรือกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- 6) ฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการให้มีคุณภาพให้กับบุคลากร
- 7) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเพื่อสร้างภาวะผู้นำ
- 8) ขจัดความกังวลต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคเช่น กลัวความเจ็บ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
- 9) ร่วมทำงานเป็นทีม
- 10) เน้นการกระตุ้นให้ทุกคนมีแรงจูงใจในด้านการค้นคิดวิธีการ

ดี ๆ (How to ?) เพื่อนำไปสู่คุณภาพ

11) เน้นการทำงาน โดยคำนึงถึงคุณภาพ

12) กระตุ้นให้ทุกคนใช้ความสามารถในการทำงานให้เต็ม

ศักยภาพ หลีกเลี่ยงการนำผลการประเมินด้านลบมาทำลาย

13) สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรม

14) ปฏิบัติงานโดยมีฝ่ายบริหารให้การสนับสนุน

1.2.5 Tenner & Detoro(1992) ได้อธิบายหลักของ TQM ประกอบด้วย 3 p

แและ 3 s ดังนี้

ผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ

1) Customer Focus การบริหารงาน โดยมุ่งเป็นลูกค้าหรือ

และค่อยเป็นค่อยไป (Incremental)

2) Continuous Improvement เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

คุณภาพทั่วทั้งองค์กร

3) Company –wide involvement ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา

ระดับสูง

4) Paradigm Shift การบริหารที่มุ่งเน้นการเริ่มต้นที่ผู้บริหาร

ให้บริการ

5) Process Improvement เน้นการเพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้าหรือผู้

เหมาะสมกับบริบท

6) People Development การให้พนักงานทำงานด้วยใจ

7) Structure เป็นหน้าที่ของผู้บริการจะต้องเตรียมโดยสร้างให้

8) System จักระบบการบริหารงา การพัฒนาให้เหมาะสม

9) Share Value มีการกำหนดค่านิยมร่วมกัน

1.2.6 Paula A. Cordeiro(2000) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการนำ TQM ไป

ใช้ในหน่วยงานก็เพื่อพัฒนาคุณภาพ บริการลูกค้า ยึดความต้องการของลูกค้า กระตุ้นให้พนักงานคิดสร้างสรรค์บรรยากาศของความสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ Edword Deming ซึ่งถือเป็นบิดาของ TQM กล่าวว่า หัวใจสำคัญของระบบนี้อยู่ที่ความร่วมมือกันในการพัฒนาระหว่างผู้จัดการและพนักงานทุกคน โดยผู้บริหารจะต้องเตรียมในสิ่งต่อไปนี้ให้พร้อมคือ ค่านิยมหลัก ความคงเส้นคงวาของจุดประสงค์ขององค์กร ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุน การฝึกอบรม การบูรณาการ การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การรับฟังข้อมูลย้อนกลับ ระบบการพัฒนา การจัดลำดับการสำคัญ ความจงรักภักดีต่อองค์กร และทรัพยากรการบริหารทั้งหลาย

จะเห็นได้ว่า TQM จะครอบคลุมทุกเรื่อง ทุกคน ทุกกระบวนการขององค์กร สรุปได้ว่า TQM เป็นหลักของการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งองค์กรนั่นเอง

1.3 กระบวนการ TQM สุวรรณิ แสงมหาชัย(2539) ได้เสนอขั้นตอนการนำ TQM ไปปฏิบัติ 10 ขั้นตอน คือ

1.3.1 การสร้างแนวคิดพื้นฐาน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึง เป้าหมายโดยการประกาศวิสัยทัศน์ ภาระหน้าที่ และค่านิยมขององค์กรอย่างกว้างขวาง

1.3.2 กำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตผลงานที่สามารถวัดได้ และได้ผลงานที่มีคุณภาพโดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงในการติดตามดูแลและเป็นพี่เลี้ยง

1.3.3 ปลุกฝังให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร มุ่งสร้างวัฒนธรรมที่เน้นการสร้างคุณภาพ การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่พนักงานในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพของผลงาน มีการยอมรับในพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณภาพและมีการให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

1.3.3.1 สร้างระบบการยอมรับและการให้รางวัล เพื่อตอบสนองความสำเร็จ
ในผลการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคนหรือทีมงานในแผนกต่าง ๆ

1.3.3.2 พัฒนาผู้ทำและการสร้างทีมงาน ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้พนักงาน
ใช้พรสวรรค์หรือความสามารถพิเศษที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้พนักงานมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบในทุกระดับ

1.3.3.3 พัฒนาทักษะการจัดการ เน้นประสิทธิผลของการจัดการ มีการวัดผลสำเร็จโดยพิจารณาทักษะการเป็นหัวหน้างานในการทำ TQM ไปปฏิบัติ

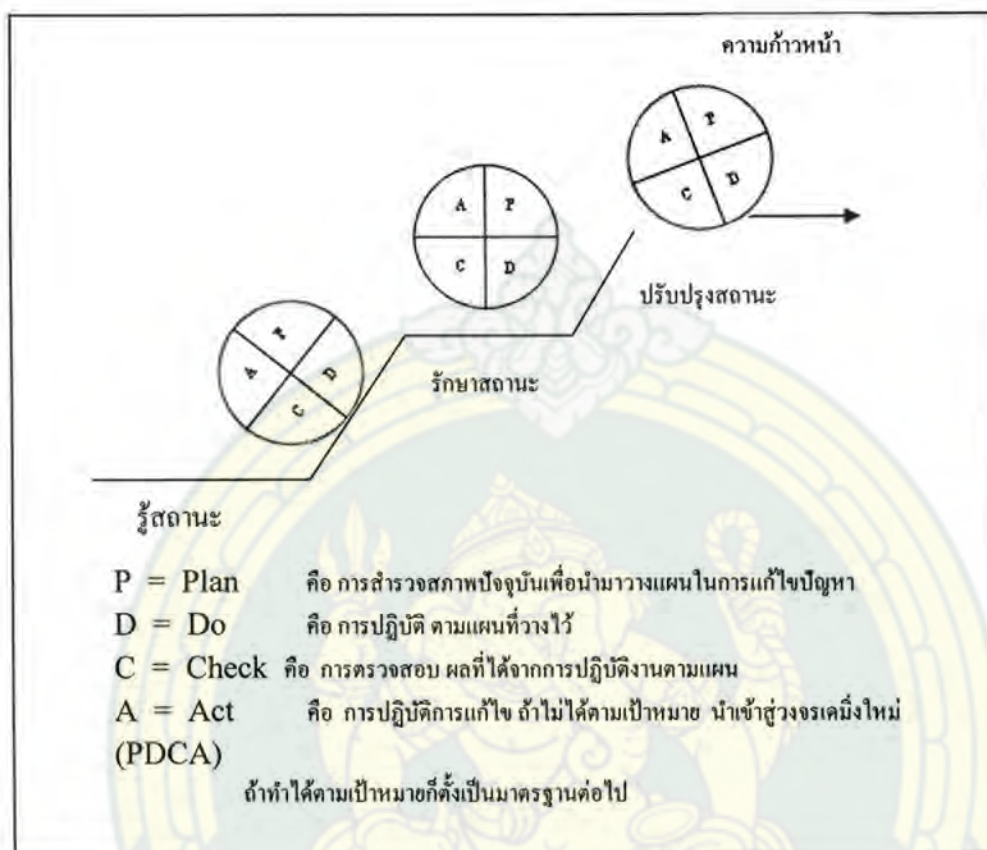
1.3.3.4 พัฒนาความรู้ด้านเทคนิคที่สำคัญ แก้ไขปัญหาควรกระทำที่ระดับปฏิบัติการล่างสุดในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพ ควบคุมกระบวนการโดยใช้วิธีการทางสถิติ

1.3.3.5 พัฒนาความรู้ด้านเทคนิคขั้นสูง เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เช่น การออกการปฏิบัติงานตามแนวทางของ ISO 9000 Plus เป็นต้น

1.3.3.6 มุ่งเพิ่มคุณภาพเพื่อความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า

1.3.3.7 สร้างวิทยากรภายใน มีผู้ฝึกอบรมภายในของตนเอง

สามารถพึ่งตนเองได้ในการศึกษาต่อเนื่องของพนักงานทุกคน

ภาพที่ 3 วงจรคุณภาพที่เรียกว่า PDCA CYCLE

ที่มา : Deming, 1986 อ้างถึงใน สุนทร, 2542

"TQM เป็นระบบอันทรงประสิทธิภาพที่รวบรวมความพยายามของกลุ่มต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อพัฒนาคุณภาพ ธำรงรักษาคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพ เพื่อทำให้เกิดการประหยัดมากที่สุดในการผลิตและการบริการ โดยยังคงรักษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าได้อย่างครบถ้วน"

TQM มีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การให้ความสำคัญกับลูกค้า (Customer Oriented)

ลูกค้าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอด และความมุ่งหมายเดียวของธุรกิจ คือ การสร้างและรักษาลูกค้าการให้ความสำคัญกับลูกค้าจะไม่ถูกจำกัดอยู่ที่ลูกค้าจริงๆหรือที่เรียกว่า ลูกค้าภายนอก (External Customer) ที่ซื้อสินค้าหรือบริการของธุรกิจเท่านั้น แต่จะขยายตัวครอบคลุมไปถึงพนักงานหรือหน่วยงานที่อยู่ถัดไปจากเราซึ่งรอรับผลงานหรือบริการจากเรา ที่เรียกว่า ลูกค้าภายใน (Internal

Customer) โดยเราจะทำหน้าที่เป็น ผู้ที่ส่งมอบภายใน (Internal Supplier) ในการส่งมอบผลงานและสร้างความพอใจให้แก่พวกเขา ซึ่งจะสร้างความสัมพันธ์ต่อกันเป็น ห่วงโซ่คุณภาพ (Quality Chain)

2. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

องค์กรที่จะทำ TQM จะต้องกล้าตัดสินใจ แก้ไขปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง ก่อนที่จะไม่มีโอกาสแม้จะดำรงอยู่ต่อไปในสังคมซึ่งเราสามารถดำเนินงาน ได้ดังนี้

2.1 ศึกษา วิเคราะห์และทบทวนข้อมูลการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพของระบบและผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่อง

2.2 พยายามหาวิธีในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการดำเนินงานที่เรียบง่ายแต่ให้ผลลัพธ์สูง

2.3 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ เป็นธรรมชาติและไม่สร้างความสูญเสียจากการตรวจสอบ

3. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม (Employees Involvement)

ตั้งแต่พนักงานระดับปฏิบัติการ จนถึงหัวหน้าคณะผู้บริหาร (Chief Executive Officers) หรือ CEOs ที่ไม่ใช่เพียงปฏิบัติงานแบบขอไปทีเท่านั้นแต่ต้องมีความเข้าใจและยอมรับในการสร้างคุณภาพสูงสุดให้เกิดขึ้น ไม่เฉพาะบุคคลในหน่วยงาน แต่ทุกหน่วยงานจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพของธุรกิจอย่างสอดคล้องและลงตัว โดยมองข้ามกำแพงหรือฝ่าย/แผนกที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนต้องปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกขององค์กรคุณภาพเดียวกัน เพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น และถูกต้องเสมอ โดยอาจจะจัดตั้งทีมงานข้ามสายงาน (Cross Functional Team) เข้าร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพของธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยทีมงานจะเป็นกลจักรสำคัญในการผลักดันธุรกิจไปข้างหน้าอย่างสม่ำเสมอ

การประยุกต์ใช้ TQM ในเชิงปฏิบัติ

TQM (Total Quality Management) ถือเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในทุก ๆ ด้าน ปัจจุบันผู้บริหารระดับสูงขององค์กรหลายแห่งมีความประสงค์ที่จะนำ TQM มาประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้บริหารเหล่านี้หลายท่านได้ศึกษาปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานของ TQM ไปบ้างแล้วแต่ยังไม่สามารถมองภาพในเชิงปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ดังนั้นบทความนี้จึงเป็นการแนะนำให้ผู้บริหารทราบโดยสังเขปว่าการนำ TQM มาประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัตินั้นควรจะมีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานของ TQM

การนำ TQM มาประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัตินั้นมีกิจกรรมที่สำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการในองค์กรของตนเองดังนี้

1. การฝึกอบรมทางด้านคุณภาพ

ความเข้าใจ TQM ที่ถูกต้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพผลคั่งนั้นพนักงานทุกระดับจะต้องได้รับการอบรมให้ทราบถึงปรัชญาแนวคิดพื้นฐานของ TQM เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง บทบาทของพนักงานแต่ละระดับ ตลอดจนประโยชน์ที่องค์กรและตัวพนักงานจะได้รับในการทำกิจกรรม TQM ซึ่งหากพนักงานยังไม่เข้าใจในประเด็นเหล่านี้ก็อาจเกิดการต่อต้านในการทำกิจกรรมและส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในที่สุด

2. การบริหารงานประจำวัน (Daily Management)

องค์กรจะต้องมีการกำหนดระบบหรือกระบวนการบริหารงานประจำวัน ตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้พนักงานรับทราบถึงขั้นตอนของระบบงาน หน้าที่ของตนเอง และวิธีการทำงานที่ถูกต้อง (เปรียบเสมือนกับการเขียน Procedure และ Work Instruction ในการทำ ISO9001:2000 แต่ควรจัดทำให้ครบทุกหน่วยงาน) ทั้งนี้ผู้บริหารควรกำหนด KPIs (KeyPerformance Indicators) ของระบบงานประจำวันไว้ด้วยเพื่อเป็นเป้าหมายในการปรับปรุงพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ

3. การบริหารนโยบาย (Policy Management)

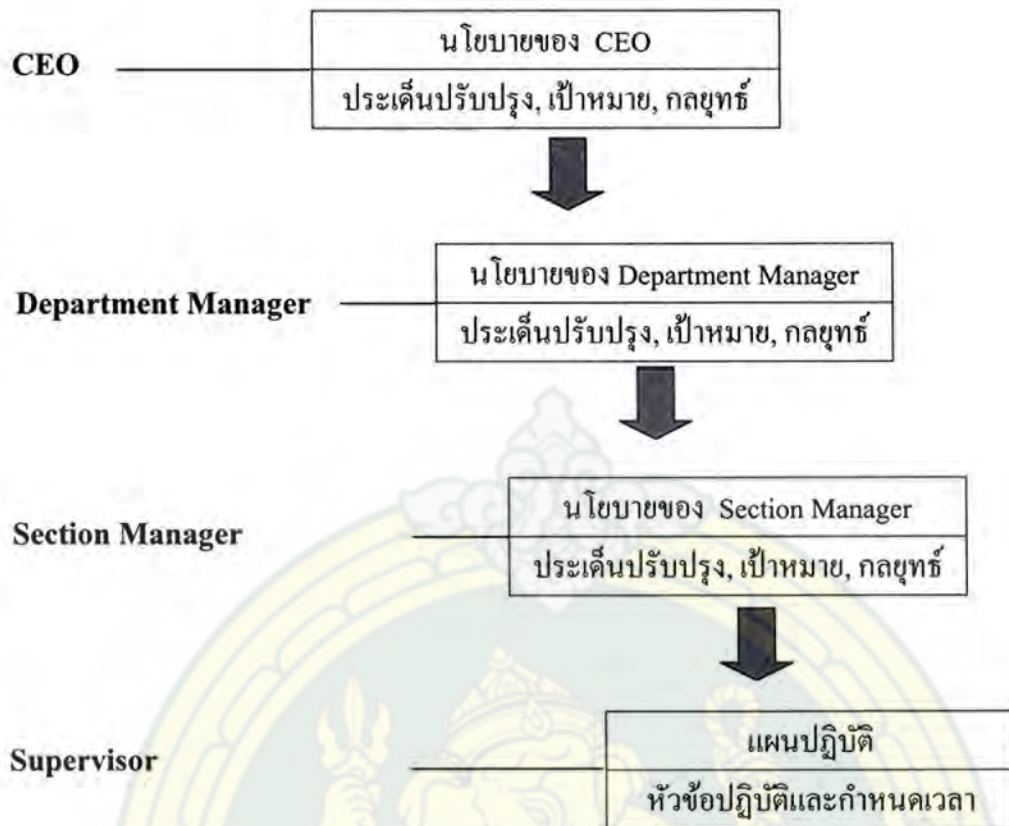
3.1 การกำหนดนโยบาย

(1) ผู้บริหารระดับสูงจะต้องกำหนดนโยบายในการบริหารงานและประเด็นที่ต้องการปรับปรุงพัฒนา โดยพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์กร เช่น การเพิ่มยอดขาย, การลดต้นทุน, การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต เป็นต้น

(2) กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายให้เป็นตัวเลขที่ชัดเจน เพื่อเป็นระดับหรือผลของการปรับปรุงที่ต้องการในแต่ละประเด็น และต้องมีกรอบเวลาที่ชัดเจน

(3) กำหนดกลยุทธ์ที่สามารถอธิบายถึงกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมพนักงานอ่านแล้วต้องเข้าใจ ว่าผู้บริหารอยากให้ทำอะไร และทำอย่างไร เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์

(4) การกระจายนโยบาย (Policy Deployment) ประเด็นที่จะปรับปรุง, วัตถุประสงค์/เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ผู้บริหารระดับสูงกำหนดต้องมีการกระจายลงสู่ทุกระดับอย่างเป็นระบบ เพื่อให้แต่ละระดับทราบถึงสิ่งที่หน่วยงานตนเองจะต้องทำและทราบถึงเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งในระดับล่างจะชัดเจนเป็นแผนปฏิบัติ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 4 การบริหารนโยบาย (Policy Management)

3.2 ดำเนินการตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ ทำการบันทึกผลของการดำเนินการและนำผลของการดำเนินการตรวจสอบ เทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดเป็นระยะๆ

3.3 ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีการประชุมเพื่อทบทวนนโยบาย, วัตถุประสงค์และกลยุทธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อพิจารณาว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย, วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างไรหรือไม่

4. การบริหารข้ามสายงาน (Cross Functional Management)

จุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงระบบงานที่มีความเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ระบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันทั้งฝ่ายการตลาด ฝ่ายวิศวกรรม ฝ่ายผลิต ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ฯลฯ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของระบบการบริหารข้ามสายงานนั้น มักจะเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากผู้บริหารระดับสูง เช่น ผู้บริหารระดับฝ่ายต่างคนต่างทำงาน ไม่มีการประชุมตัดสินใจร่วมกันในประเด็นที่สำคัญ หรือเกิดความรับผิดชอบเนื่องจากไม่มีระบบงานที่ชัดเจน

แนวทางการปรับปรุงระบบการบริหารข้ามสายงาน มีดังนี้

(1) แต่งตั้ง Cross Functional Management Committee โดยประธานควรเป็นกรรมการผู้จัดการ

(2) การดำเนินงานของคณะกรรมการ

(2.1) รับผิดชอบการจัดทำ Flow Chart ของระบบบริหารข้ามสายงานให้ชัดเจนทุกระบบ

(2.2) ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ระบบงานตาม Flow Chart ที่กำหนด

(2.3) ร่วมกันเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงระบบ

(2.4) ดำเนินการและติดตามประสิทธิผลของการปรับปรุง

5. กิจกรรมกลุ่มย่อย (Small Group Activity)

การจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มย่อย เช่น กิจกรรม 5ส, กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ QCC นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พนักงานระดับปฏิบัติทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานอย่างหนึ่งของ TQM และในการดำรงรักษากิจกรรมกลุ่มย่อยไม่ให้สูญสลายไป ผู้บริหารควรจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริม TQM เพื่อฝึกอบรม สร้างแรงจูงใจและผลักดันให้พนักงานร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มย่อยอย่างสม่ำเสมอ

6. ตรวจวินิจฉัยโดยผู้บริหารระดับสูงสุด (Top Management Diagnosis)

จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงสุดตรวจสอบว่า นโยบายการบริหารที่กำหนดไว้ได้ถูกนำไปกระจายและปฏิบัติโดยหน่วยงานต่างๆหรือไม่อย่างไร และถูกต้องตามแนวทางของ TQM หรือไม่ ซึ่งผู้บริหารระดับสูงสุดควรทำการตรวจวินิจฉัยอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่างๆ หากการดำเนินการคิดเพี้ยนไปจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

แนวทางการส่งเสริม TQM ภายในองค์กร

1. ผู้บริหารระดับสูงต้องมีศรัทธาและมีความเชื่อมั่นว่า TQM จะสามารถช่วยปรับปรุงพัฒนาองค์กรได้อย่างยั่งยืน

2. นำ TQM มาเป็นนโยบายในการบริหารธุรกิจ และประกาศให้พนักงานทุกคนได้รับรู้

3. จัดตั้งหน่วยงานส่งเสริม TQM เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการผลักดันการดำเนินงานต่างๆ ในกิจกรรม TQM ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. จัดตั้ง TQM Steering Committee โดยมีกรรมการผู้จัดการเป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบาย, ผลักดันการดำเนินการ, ติดตามผลและแก้ปัญหาหลัก ๆ ในการทำกิจกรรม TQM

5. หาที่ปรึกษา (Consultant) หากคิดว่าจำเป็น

6. กำหนด Road Map ของการทำ TQM และแผนงานหลัก

7. ดำเนินการฝึกอบรมตามแผนงานที่กำหนด

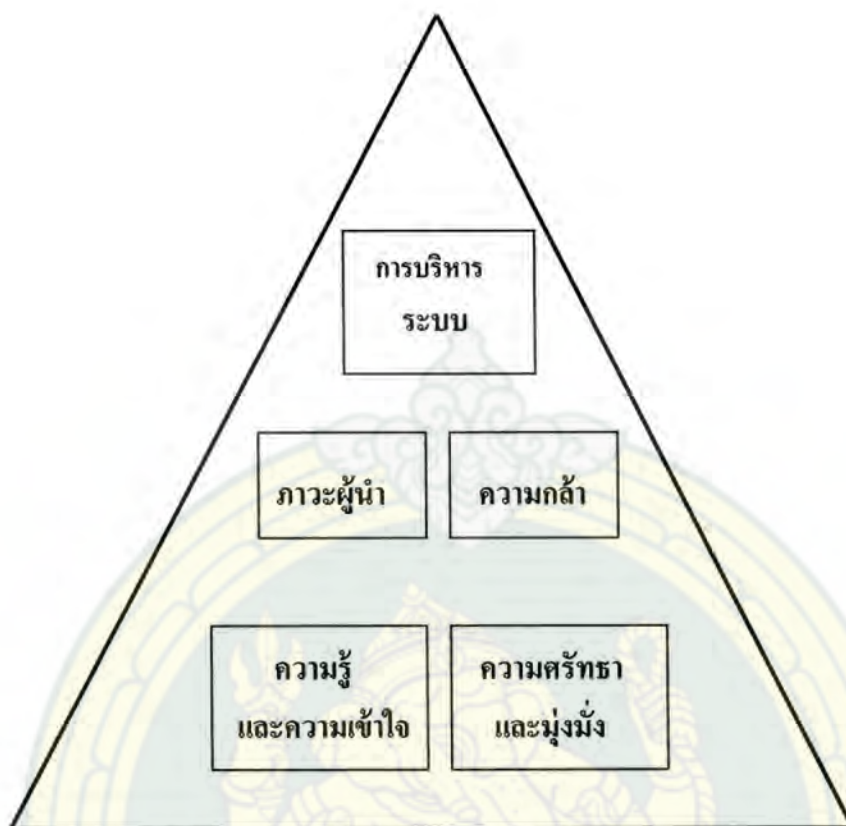
8. ดำเนินการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ของ TQM

9. ผู้บริหารระดับกลางตรวจสอบการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
10. ผู้บริหารระดับสูงตรวจวินิจฉัย (Diagnosis) ผลการดำเนินงาน TQM เป็นระยะๆ
11. ประเมินผลงานประจำปี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ TQM

การนำ TQM มาใช้ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะ TQM เป็นเรื่องที่ซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเกี่ยวข้องกับทุกคนองค์กร ดังนั้น ถึงแม้ผู้บริหารจะดำเนินการตามขั้นตอนการนำ TQM ไปปฏิบัติแบบเปิดตำราทำ (Open Book Approach) แล้วก็ตาม โครงการ TQM ก็อาจจะล้มเหลวอย่างไม่เป็นท่า เพราะผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลงองค์กร ที่เรียกว่า กุญแจแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) หรือ KSFs โดยที่เราสามารถสรุป KSFs ที่ช่วยให้การนำ TQM มาประยุกต์จนประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยที่สำคัญต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำ TQM

1. ความรู้และความเข้าใจ (Knowledge and Understanding)

เป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำ TQM ดังที่ Dr.Deming (1993) กล่าวว่า ไม่มีอะไรทดแทนความรู้ได้ (There is no substitute for knowledge.) เนื่องจาก TQM เป็นปรัชญาในการบริหาร จึงต้องดำเนินงานด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง ไม่ใช่คิดเองเออเอง หรือทำงานแบบครั้งต่อครั้ง แต่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบในการทำ TQM จะต้องมีความวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ แผนงาน และวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่เช่นนั้นการสร้างองค์การคุณภาพสมบูรณ์แบบจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะความรู้และความเข้าใจที่ผิดพลาดจะทำให้การเริ่มต้นโครงการ TQM หรือ การดำเนินงานผิดพลาดจนไม่สามารถแก้ไขได้

2. ความศรัทธาและมุ่งมั่น (Faith and Commitment)

ในหลักการและความสำเร็จของ TQM ทำให้สมาชิกทุกคนร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพราะการสร้างวัฒนธรรมองค์กร TQM ต้องอาศัยความทุ่มเทและเสียสละอย่างมาก แต่ก็ต้องเกิดขึ้นจากความเข้าใจที่แท้จริง มิใช่ศรัทธาและมุ่งมั่นแบบงมงาย ที่รับแนวคิดมาปฏิบัติอย่างไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบ เพราะองค์กร TQM เป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) ที่สมาชิกจะต้องเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและพยายามแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่การเรียนรู้แบบไสยศาสตร์ (Superstitious Learning) ซึ่งเป็นการยอมรับในเรื่องต่าง ๆ อย่างไม่มีเหตุผล และจะสร้างผลเสียขึ้น มากกว่าผลดีที่ได้รับในระยะสั้นเท่านั้น

3. ภาวะผู้นำ (Leadership)

ผู้บริหาร และสมาชิกทุกคนในองค์กรต้องมีความเป็นผู้นำในตนเอง โดยที่ต้องตัดสินใจ ทำในสิ่งที่ถูก (Do the right things.) มิใช่เพียงแต่ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูก (Do the things right.) ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือเคยปฏิบัติมาเท่านั้น โดยผู้บริหารจะต้องเป็นแม่แบบ (Role Model) ทั้งในการทำงาน การยอมรับในปรัชญาคุณภาพ การเปลี่ยนแปลง และการรับผิดชอบในการกระทำของตนและลูกน้อง ขณะที่สมาชิกทุกคนต้องมีความเป็นผู้นำในตนเอง และเป็นผู้นำของกลุ่ม โดยไม่เพียงแต่ปฏิบัติงานตามคำสั่ง หรือเพื่อเอาใจเจ้านายเท่านั้น แต่จะต้องคิด วิเคราะห์ พยายามทำงาน และพัฒนาตนเอง และทีมงานให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4. ความกล้า (Courage)

เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้นำ การสร้างสรรค์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะต้องคิดนอกกรอบของความเชื่อ กฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติเดิม โดยสมาชิกในองค์กร TQM จะต้องกล้าที่จะตัดสินใจ เปลี่ยนแปลง รับผิดชอบและแก้ไขในการดำเนินงานของตนและของกลุ่ม แต่เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงมากในปัจจุบัน ที่ความกล้าหายกลายเป็นค่านิยม (Value) ที่ถดถอยลงทุกทีในองค์กรและสังคมไทย เนื่องจากทุกคนต่างพยายามเอาตัวรอด ปกป้องผลประโยชน์ของตนเป็นหลัก โดยคนส่วนใหญ่ชอบ ตัดสินใจแบบแทงกั๊ก หรือ Play Safe เสมอ หรือแสดงความกล้าแบบบ้ำบั้น ขาดสติ ยังคิด และทำเพื่อความต้องการของคนเท่านั้น ซึ่งเป็นเพียงแต่การแสดงพฤติกรรมที่หยาบช้า กักขะ และสันดานดิบออกมา ตามที่เราได้รับรู้จากสื่อต่าง ๆ เท่านั้น

5. การบริหารระบบ (System Management)

TQM เป็นงานที่ต้องวางแผนและดำเนินงานร่วมกันทั้งองค์กร โดยกำหนด วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนแม่บทรวม (Integrated Master Plan) ซึ่งมีความครอบคลุมในการพัฒนาศักยภาพขององค์กร แต่ต้องยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดและความผันผวนของเหตุการณ์ ซึ่งจะกำหนดขึ้นจากความเข้าใจ และการคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) มิใช่

การทำโครงการทดลอง โดยแยกเป็นส่วน ๆ และค่อย ๆ ดำเนินการครั้งละหน่วยงานหรือสองหน่วยงาน โดยวางแผนปฏิบัติเป็นครั้ง ๆ ไป (One At A Time) เพราะแทนที่จะสร้างเสริมการเป็นองค์กร TQM กลับจะกลายเป็นการจัดการคุณภาพเฉพาะส่วน (Partial Quality Management) ที่ไม่สามารถบูรณาการเข้าเป็นองค์การคุณภาพที่แท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547 : 78) ได้สรุปขั้นตอนการประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสำหรับสร้างระบบ TQM ในองค์กรหรือหน่วยงาน กล่าวคือ ต้องเริ่มด้วยการศึกษาการบริหารคุณภาพให้เกิดความเข้าใจ กำหนดนโยบายด้านคุณภาพ จัดองค์การเมื่อดำเนินการตามนโยบายคุณภาพ วางแผนและออกแบบเกี่ยวกับทรัพยากร ระบบงาน และวิธีการทำงาน จัดระบบคุณภาพ (อธิบายวิธีการทำงานแต่ละด้าน) กำหนดมาตรฐานการควบคุมของการทำงานแต่ละด้าน การทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับและการนำไปปฏิบัติ ซึ่งองค์การหน่วยงาน ต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันออกไปได้ตามสะดวก

4.1.4 ประยุกต์ใช้ TQM กับการศึกษา สุวรรณิ แสงมหาชัย(2539 : 57) กล่าวว่า ปัจจุบันมีการนำ TQM มาประยุกต์ใช้กันมากในการบริหารจัดการ ผลิตภัณฑ์ หรือ การบริหารในภาคเอกชน จะเห็นได้จากการขอรับรองเป็นองค์การที่มีการจัดการตามมาตรฐานสากล หรือ ISO 9000 เป็นจำนวนมาก ในภาครัฐ ก็ให้ความสนใจกันมากขึ้น เช่น ด้านการศึกษา ก็สมควรปรับ TQM มาใช้ในหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นสูงขึ้น เป็นการเพิ่มคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539) กล่าวว่าในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ได้นำ TQM มาใช้ในทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาเอกชน ได้จัดทำโครงการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำโครงการประกันคุณภาพ(QA) ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น พันศักดิ์ พลสารมัย(2543) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตามแนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ : กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิค EDFR ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้หากมีการดำเนินการแบบ TQM มาประยุกต์ใช้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ TQM
2. การสร้างทีมดำเนินงาน TQM เพื่อนำร่อง
3. การนิยามและสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการ
4. การสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดภารกิจและกำหนดระบบรางวัล
5. การกำหนดแผนการดำเนินงาน TQM
6. การดำเนินการจัดตั้งทีมงานย่อย
7. การสร้างความสัมพันธ์แต่ละทีมย่อยต่างหน่วยงาน

8. การรายงานและกำหนดรางวัล ประเทือง ภูมิภัทรคม(2539) เสนอว่างานทุกฝ่ายทุกระบวนการในการจัดการศึกษาสามารถนำ TQM ไปใช้พัฒนาคุณภาพได้ทั้งสิ้น

Paula A. Cordcero(2000 : 23) เห็นว่า TQM ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดจุดประสงค์โรงเรียน การกำหนดควิสัยทัศน์ ความรับผิดชอบในการออกแบบการประเมิน การลดทุนการผลิต การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาปรับปรุงแผน การฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำ การสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับทำคน ให้ทุกคนรู้สึกปลอดภัย รู้สึกอิสระในการตอบคำถาม และกล้าที่จะเสี่ยง Rampa, Seake Harry(2005) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโดยใช้ TQM กับการพัฒนาโรงเรียนในอเมริกาได้ ผลการศึกษาพบว่าการใช้ TQM กับโรงเรียนต่าง ๆ ต้องยึดหยุ่นกัน สภาพความต้องการ จุดอ่อน จุดแข็งของแต่ละแห่ง ผลลัพธ์จากการวิจัยครั้งนี้ในเบื้องต้นได้แผนบูรณาการอันเกิดจากการบูรณาการทั้งเชิงทฤษฎีและจากการปฏิบัติซึ่งจากแบบแผนที่เคยปฏิบัติมา Hennigan, Paull(2005) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารคุณภาพของมหาวิทยาลัย Pennsylvania ด้วยพบว่าบัณฑิตที่จบออกไปขาดเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน กับทั้งรัฐบาลกลางได้ถามถึงเงินอุดหนุนซึ่งสนับสนุนระหว่างเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณภาพมาตรฐานได้ให้ความสนใจในเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการเรียนรู้ได้ถูกนำไปใช้ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาต่อไป Espsito, Kirsten A(2004) ได้ศึกษาระบบการประเมินรองมหาวิทยาลัย Massachusetts ตามมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่าภาวะผู้นำและทัศนคติของผู้นำมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น ความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้นในการทำ ทดสอบความรู้ การเรียนการสอนแผนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษาต่อไป และ Cornin, Melvyn Charles(2004) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนในเขตค้ำบัล(A New York State School) เป็นกรณีศึกษาซึ่ง โรงเรียนต่างได้ปรับปรุงคุณภาพโดยใช้กระบวนการ TQM เพื่อพัฒนาจุดแข็งของผู้นำ การสื่อสาร ความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างทีมงานการมุ่งมั่นไปที่ลูกค้า การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งพบว่าประเด็นเหล่านี้มีความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด (Transcedn) และ Spiller, Kevin(2004) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานเพื่อควมมีชื่อเสียง : การสร้างภาพางบวกให้โรงเรียนของรัฐซึ่งเป็น โรงเรียนในชนบททางด้านตะวันตกของรัฐ Texas เทคนิคการบริหารงานแบบ TQM ได้นำมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพของผู้นำ ในระดับค้ำบัล และโรงเรียนได้พยายามเข้าไปมีบทบาทเพื่อควมมีชื่อเสียงของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารของโรงเรียนมีโอกาสที่จะสร้างความแข็งแกร่งให้กับโรงเรียน โดยอาศัยยุทธศาสตร์ของการบริหารเพื่อควมมีชื่อเสียง

2. Results Based Management : RBM

Results Based Management : RBM เป็นเทคนิคการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ต้องการต่าง ๆ นิยมประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะในหน่วยงานของทางราชการได้ถือเป็นเรื่องสำคัญในการสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนด้านต่าง ๆ จากรัฐบาล เพราะการบริหารงานแบบนี้เป็นการมุ่งไปที่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม เป็นที่ยอมรับของลูกค้านำสำคัญคือประชาชนนั่นเอง ผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการทำโครงการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นจึงขอทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้พอสังเขป ดังนี้ คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย วัดดูประสงคที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งเป็นการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ฯของหน่วยงาน

(<http://webhost.cpd.go.th/develop1/web/rbm.thm>) การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือ BRM (Results Based Management) คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลขององค์กร เป็นการเปรียบเทียบผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ความคุ้มค่า รวมถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้รับบริการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ พล-เรือน : http://www.rbm.ocsc.go.th/frontedn/system.system_mean.asp) การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) คือ วิธีการบริหารจัดการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (คาร์ตัน บริพันธ์กุล : <http://e-fpo.fpo.go.th/e-efficiency>)

ความหมายของ Results Based management มีหลายหลายหลายที่สะกดกันแต่สามารถสรุปได้สั้น ๆ ว่า เป็นการบริหารที่เน้นผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก โดยอาศัยการวัด ประเมินตัวชี้วัดให้เห็นอย่างรูปธรรม

หลักการและเทคนิคของ Results Based Management : RBM

คาร์ตัน บริพันธ์กุล(<http://e-fop.go.th/e-efficiency>) ได้เสนอ

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับ RBM ไว้ว่า กรอบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับราชการไทย มีดังนี้

- 1) พันธกิจ เป็นการอธิบายเหตุของการจัดตั้งกรม / หน่วยงาน
- 2) วิสัยทัศน์ เป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมและกลยุทธ์ที่

สอดคล้อง

- 3) กลยุทธ์ในการดำเนินการ จะพิจารณาจากความเห็นของผู้รับบริการความเห็นของข้าราชการและผลการดำเนินงาน แล้วทำการลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน

4) ผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน

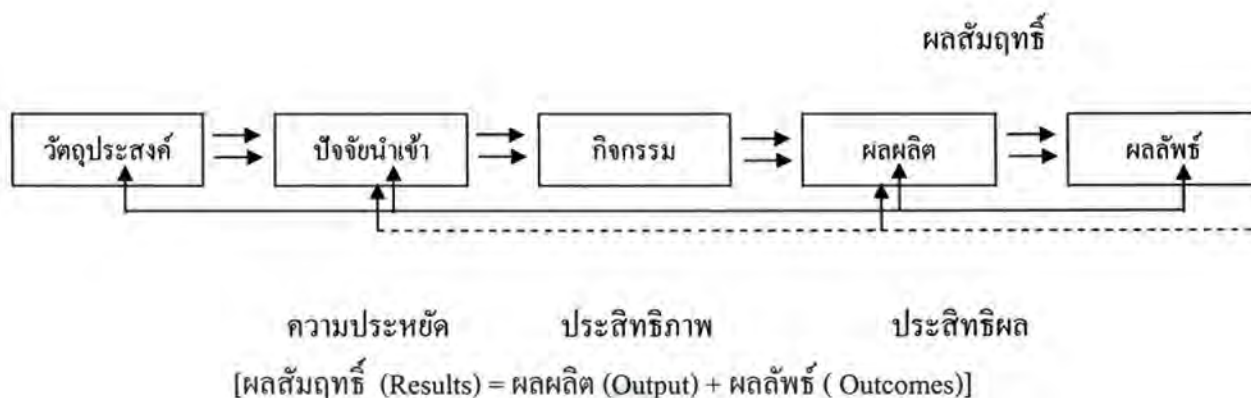
5) ความรับผิดชอบการวัดผลสัมฤทธิ์ในส่วนราชการ เป็น

การศึกษาว่าผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ที่ได้จากการนำปัจจัยนำเข้า (input) เข้าไปในกระบวนการบริหาร (Process) จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และเป้าหมายของสังคม / ชาติหรือไม่ เพราะผลสัมฤทธิ์ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้ผลผลิตเป้าหมายและเกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ แนวคิดเบื้องต้นของการประเมินผล คือ ถ้าไม่สามารถประเมินผลได้ ก็จะไม่สามารถบริหารได้ และก็จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นถ้าสามารถประเมินผลได้ ก็จะประสบผลสำเร็จ ซึ่งในปัจจุบันมีเครื่องมือใหม่ ๆ ที่เข้ามาช่วยในเรื่องการประเมินผลมากขึ้น เช่น BSC, KPI, Benchmarking , Management Cockpit, BSC software เป็นต้น

เมธินี จิตติขานนท์ (<http://www.dopa.o.th/iad/subject/RBM.doc>)

ได้สรุปหลักการของ RBM ไว้ว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ และวิธีการบริหารภาครัฐไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (input) และอาศัยกฎระเบียบ เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริตและเป็นธรรม โดยหันมาเน้นถึงวัตถุประสงค์ และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานทั้งในแง่ของผลผลิต(Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โคนหันมาเน้นถึง วัตถุประสงค์ และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) รวมทั้งการพัฒนาในแง่ของผลผลิต (Output) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ ประชาชน ผู้รับบริการ การบริการมุ่งผลสัมฤทธิ์มาจากแนวคิดของของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management : NPM) (3 E) ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อ

1. ความประหยัด (Economy) การใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรการผลิตอย่างเหมาะสม และมีความคุ้มค่าที่สุด
2. ประสิทธิภาพ(Efficiency) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า
3. ประสิทธิผล (Effectiveness) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของ RBM

ทิพาวดี เมษสุวรรณ(2545 : 54) ได้เสนอเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย

- 1) การวัดผลการปฏิบัติงาน (performance Measurement) เป็นการกำหนดเป้าหมายและการเทียบผลการปฏิบัติกับเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 2) ทางเทียบงาน (Benchmarking) โดยการหาองค์การที่ปฏิบัติงานดีที่สุดในสาขาเดียวกันกับองค์กรเรา ศึกษาให้ละเอียดว่าองค์การนั้นทำไมจึงประสบความสำเร็จ จากนั้นก็วางแผนที่จะยกระดับผลการปฏิบัติงานของเราให้ถึงหรือดีกว่าขององค์กรต้นแบบ
- 3) คุณภาพการบริการ (Service Quality) เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการเข้าถึง/ความสะดวก (Accessibility/Convenience) ไม่ซับซ้อน (Simplicity) ความถูกต้อง(Accuracy) ความรวดเร็ว (Timeliness) และความปลอดภัย(Safety)
- 4) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Performance Auditing) เน้นการตรวจสอบที่ผลการปฏิบัติงาน แทนการตรวจสอบ ปัจจัยนำเข้าหรือกระบวนการทำงานดูความสำเร็จของโครงการและผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น
- 5) การประเมินโครงการ (program Evaluation) โดยดูความคุ้มค่าของนโยบายหรือโครงการ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 6) การมอบอำนาจและการให้อิสระในการทำงาน (Devolution and Autonomy) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติจะได้รับอิสระในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
- 7) การวางแผนองค์กร และแผนกลยุทธ์ (Corporate and

Planning) เป็นการกำหนดกรอบการทำงานในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทำหน้าที่เชื่อมวัตถุประสงค์ระดับสูงขององค์กรกับเป้าหมายโครงการในระดับปฏิบัติ

8) การทำสัญญาการปฏิบัติงาน (Performance Contracting)

เป็นการตกลงทั้งภายในและภายนอกองค์กรในเรื่อง ผลการปฏิบัติงาน งบประมาณ การบริหาร เป็นต้น

วัตถุประสงค์และประโยชน์ของ Results Based Management :RBM

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กร ช่วยให้การบริหารการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับแผนหรือเป้าหมาย สามารถรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหาร และทำให้แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ หากผลการปฏิบัติงานไม่น่าพึงพอใจ ผู้บริหารมีโอกาสปรับกลยุทธ์ได้ทันที (<http://webhost.cod.go.th/develop1/web/rbm.htm>)

ระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ นอกจากจะเป็นกิจกรรมหนึ่งของแผนการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ผู้บริหารขององค์กรสามารถนำไปช่วยในการบริหารจัดการได้ดังนี้ (กรมที่ดิน, <http://www.rbm.ocsc.go.th/frontend/setup/index.asp>)

- 1) สามารถนำไปปรับปรุงผลการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดีขึ้น
- 2) ใช้ควบคุมทิศทางการปฏิบัติงานให้มุ่งตรงไปสู่วิสัยทัศน์ที่

กำหนดไว้

- 3) บ่งบอกความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กรสำหรับ

ประโยชน์ที่ได้รับมีดังนี้

- ด้านเจ้าหน้าที่ ทราบเป้าหมายการทำงาน ทราบระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทนตามผลของการปฏิบัติงาน
 - ด้านผู้บริหาร รับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์และการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร สร้างพันธะความรับผิดชอบที่เป็นทางการต่อรัฐบาลและสาธารณะ ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนและการให้ผลตอบแทนประจำปี
 - ด้านองค์กร ใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการขอจัดสรรงบประมาณ และใช้เป็นเครื่องมือชี้ความคาดหวังของประชาชนผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย
- ศิริพร วยวัฒน์ (2543 : 89) กล่าวว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์
- ถืออำนวยความสะดวกโดยตรงแก่ประชาชนโดยตรง ทำให้ประชาชนได้รับการบริการของรัฐที่ดีขึ้น มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่โปร่งใส ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปรับปรุงการบริหารงานราชการ และมั่นใจได้ว่าข้าราชการทำงานให้คุ้มค่ากับภาษี

กระบวนการ กรอบการประเมินของ Results Based Management :

RBM สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(http://www.rbm.ocsc.go.th/frontend/system/system_mean.asp) ได้จัดวางระบบแล้ววงรอบการประเมินของ RBM ไว้ดังนี้

กระบวนการของ RBM

- 1) ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และพันธกิจของส่วนราชการเพื่อให้รู้ทิศทางขององค์กร ในอนาคตและวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ
- 3) ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก
- 4) ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแหล่งข้อมูลเพื่อให้รู้ว่าข้อมูลของผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีอยู่ที่หน่วยงานใดภายในในองค์กร และจัดเก็บอยู่ในรูปแบบของแฟ้มข้อมูล รายงานประจำเดือน หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5) ขั้นตอนที่ 5 ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก เพื่อเป็นเกณฑ์เทียบว่า ผลการปฏิบัติงานดีพอหรือไม่เพียงใด
- 6) ขั้นตอนที่ 6 การรวบรวมข้อมูล องค์กรดำเนินการรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานหลักในรอบระยะเวลาที่กำหนด เช่น ทุก เดือน ทุก 3 เดือน ทุก 6 เดือน หรือทุก 1 ปี เป็นต้น
- 7) ขั้นตอนที่ 7 การบันทึกและการอนุมัติข้อมูลการทำงานบน webbase ของระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 8) ขั้นตอนที่ 8 การวิเคราะห์ผลเพื่อพิจารณาการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด แล้ววิเคราะห์สาเหตุที่ผลการปฏิบัติที่ผลการปฏิบัติงานต่ำหรือสาเหตุ ที่ผลที่ปฏิบัติงานต่ำหรือสูงกว่าเป้าหมาย เพื่อเสนอทางเลือกต่อผู้บริหารในการปรับปรุงประสิทธิภาพของงาน
- 9) ขั้นตอนที่ 9 การรายงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนตอนที่ 8 เสนอผู้บริหาร โดยผู้บริหารสามารถเรียกดูข้อมูลผลการปฏิบัติงานขององค์กรผ่านอินเทอร์เน็ต ได้ด้วยตนเอง

กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของส่วนราชการ แบ่งได้เป็น 4

- 1) ด้านคือพิจารณาองค์กรในมุมมองของประชาชนผู้รับบริการ สาธารณชนผู้รับบริการ สาธารณชนทั่วไปอยู่ในสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กร ผู้มีส่วนได้เสีย ประโยชน์ต่าง ๆ รัฐบาล หน่วยงานราชการอื่น ๆ องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา ฯลฯ

2) ด้านองค์ประกอบภายในองค์กร (Internal perspective) เป็น การพิจารณาย้อนกลับไปไปที่โครงสร้างองค์ กระบวนการทำงาน ทรัพยากรมนุษย์ ความสามารถหลัก ขององค์กรวัฒนธรรม และค่านิยม

3) ด้านวัฒนธรรม (Innovation Perspective) เป็นการพิจารณา ความสามารถขององค์กรต่อความเปลี่ยนแปลงเป็นการมองไปในอนาคตว่าองค์กรควรเริ่มเริ่ม สร้างสรรค์อย่างไร เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

4) ด้านการเงิน (Financial perspective) ให้ความสำคัญกับการ ประหยัดทรัพยากรทางการบริหาร ความคุ้มค่าของเงินงบประมาณที่ใช้ ความสามารถในการใช้ บริการเทียบกับผลการปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical success factor -CSF) ตัวชี้วัดผลการ ดำเนินงานหลัก(Key Performance Indicator -KPI) อธิบายได้ดังนี้

1) ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical success Factor-CSF) คือ ปัจจัยที่สำคัญซึ่งต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ องค์กรมีปัจจัย หลักแห่งความสำเร็จเป็นเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมในการ ยึดโยงการปฏิบัติงานทุกระดับ ให้นุ่งไปใน ทิศทางเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารและผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ วิสัยทัศน์องค์กร จะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นการ ให้หลักการ แนวทาง วิธีการที่องค์กร จะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์

2) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key performance indicator – KPI) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก หรือ KPI (Key performance indicator) เป็นการวัด ความก้าวหน้าของการบรรลุเป้าหมายปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ขององค์กร โดยเทียบผล การปฏิบัติกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตกลงไว้ องค์กรสามารถใช้ผลของการวัดและการประเมิน ความก้าวหน้าของการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรตกลงกันไว้ องค์กรสามารถใช้ผลของการวัดและ การประเมินความก้าวหน้าของการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานขององค์กร ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ดี ควรมีความเหมาะสม สามารถที่จะโน้มน้าวให้ทุกคนในองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียประโยชน์ต่อสจจนสาธารณชนเชื่อถือได้ ผลงานที่วัดจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก จะแสดงถึงภารกิจที่องค์กรจะต้องปฏิบัติพื้นฐานของเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยต้องสามารถวัดได้อย่างเป็น รูปธรรม คุณลักษณะของตัวชี้วัดผลการดำเนินการหลักที่ดี คือ ต้อง “SMART” ได้แก่

1) Specific ความเฉพาะเจาะจง ตัวชี้วัดควรมีความคมชัดและมีความหมายมุ่ง ไปยังสิ่งที่วัด ควรกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน ไม่กำกวม เพื่อมิให้เกิดการตีความผิดพลาด และเพื่อ สื่อสารความเข้าใจให้ตรงกันทั่วทั้งองค์กร

2) Measurable เป็นตัวชี้วัดที่สามารถนำไปวัดผลการปฏิบัติงานได้จริง ข้อมูลที่ได้จากการวัดสามารถนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากตัวชี้วัดอื่น และใช้วิเคราะห์ความหมายสถิติได้

3) Attainable (Achievable) สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ องค์กรไม่ควรใช้ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักที่องค์กรไม่สามารถควบคุมให้เกิดผลได้โดยตรง

4) Realistic มีความสมจริง ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีความเหมาะสมกับองค์กรและไม่ใช้ต้นทุน การวัดที่สูงเกินไป

5) Timely สามารถใช้วัดผลการปฏิบัติงานได้ภายในเวลาที่กำหนด ควรปรับปรุงตัวชี้วัด ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management: RBM) จะทำให้สำเร็จได้นั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง การเตรียมพร้อมในเรื่องบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบของ RBM เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ ระบบข้อมูลถือเป็นเรื่องสำคัญเช่นกันเพราะจะทำให้้องค์กรทราบการเปลี่ยนแปลงของผลลัพธ์สู่เป้าหมายในที่สุด ซึ่งเรื่องจำเป็นเหล่านี้ผู้บริหารองค์กรจะต้องคำนึงถึงและเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา

3. Balanced Scorecard : BSC

1. Balanced Scorecard : BSC คืออะไร Kaplan & Norton(2000) ได้ให้ความหมายของ BSC ว่าเป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน(Measurement) ที่จะช่วยทำให้องค์กรเข้าใจปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้รอบด้าน และ Medina's, Ann F.(2004) ได้ให้ความหมายของ BSC ว่าเป็นเครื่องมือซึ่งช่วยให้โรงเรียนได้ระบุความต้องการ และสามารถตั้งเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ได้ตรงกับความต้องการของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียในเขตบริการและจะพบกับความสำเร็จตามประสงค์

วัฒนา พัฒนาพงศ์(2546 : 56) อธิบายว่า BSC คือตัวชี้วัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงานที่กำหนด เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรได้ครบทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อความอยู่รอดและความเติบโตขององค์กร เช่น กลุ่มตัวชี้วัดทางการเงิน เพื่อตอบสนองความต้องการของเจ้าของกิจการและคณะผู้บริหาร เป็นต้น พสุ เศษะรินทร์(2546 : 56) ได้ให้ความหมายว่า BSC เป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และนอร์ตัน, เดวิด พี(พิพัฒน์ ก้องกิจกุล แปล, 2547) เขียนไว้ใน Focusing Your Organization on Strategy with the Balanced Scorecard สรุปว่า BSC ช่วยนำเอาสิ่งที่มีมุ่งเน้นขององค์กร ไปสู่โครงการเปลี่ยนแปลงภายในต่าง ๆ ที่จะดำเนินการกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดไว้ ในฐานะที่เป็นการวัดเทียบเคียงโครงการใหม่ ๆ ทั้งหมดที่จะถูกประเมินผล และเห็นว่า BSC เป็นแก่นแท้ของระบบบริหารจัดการ

2. จุดกำเนิด และลักษณะสำคัญของ Balanced Scorecard : BSC มีจุดเริ่มต้น

จากบุคคล 2 คน คือ Professor Robert Kaplan และ Dr.David Norton โดยเริ่มศึกษาเมื่อปี 1987 เกี่ยวกับสาเหตุของการที่ตลาดหุ้นของ อเมริกา ประสบปัญหา และพบว่าองค์กรส่วนใหญ่นิยมใช้แต่ตัวชี้วัดทางการเงิน ทั้งสองเห็นว่าองค์กรควรจะพิจารณาตัวชี้วัดใน 4 มุมมอง (Perspectives) ประกอบด้วย Financial Perspective, Customer perspective , Internal Process Perspective และ Learning and growth perspective ด้วย ซึ่งมุมมองทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงเหตุผล (Cause and effect) ในลักษณะที่องค์กรจะได้รับการยอมรับกับลูกค้าซึ่งการจะได้รับการยอมรับจากลูกค้าได้ ต้องมีการดำเนินงานภายในที่ดีซึ่งการจะดำเนินงานภายในที่ดีได้พนักงานต้องมีทักษะ ความพร้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล (Cause and effect Relationship) และคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ Balanced Scorecard มีความแตกต่างจากเครื่องมือในการประเมินผลทั่ว ๆ ไป และ BSC ได้เริ่มแพร่หลายเมื่อปี 1990 เป็นต้นมา เป็นที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายในองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก จนวารสาร Harvard Business Reviews ได้ยกย่องให้เป็นหนึ่งในเครื่องมือทางการจัดการที่มีผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจมากที่สุดเครื่องมือหนึ่งในรอบ 75 ปี (พศุ เศษรินทร์,2546)

3. องค์ประกอบของ Balanced Scorecard : BSC องค์ประกอบของแต่ละ

มุมมอง ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย แผนงานโครงการ มีรายละเอียด ดังนี้
วัตถุประสงค์ (Objectives)

- 1) มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้ การลดลงของต้นทุน การเพิ่มขึ้นของรายได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เป็นต้น
- 2) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญได้แก่ ส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้น การรักษาลูกค้าเดิมขององค์กร การแสวงหาลูกค้าใหม่ การนำเสนอสินค้าที่มีคุณภาพ การบริหารที่รวดเร็ว หรือชื่อเสียงของกิจการที่ดี เป็นต้น
- 3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal process perspective) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญได้แก่ การดำเนินงานที่รวดเร็วขึ้น กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น
- 4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มทักษะของพนักงาน การรักษาพนักงานที่มีคุณภาพ วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความสามารถ การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี เป็นต้น

ตัวชี้วัด (Measures หรือ Key performance Indicators) ได้แก่
ตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะต้องเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าองค์กร
บรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่

เป้าหมาย(Target) ได้แก่ เป้าหมายหรือตัวเลขที่องค์กรต้อง
บรรลุผลของตัวชี้วัดแต่ละประการ

แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม(Initiatives)ที่องค์กรจะจัดทำ
เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น โดยในขั้นนี้ยังไม่ใช้แผนปฏิบัติที่จะทำให้ เป็นเพียงแผนงาน
โครงการหรือกิจกรรมเบื้องต้นที่ต้องการ

สรุปได้ว่า จากหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับของ Participatory Action Research : PAR , Total Quality Management : TQM , Result Based Management : RBM , Balanced Scorecard : BSC , และ Benchmarking : BM จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เทคนิคการบริหารจัดการ
คุณภาพต่างๆ เหล่านี้มีที่มา แนวคิด และกระบวนการใกล้เคียงกัน กล่าวคือเริ่มต้นจากวงการ
อุตสาหกรรม ธุรกิจเอกชน โดยองค์กรเหล่านี้ได้นำไปพัฒนางาน โดยเฉพาะการบริหารจัดการ
เชิงคุณภาพและได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงมาแล้วทั้งนั้น และหากพิจารณาแนวคิดกระบวนการ
ของเทคนิคการบริหารจัดการแต่ละตัว พบว่า มีความใกล้เคียงกันกับกระบวนการของการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เกือบทั้งนั้น กล่าวคือ จากการวางแผน
ปฏิบัติตามแผน สังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล สะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา
ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังการวิเคราะห์เปรียบเทียบ กระบวนการของเทคนิคการบริหารจัดการ
คุณภาพ ดังตารางที่ 1

บริบทและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประวัติความเป็นมาและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์

วิทยาลัยนาฏศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2539 : 15) “โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์” เปิดสอนเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 นับเป็นสถาบันการศึกษาของชาติแห่งแรกที่ทำให้การศึกษาทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนนี้คือ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ อธิบดีคนแรกของกรมศิลปากร ต่อมาในปี พ.ศ.2478 ทางราชการมีความประสงค์ที่จะให้วิชาศิลปะทางโขน ละคร และดนตรีมารวมอยู่ในสังกัดเดียวกัน จึงได้โอนครูอาจารย์ทางสายศิลปะและดุริยางคศิลป์ประจำราชสำนักของพระมหากษัตริย์รวมทั้งเครื่องดนตรี เครื่องโขน เครื่องละครของหลวงบางส่วนจากกระทรวงวังให้มาอยู่ในสังกัดกรมศิลปากร กรมศิลปากรจึงแก้ไขปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2478 พระสารสาสน์ประพันธ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ได้มีคำสั่งตั้งโรงเรียนศิลปากร สอนวิชาช่างปั้น ช่างเขียน และช่างรักขึ้นอยู่กับ กรมศิลปากร เรียกชื่อเฉพาะแผนกนี้ว่า “โรงเรียนศิลปากรแผนกนาฏดุริยางค์” ให้การศึกษาวิชาศิลปะทางดนตรี ปี่พาทย์ และ ละคร ระบำ แต่ยังไม่มีการเรียนการสอนต่อเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2485 มีประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดแบ่งส่วนราชการในกรมศิลปากรใหม่ ให้ยุบกองโรงเรียนและให้ “แผนกช่าง” ของโรงเรียนศิลปากรไปขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ตั้งขึ้นใหม่และ โอนกรมศิลปากรไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2485 กรมศิลปากรจึงปรับปรุงกิจการดุริยางคศิลป์ เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นกองการสังคีต และโอนแผนกนาฏดุริยางค์จากโรงเรียนศิลปากรมาขึ้นอยู่กับกองการสังคีตเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนศิลปากร” มาขึ้นอยู่กับกองการสังคีตเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนสังคีตศิลป์” ขึ้นอยู่กับแผนกนาฏศิลป์

แต่เนื่องจากอุปสรรคบางประการและภัยจากมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งราชการได้ยืมสถานที่ไปใช้ราชการอย่างอื่นระหว่าง พ.ศ. 2485 – 2487 การศึกษาของโรงเรียนสังคีตศิลป์จึงหยุดชะงักไปชั่วระยะเวลาหนึ่งในปี พ.ศ. 2488 ภายหลังจากสิ้นสุดมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว นายกรัฐมนตรี (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) ได้มีบัญชาให้แก้ไขปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนสังคีตศิลป์ขึ้นใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนนาฏศิลป์” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นสถานศึกษานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ของทางราชการ
2. เพื่อบำรุงรักษาและเผยแพร่นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ประจำชาติไทย
3. เพื่อให้ศิลปะทางดนตรี โขนและละคร ภายในประเทศมีฐานะเป็นที่ยกย่อง ดังในนานา

ประเทศ

เมื่อเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์ ในปี พ.ศ. 2488 มีนักเรียนเก่าเหลืออยู่ในโรงเรียนสังคีตศิลป์ 33 คน เป็นนักเรียนหญิงทั้งสิ้น จึงได้เปิดรับสมัครเด็กชายเข้าฝึกหัดโขน ในครั้งแรกมีจำนวนประมาณ

60 คน และนับตั้งแต่นั้นมาจำนวนนักเรียนก็เพิ่มขึ้นทุกปีและขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งนาฏดุริยางคศิลป์ไทยและสากล

ต่อมาวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2504 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการในกรมศิลปากร ออกเป็นกองต่างๆ และมีกองศิลปศึกษาเพิ่มขึ้น โรงเรียนนาฏศิลป์จึงโอนจากกองการสังคีตมาขึ้นกับกองศิลปศึกษาและได้รับการยกฐานะให้เป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์” เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2515 และในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากรใหม่ โดยส่วนหนึ่งได้มีการยุบกองศิลปศึกษาและกองการสังคีตและรวมสองกองเข้าด้วยกัน เรียกชื่อใหม่ว่าสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์

ปีการศึกษา 2542 กรมศิลปากรได้ก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อทำการสอนในระดับปริญญาตรี โดยมีนโยบายรับเฉพาะนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ สังกัดกรมศิลปากรเท่านั้น

วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถานศึกษาในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการให้การศึกษาทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ เดิมมีอยู่แห่งเดียว คือ ที่กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ถนนราชินี เจริญสะพานพระปิ่นเกล้า ใกล้โรงละครแห่งชาติ แต่เนื่องจากสถานที่คับแคบและไม่อาจจะขยายได้ อีกทั้งที่ตั้งของวิทยาลัยอยู่ในทำเลของเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงให้เป็นแหล่งโบราณสถาน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ 8 กรมศิลปากรจึงมีนโยบายให้ย้ายวิทยาลัยนาฏศิลป์ไปอยู่ที่ อ.สาขลา จ.นครปฐม ต่อไป

ปัจจุบันนี้ วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ขยายการสอนไปสู่ภูมิภาคในจังหวัดต่างๆ รวมทั้งสิ้น 12 แห่งคือ

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์ ตั้งอยู่ที่ ถนนราชินี ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัด กรุงเทพมหานคร เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ ถนนสุริวงค์ ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514
3. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ที่ ถนนหัวไทร ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ตั้งอยู่ที่ 28 ถนนอยุธยา - อ่างทอง ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521
5. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่ ถนนกองพลสิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522
6. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เปิดทำ การสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522

7. วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ที่ 13 ถนนสนามบิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525

8. วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ตั้งอยู่ที่ ถนนรามเดโช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526

9. วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี ตั้งอยู่ที่ ถนนชวนะอุทิศ ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527

10. วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ตั้งอยู่ที่ 150 หมู่ 1 ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527

11. วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 25236

12. วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่ 444 ถนนมิตรภาพ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537

วิทยาลัยนาฏศิลปทั้ง 12 แห่งนี้ มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมทั้งวิชาสามัญ วิชาการศึกษาและวิชาชีพพิเศษทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยศิลปะพื้นเมืองของแต่ละภาค แต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ศิลปวิทยาการ และวัฒนธรรมของชาติโดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ โดยมุ่งหมายให้ผู้เรียนฝึกทักษะ ความถนัดและพัฒนาความสามารถ ความสนใจ เพื่อให้เกิดความชำนาญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและสังคม

2. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพและจินตนาการ ตลอดจนรู้คุณค่าของนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ

3. เพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรมทักษะฝีมือ ส่งเสริมให้ใฝ่ใจศึกษาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถรวมทั้งเป็นการธำรงรักษาสืบทอดงานศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สามารถให้บริการสังคมและประเทศชาติได้

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปจัดอยู่ในระบบการศึกษาวิชาชีพพิเศษ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือพัฒนาทักษะวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ให้มีความชำนาญเป็นพิเศษตั้งแต่เยาว์วัยและต้องได้รับการฝึกฝนเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป จึงเป็นการรวมทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาในสถาบันเดียวกัน ดังนี้ (กองศิลปศึกษา. 2538 : 25-34)

1. ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ระยะเวลาเรียน 6 ภาคเรียน หรือ 3 ปีการศึกษา มีหน่วยการเรียนรวมทั้งสิ้น 108 หน่วยการเรียน เรียนวิชาสามัญ และวิชาศิลป์ ตามหลักสูตร ดังนี้

วิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา พละนาฏศิลป์ศึกษา

วิชาชีพศิลป์ แบ่งเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่

1.1 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ประกอบด้วย โขน ละคร

1.2 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ประกอบด้วย ปี่พาทย์ เครื่องสายไทย คีตศิลป์ไทย

1.3 สาขาวิชานาฏศิลป์สากล

1.4 สาขาวิชาดุริยางค์สากล ประกอบด้วย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์สากล

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น จะได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นต้น (วุฒิปนต.)

2. ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียน 6 ภาคเรียน หรือ 3 ปีการศึกษา ศึกษาต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น มีหน่วยการเรียนรวมทั้งสิ้น 110 หน่วยการเรียน เรียนวิชาสามัญ และวิชาชีพ ศิลป 4 สาขาวิชา เช่นเดียวกับนาฏศิลป์ชั้นต้น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง (วุฒิปนค.)

3. ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษา ศึกษาต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางเรียนไม่ต่ำกว่า 85 หน่วยกิต หลักสูตรการเรียน ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ วิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา วิชาชีพและวิชาเลือกเสรี ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (วุฒิปนส.) เทียบเท่าระดับอนุปริญญา

เมื่อนักศึกษสำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรดังกล่าวข้างต้นแล้ว จัดเป็นทรัพยากรบุคคลในระดับผู้ปฏิบัติเท่านั้น ยังไม่สามารถรองรับงานด้านการสืบสาน สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ ให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ทั้งนี้ เนื่องจากงานดังกล่าวต้องใช้ผู้มีความรู้ความสามารถในระดับปริญญา ซึ่งขณะนี้เห็นได้ชัด อาทิ การขาดแคลนผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลป์ไทย สถาปัตยกรรมไทย

ดังนั้น กรมศิลปากรได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการขยายการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์ ให้ถึงระดับปริญญาตรี เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถในการคิด การประยุกต์ และสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ วิจัยได้อย่างเป็นระบบถึงขั้นนำเอาผลงานวิจัยไปใช้ในการดำเนินงานได้ รวมทั้ง การผลิตบุคลากรเพื่อเป็นนักวิชาการ ศิลปินด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดผลิตโดยตรง

1. ประวัติความเป็นมาและการระคับปริญญาตรีของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การยกร่างและเสนอกฎหมายว่าด้วย การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์นี้ได้เริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2535 กว่าที่จะออกมามีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541) รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 7 ปี กล่าวคือ ผ่านรัฐบาลถึง 3 สมัย ข้าราชการซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปชี้แจงในเรื่องนี้ ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งถึงเสร็จสิ้น 39 ครั้ง วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายแรกในการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์นั้น เพื่อต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร (ป.นส. หรือ ศ.ปวส.) จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ สามารถเรียนต่อได้ถึงระดับปริญญาตรี เนื่องจากการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์นั้น เป็นวิชาชีพพิเศษเฉพาะทางที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนกันมาตั้งแต่อายุขยังน้อย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นส่วนหนึ่งในสังกัดกรมศิลปากร ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการในกรมศิลปากร ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 สำหรับนามของสถาบันนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานนามสถาบันว่า “สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยสถาบันนี้มีอำนาจจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านช่างศิลป์ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ทั้งไทยและสากล และด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบัน เรียกว่า “อธิการ” (ไม่มีคำว่า “บดี” เนื่องจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นส่วนราชการ ในสังกัดกรมศิลปากร มิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล)

ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์นั้น ระยะเวลาเริ่มแรก กรมศิลปากรได้คัดเลือกและเกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการครูจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท / ปริญญาตรี ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี นอกจากนี้ ได้เกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการพลเรือนอีกจำนวน 5 อัตรา ลูกจ้างประจำ 2 อัตรา และลูกจ้างชั่วคราว 1 อัตรา

สำหรับสถานที่เรียนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์นั้น จะใช้อาคารสถานที่ของกรมศิลปากรที่มีอยู่ในส่วนของงบประมาณ ซึ่งปีงบประมาณ 2542 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้รับการจัดสรรจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 438,000 บาท ซึ่งงบประมาณจำนวนนี้คงไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม กรมศิลปากรได้จัดหางบประมาณเพิ่มเติม สำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และในปีงบประมาณ 2543 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จะเสนอตั้งงบประมาณในวงเงินประมาณ 41,881,600 บาท

กรมศิลปากรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในอนาคต บัณฑิตจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จะเป็นบัณฑิตที่เป็นครู นักวิชาการ นักวิเคราะห์วิจัยทางศิลปะ ศิลปิน ช่างศิลปกรรม / ศิลปินไทย ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในวิชาชีพอย่างแท้จริง ที่สามารถรับงานด้านอนุรักษ์ พัฒนา สืบ

ทอด สืบสานงานด้านนาฏศิลป์ คุริยางคศิลป์ ช่างศิลป์ และศิลปวัฒนธรรม ให้คงอยู่เป็นมรดก สืบต่อไป

กรมศิลปากร “ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมศิลปากร,” ใน 88 ปีแห่งการสถาปนากรมศิลปากร (กรุงเทพฯ : บริษัท ประชูปริทัศน์ที่ดั่ง จำกัด, 2542), 120

วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้แยกการบริหารและจัดการศึกษาออกจากกรมศิลปากร ในปี 2550 และเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม มีความเป็นเลิศในการผลิตบัณฑิตเป็นศิลปินอาชีพ นักวิชาการ ครูศิลปะ นักวิจัย ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นประจักษ์แก่สังคม ซึ่งมีพันธกิจ ในการผลิตบัณฑิตด้านศิลปวัฒนธรรม การวิจัยและงานสร้างสรรค์ การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการจัดทำมาตรฐาน ตัวชี้วัด การประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั้งภายในและภายนอก เป็น 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) และระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งนโยบายและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันกำหนด ในการนี้วิทยาลัยนาฏศิลป์ฯ ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ดังนี้

นโยบายข้อ 1 เร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานการส่งเสริมการควบคุมการตรวจสอบและการประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษา การบริหาร และการจัดการ

แนวทางการดำเนินการ

1. ให้มีการกำหนดความรู้พื้นฐานและคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษา ความถนัดในสาขาวิชา คุณธรรมและจริยธรรม
 2. ให้มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการค้นหาความรู้ การคิด การวิเคราะห์การปฏิบัติการภาคสนามเพิ่มเติมจากความรู้พื้นฐานในทุกสาขาวิชา
 3. ให้มีการกำหนดมาตรฐานภารกิจของอาจารย์ตามพันธกิจ ของคณะวิชา
 4. ให้มีการกำหนดกิจกรรมและเกณฑ์การพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรของคณะวิชา
- อย่างต่อเนื่อง
5. ให้มีการกำหนดเกณฑ์การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา การบริหาร และการจัดการ
 6. ให้มีการกำหนดเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ตำราเรียน สื่อการเรียน คุรุภัณฑ์ และอุปกรณ์สำหรับแต่ละภาควิชา

7. ให้พัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาในคณะวิชา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการศึกษา การบริหาร การจัดการ การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดในการประเมินภาควิชา หน่วยงานและการประเมินคณะวิชา

8. ให้มีวิธีส่งเสริม ควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การบริหาร และการจัดการ

9. ให้คณะวิชารายงานผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาต่อสถาบันทุกสิ้นปีการศึกษา

นโยบายข้อ 2 เร่งรัดให้มีกลไกในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ

แนวทางดำเนินการ

1. ให้คณะวิชาแต่งตั้งกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการตามกรอบนโยบายหลักการและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ที่คณะวิชากำหนด

2. ให้มีการประเมินการทำงานของอาจารย์ตามมาตรฐานภารกิจ

3. ให้มีการประเมินคณะวิชา หน่วยงาน และภาควิชาอย่างต่อเนื่อง

4. ให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการติดตามประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้การพัฒนาระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. นำข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของภาควิชาไปใช้ในการพิจารณาให้ การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ แก่คณะวิชา

6. ให้มีการจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา

นโยบายข้อ 3 เร่งดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา โดยระยะเริ่มแรกให้ มุ่งเน้นคุณภาพบัณฑิต การบริหารและการจัดการ

แนวทางดำเนินการ

1. ให้มีกระบวนการติดตามผลสำเร็จการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ให้มีการตรวจสอบคุณภาพบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา

3. ให้กำหนดแนวทางช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเรียน เศรษฐกิจและการปรับตัว

4. ให้ปลูกฝังวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ และนักศึกษาในกิจกรรม วิชาการและการบริหารของคณะวิชา

5. ให้มีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระหว่างคณะศิลปนาฏดุริยางค์กับคณะวิชาอื่น

6. ให้มีการกำหนดปรัชญา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ตลอดถึงตัวชี้วัดพฤติกรรมในการพัฒนา

การบริหารและการจัดการ

7. พัฒนาระบบการวางแผน และการจัดสรรงบประมาณ ในรูปแบบแผนงานให้ชัดเจน

8. พัฒนาระบบเครือข่าย และระบบข้อมูลในการบริหารที่มีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

9. ให้มีกำหนดมาตรฐานอัตราค่าจ้างให้สอดคล้องกับภารกิจ

10. ปรับปรุงระบบการเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร ในระดับต่างๆ ให้เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

นโยบายข้อ 4 เร่งรัดให้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างคณะวิชากับบุคคล องค์กร และหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการผลิตผลงานทางวิชาการ

แนวทางดำเนินการ

1. ส่งเสริมให้มีสมาคมหรือชมรมวิชาการของโปรแกรมวิชา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในคณะวิชา รวมทั้งการผลิตผลงานทางวิชาการ

2. ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำภาควิชา ซึ่งประกอบด้วยบุคคลทั้งภายในและภายนอกคณะวิชา เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในภาควิชา

3. ให้มีคณะกรรมการการประเมินคุณภาพระดับคณะวิชา ซึ่งประกอบด้วยบุคคลทั้งภายในและภายนอกคณะวิชา เพื่อตรวจสอบ กำกับดูแล พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่คณะวิชาในการดำเนินการกิจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา

4. ให้มีคณะกรรมการตรวจเยี่ยมและประเมินผลระบบ และกลไกการประกันคุณภาพในสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกคณะวิชา อาทิ ผู้ใช้ผลิตผล เอกชน สมาคมวิชาการ และสมาคมวิชาชีพ

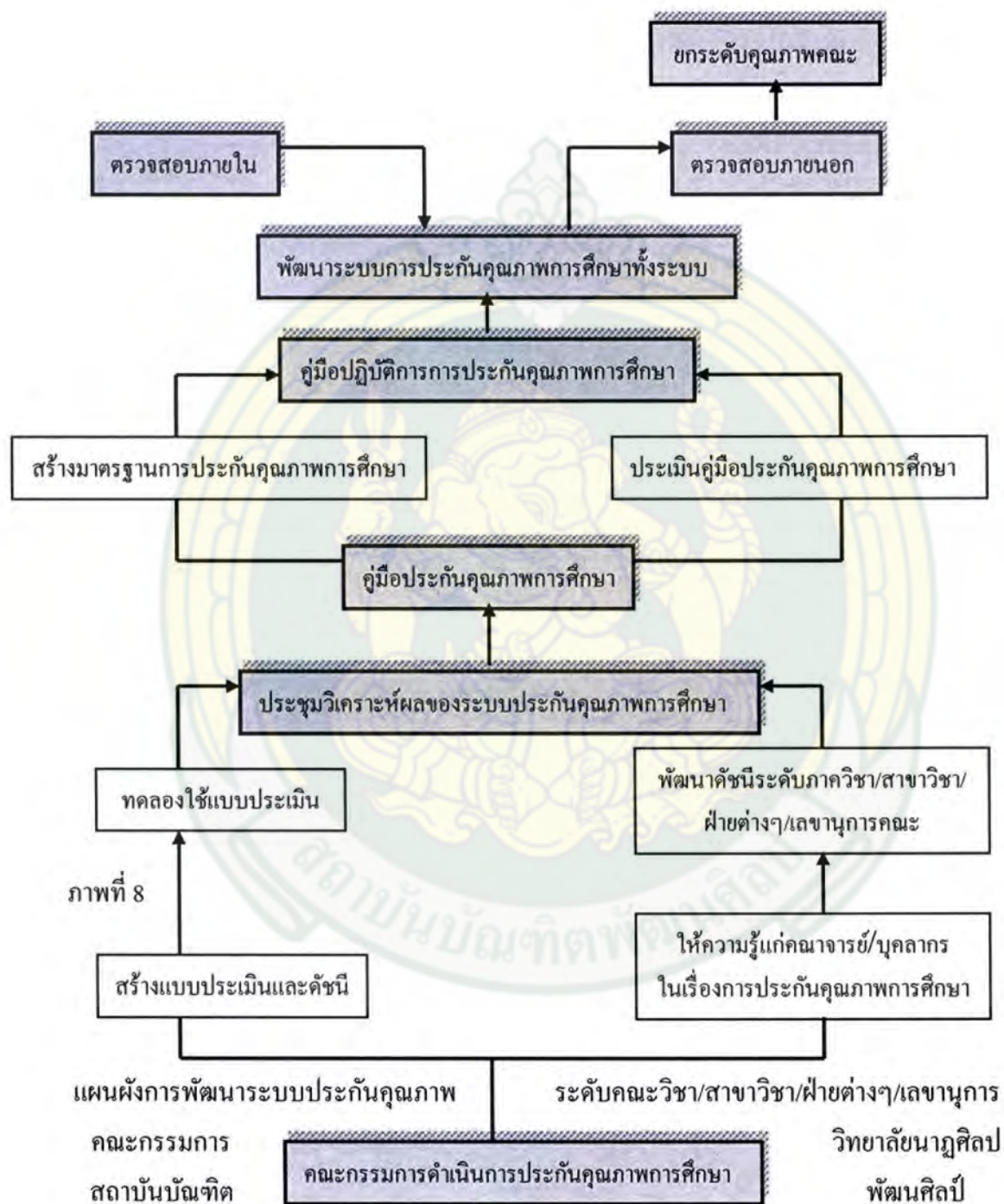
5. ให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาอื่น ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา

นโยบายข้อ 5 ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสารและผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา มาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอก

แนวทางดำเนินการ

1. จัดทำข้อมูลเผยแพร่ข่าวสาร และผลงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของแต่ละคณะวิชาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ แผ่นพับ เอกสาร นิทรรศการ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงมาตรฐานการศึกษาของแต่ละคณะวิชา

2. จัดทำข้อมูลข่าวสารและผลงาน เพื่อเผยแพร่ให้นักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองในท้องถิ่นใช้ประกอบการพิจารณาศึกษาต่อของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก นักศึกษา ผู้ปกครอง และท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคณะวิชา

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยนาฏศิลป์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และตามมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ตามลำดับดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานของชาติเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษา ได้กำหนด มาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2550 : 3-7) ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาค้นตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้

- 1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์
- 1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและพอเพียงในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม
- 1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว
- 1.4 ทักษะทางสังคม
- 1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษาจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ศึกษารัฐจักนักเรียนเป็นรายบุคคลเตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

3.2 การศึกษา วิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

3.3 การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับ ทุกมิติของสังคม

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ปรัชญาการศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาสืบสานศิลปวัฒนธรรมของ

วัตถุประสงค์ของสถาบัน

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในงานศิลปกรรม นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ นำไปสู่อาชีพช่างศิลปกรรม ศิลปิน ครูศิลปะ นักวิชาการศิลปะ นักบริหารวิชาชีพ
2. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีจริยธรรม คุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนงานการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และประยุกต์ใช้ความรู้ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อความเป็นเลิศในวิชาการ ศิลปะ
4. เพื่อให้ความร่วมมือ และบริการทางสังคม ด้านวิชาชีพศิลปกรรม นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ อันจะยังประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติ

คุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตคณะศิลปนาฏดุริยางค์

มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางคศิลป์ไทย ดุริยางค์ศิลป์สากล ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน มีคุณธรรม คุณลักษณะของผู้นำ ผู้ประกอบการ ผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ มีวิสัยทัศน์ ใฝ่รู้ เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอด และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ สามารถปรับตัวตามสภาวการณ์ในปัจจุบันและอนาคต

คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

เป็นศิลปินที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดง พื้นบ้าน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีจรรยาบรรณศิลปิน สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกณิสัยเป็นผู้ใฝ่รู้ในการอนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ และเผยแพร่งาน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

หลักสูตรศิลปบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

แขนงวิชา ศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน

หลักสูตร พ.ศ. 2550

1. ชื่อหลักสูตร
 - 1.1 ชื่อภาษาไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
 - 1.2 ชื่อภาษาอังกฤษ Bachelor of Fine Arts in Thai Folk Music and Performance Art
2. ชื่อปริญญา
 - 2.1 ชื่อเต็มภาษาไทย ศิลปบัณฑิต (ศิลปะการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน)
 - 2.2 ชื่อย่อภาษาไทย ศ.บ. (ศิลปะการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน)
 - 2.3 ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ Bachelor of Fine Arts (Thai Folk Music and Performance Art)
 - 2.4 ชื่อย่อภาษาอังกฤษ B.F.A. (Thai Folk Music and Performance Art)
3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ภาควิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด
วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

1. หลักการและเหตุผล ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.1 หลักการและเหตุผล สืบเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาทุนทางสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยการถ่ายทอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และเทคโนโลยีท้องถิ่นอันส่งผลต่อการสร้างเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต ประเพณีความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ และส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่ และจะบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ และแหล่งที่มาของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านนั้นๆ ได้ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาคิดใจและพฤติกรรมของมนุษย์

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา เป็นสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษา เฉพาะด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ทั้งไทยและสากล ด้านวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบุคลากรเพื่อทำหน้าที่เป็นศิลปินอาชีพ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักวิชาการด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ นักวิจัยศิลปวัฒนธรรม และอาชีพศิลปะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีหน้าที่อนุรักษ์ พัฒนา สืบทอดและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 คือการกระจายโอกาสให้เยาวชนในประเทศ ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.2 ปรัชญา มุ่งผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่องมีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออก บริหารจัดการได้ มีความเอื้ออาทร สามารถบูรณาการองค์ความรู้และกระบวนการวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน พัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยมุ่งตอบสนองความต้องการในมิติทางศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสานที่จะช่วยพัฒนาสังคมในรูปแบบต่างๆ โดยเน้นที่การสืบทอด การอนุรักษ์ การพัฒนา การสร้างสรรค์ การเผยแพร่

1.3 วัตถุประสงค์

- 4.3.1 ผลิติดัชนีชี้วัดที่วัดความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ ดนตรีพื้นบ้านอีสาน สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพได้อย่างเชี่ยวชาญ
- 4.3.2 ผลิติดัชนีชี้วัดที่มีทักษะใน ด้านศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน สามารถประยุกต์ หลักการภาคทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแสดง การจัดกิจกรรมการแสดง
- 4.3.3 ผลิติดัชนีชี้วัดเพื่อให้เป็นผู้ใฝ่รู้ในวิทยาการด้านต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนา คุณภาพชีวิตของตน และสังคม
- 4.3.4 ผลิติดัชนีชี้วัดที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดี และค่านิยมที่พึงประสงค์ใน การประกอบอาชีพ
- 4.3.5 ผลิติดัชนีชี้วัดด้านศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน เพื่ออนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ สร้างสรรค์ และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย
- 4.3.6 เพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

5. กำหนดการเปิดสอน

ปีการศึกษา 2550

6. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- 6.1 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง หรือประกาศนียบัตร มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานระดับช่วงชั้นที่ 4 หรือเทียบเท่า
- 6.2 ไม่เป็นคนวิกลจริต
- 6.3 ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล เว้นแต่กรณีโทษนั้นเกิดจากความผิดอันได้ กระทำโดยประมาท
- 6.4 ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

7. การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

- 7.1 การรับเข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือก ซึ่งสถาบันจะกำหนด และประกาศให้ทราบในแต่ละปีการศึกษา โดยผู้สมัครเข้าศึกษาต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 6
- 7.2 การรับเข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือกเข้าตาม โครงการพิเศษ สถาบันอาจรับสมัคร และ คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 6 เข้าเป็นนักศึกษา

8. ระบบการศึกษา

8.1 ภาคการศึกษา

การจัดการศึกษาในสถาบันใช้ระบบทวิภาค (Semester System) โดยปีการศึกษา หนึ่งๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ

- 8.1.1 ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First System) ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน เป็นต้นไป เป็นเวลา 18 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย

8.1.2 ภาคการศึกษาที่สอง (Second System) ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือน พฤศจิกายนเป็นต้นไป เป็นเวลา 18 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย

สถาบันอาจจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน (Summer Session) ต่อจากภาคการศึกษาที่สอง อีกก็ได้ ซึ่งเป็นภาคการศึกษาที่ไม่บังคับ ใช้เวลาการศึกษา 6-9 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบ ด้วย โดยให้เพิ่มชั่วโมงสำหรับการศึกษาในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคการศึกษาปกติ

8.2 การคิดหน่วยกิต

หน่วยกิต หมายถึงหน่วยที่ใช้แสดงปริมาณการศึกษาในแต่ละวิชา การกำหนด จำนวนหน่วยกิตมีหลักเกณฑ์ดังนี้

8.2.1 รายวิชาที่นักศึกษาใช้เวลาฟังบรรยายสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ตลอดภาค การศึกษาให้มียกเท่ากับ 1 หน่วยกิต

8.2.2 รายวิชาที่นักศึกษาให้เวลาฝึกปฏิบัติ ทดลอง อภิปราย หรือสัมมนา สัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

8.2.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ใช้เวลาฝึกสัปดาห์ละ 3-6 ชั่วโมง ตลอดภาค การศึกษาให้มียกเท่ากับ 1 หน่วยกิต

8.2.4 รายการกำหนดค่าหน่วยกิตของรายวิชาที่เรียนในการศึกษาภาคเรียนให้กำหนด ชั่วโมงเรียนของทุกหน่วยกิต ไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงเรียนที่ต้องใช้ในภาคการศึกษาปกติ

8.2.5 รายวิชาต่างๆ ประกอบด้วย รหัสรายวิชา ชื่อเต็มของรายวิชาทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงบรรยาย จำนวนชั่วโมงปฏิบัติ จำนวนชั่วโมงศึกษา ด้วยตนเองและคำอธิบายรายวิชานั้นๆ

9. ระยะเวลาการศึกษา

นักศึกษาจะต้องใช้เวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ภาคการศึกษา และไม่เกิน 10 ปีการศึกษา การนับเวลาการศึกษา ให้นับเฉพาะการศึกษาปกติที่คณะวิชาเปิดทำการสอน แต่ไม่นับรวมเวลาที่ นักศึกษาได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษากรณีถูกเกณฑ์ หรือระดมพลเข้ารับราชการทหารกอง ประจำการ

หลักสูตร

1. จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	145	หน่วยกิต
2. โครงสร้างหลักสูตร			
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	32	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาภาษา	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

1.5 กลุ่มวิชาพลศึกษา	ไม่น้อยกว่า	2	หน่วยกิต
หมายเหตุ : กลุ่มวิชา 1.1-1.4	ให้นักเรียนเลือกเรียนเพิ่มอีก	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ			
2.1 พื้นฐานวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า	19	หน่วยกิต
2.2 วิชาชีพบังคับ	ไม่น้อยกว่า	72	หน่วยกิต
2.3 วิชาชีพเลือก	ไม่น้อยกว่า	16	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อุสาห์ พาสกุล (2531) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นพบว่ากลุ่มประสบการณ์ที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในระดับน้อยไปถึงมากได้แก่กลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบางเนื้อหา การงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษด้านอาชีพในท้องถิ่น

สุชาติ สี่ตระกูล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ (1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นโครงร่างหลักสูตร (2) การร่างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรตรวจสอบ (3) การทดลองใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าได้มีการสำรวจข้อมูลและนำข้อมูลพื้นฐานมาสร้างหลักสูตรกับความต้องการ การร่างหลักสูตรมีการประเมินผลเอกสารหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การทดลองใช้โดยพิจารณาว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรหรือไม่

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2534) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา มี 5 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การสร้างหลักสูตร (3) การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพตามเกณฑ์ (4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (5) การติดตามผลกระทบจากการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าได้มีการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในสร้างหลักสูตรและในการสร้างหลักสูตรมีการกำหนดโครงร่างหลักสูตร การประเมิน โครงร่างหลักสูตรและการปรับปรุง โครงร่างหลักสูตรศิริชัย อนันต์ผล (2536) ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการกับท้องถิ่นใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่ายังไม่มีการจัดเนื้อหาและรายวิชา
 ขึ้นใหม่ ขาดวิทยาการที่ให้ความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจน ขาดเอกสารที่ใช้ค้นคว้า

สาคร พุทธปวน (2534) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการป้องกันการใช้จ่าย
 และยาเสพติดสำหรับบุคลากรในงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนามี 4
 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร
 (3) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ (4) การพัฒนาและปรับปรุงหลังการทดลองใช้ผลการวิจัยได้มี การ
 วิเคราะห์เอกสารหลักสูตร สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่าปัญหาการใช้จ่ายและยาเสพติดเป็น
 ปัญหาสำคัญจะต้อง ได้รับการป้องกันอาสาสมัครสาธารณสุขต้องได้รับความรู้ความเข้าใจ
 องค์ประกอบของหลักสูตรที่มีอยู่ไม่ครบ เนื้อหาไม่มีความซ้ำซ้อน มีการนำนโยบายของชาติมาพิจารณา
 กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและหน่วยการอบรม การพัฒนาหลักสูตรได้หลักสูตรที่มี
 องค์ประกอบ คือ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย
 เชิงพฤติกรรม เนื้อหาการอบรม กิจกรรมและวิธีการอบรม และวิธีการประเมินผลผู้เข้าร่วมรับการ
 อบรม

วารกรณ์ บางเลี้ยง (2535) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง
 กับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ พบว่า การดำเนินงานในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้จากสำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ ลงไปตามลำดับจนถึงโรงเรียน กลุ่มประสบการณ์ที่ปรับให้สอดคล้องกับ
 ท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้แก่กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเป็นการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและ
 กิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ได้แก่ทักษะในการพัฒนาหลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้

วันชัย คงเพ็ชร (2534) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูอุตสาหกรรม
 ศึกษาในโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญ เขตกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอน 3 ขั้นตอนคือ (1) ขึ้น
 วางแผนกิจกรรม (2) ขึ้นโครงร่างหลักสูตรและคู่มือฝึกอบรม (3) ขึ้นตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร
 ผลการวิจัยพบว่าได้มีการศึกษาเอกสาร การศึกษาความต้องการ การรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์
 ข้อมูล การจัดอันดับความสำคัญ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดหัวข้อหมวดวิชา การกำหนด
 วัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดเทคนิควิธีการ การกำหนดการวัดผลประเมินผล มีการ
 ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร การ
 คัดเลือกเนื้อหา เทคนิควิธีและการฝึกอบรม ด้านการวัดผลประเมินผล

วิจิตร ไชยศิลป์ (2537) ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
 ตามหลักสูตรประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่าสภาพการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่
 มีการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และทักษะภาษาไทยปัญหาในการ

พัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ คือขาดเอกสารและแหล่งความรู้ขาดวัสดุและงบประมาณในการดำเนินงาน

สุนันทา นาศิริรักษ์ (2537) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสระบุรี พบว่า (1) การเตรียมการจัดหลักสูตร โรงเรียนมีการวางแผนการจัดหลักสูตร โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและของนักเรียน มีการจัดทำแผนการสอน สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนตาม โอกาส (2) การดำเนินการจัดหลักสูตร โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการให้หลายวิธี ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับการดำรงชีวิต (3) การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร โรงเรียนติดตามประเมินผลด้วยวิธีการสอบถามจากครูผู้สอน (4) ปัญหาการจัดหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดหลักสูตรและโรงเรียนไม่ได้วางแผนการจัดหลักสูตรไว้ชัดเจน ขาดเอกสารเสริมความรู้ สื่อไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศกำกับ ติดตามผล ไม่มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดหลักสูตร

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้ กระบวนการวิจัยและพัฒนาและประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอน การวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) การวิจัยศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพ (2) การ พัฒนาสร้างหลักสูตร จัดการเรียนการสอน ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม (3) การวิจัย ดำเนินการการวิจัยในลักษณะกึ่งทดลอง (4) ประเมินผลการใช้หลักสูตร ประเมินทั้งในขณะที่ใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าได้มีการนำข้อมูลต่างๆ ใน ชุมชนมาเป็นข้อมูลในการจัดทำ โครงร่างหลักสูตร มีการตรวจสอบ โครงร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก และผู้รู้ในชุมชน

พรชัย หนูแก้ว (2541) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อ เสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคเคลฟาย มีขั้นตอนการ วิจัย คือ (1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (2) การร่างหลักสูตร (3) การทดลองใช้หลักสูตร (4) การ ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานมาวิเคราะห์แล้วทำ เทคนิคเคลฟาย หลักสูตรเป็นแบบบูรณาการประกอบด้วย สภาพปัญหาและความต้องการ หลักการ เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา หน่วยการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และ การวัดและประเมินผล มีการประเมิน โครงร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและ สอดคล้องวิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล มีขั้นตอน คือ (1) ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน (2) การสร้างหลักสูตรเสริม (3) การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร

(4) การปรับปรุงแก้ไข ผลการวิจัยพบว่า ได้มี การนำข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีการจัดกลุ่มสนทนาจากผู้บริหารและอาจารย์พยาบาล เพื่อกำหนดทักษะการคิดและได้นำข้อมูลพื้นฐานมากำหนด โครงร่างหลักสูตร หลักสูตรประกอบด้วย หลักการเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริมและ โครงสร้างหลักสูตรเสริม มีการประเมิน โครงร่างหลักสูตรเสริม

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบียร์รี่ และชุก (Beery And Schug. 1984) กล่าวถึง กิจกรรมการศึกษาท้องถิ่นชุมชนว่าจะต้องเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือในสภาพแวดล้อมจริงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การศึกษานอกสถานที่ การสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร

สรุปจากงานวิจัยดังกล่าว พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรต่าง ๆ ต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานให้ชัดเจนและจัดทำหลักสูตรตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพและแนวทางการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน ลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 4 ศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

การดำเนินการวิจัยแสดงเป็นลำดับการวิจัยตามระยะ ดังภาพประกอบ 12

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

1.1 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ

1.1.1 วิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

1.1.3 สังเคราะห์ เนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือ ผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน หรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน รวม 40 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อการสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน เพื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสาร

1.4 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.4.1 การพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร หรือผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมทั้งนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาถึงความเห็นในเรื่อง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

1.4.1.2 พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4.1.3 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร หรือผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มากโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน รวม 40 คน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.5.2 นัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

1.5.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวิจัยระยะต่อไป

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน

2.1 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านโดยผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือ ผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการ

เรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ศิลป์ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ (Connoisseurship) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษา ที่ได้ให้สัมภาษณ์ในระยะที่ 1 ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือ ผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อการสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสาร

2.4 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.4.1 การพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหาร หรือผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมทั้งนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาถึงความเห็นในเรื่อง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

2.4.4.2 พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4.4.3 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร หรือผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน รวม 40 คน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2.5.2 นัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.5.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวิจัยระยะต่อไป

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน

3.1 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ

3.1.1 วิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน

3.1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพการประเมินหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านปัญหา อุปสรรค

3.1.3 สังเคราะห์ เนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือผู้ที่มีทำหน้าที่บริหารหรือมีประสบการณ์ในการประกันคุณภาพของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อการประเมินหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะคนตรี และการแสดงพื้นบ้าน สภาพการประเมินคุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปัญหา และอุปสรรคของการประเมินหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้านและความต้องการรูปแบบการประเมินหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และแนวทางการพัฒนาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสาร

3.4 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.4.1 การพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหาร หรือผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมทั้งนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาถึงความเห็นในเรื่อง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และแนวทางการพัฒนาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

3.4.4.2 พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4.4.3 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.5.2 นัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.5.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวิจัยระยะต่อไป

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 4 เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

4.1 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนเพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้านดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ

4.1.1 วิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

4.1.2 แบบสอบถามโดยถามสถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิต เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

4.1.3 สังเคราะห์ เนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ ศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ สถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิต ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 877 คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเอกสาร

4.4 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.4.1 การพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร หรือผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมทั้งนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาถึงความเห็นในเรื่อง ความคิดเห็นต่อการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.4.4.2 พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.4.4.3 จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5.1 ผู้วิจัยจัดทำรายชื่อหน่วยงาน สถานประกอบการและผู้ใช้บัณฑิต ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสอบถาม

4.5.2 แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

4.5.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวิจัยระยะต่อไป

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและการสอบถามความคิดเห็นต่อการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยประยุกต์มาจาก บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีลักษณะที่ประเสริฐในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีลักษณะที่ประเสริฐในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีลักษณะที่ประเสริฐในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีลักษณะที่ประเสริฐในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีลักษณะที่ประเสริฐในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้ข้อมูลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

$$S.D = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

1.3 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนในกลุ่ม

และวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากส่วนที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ปัญหา ผลกระทบ
ข้อเสนอแนะ รวมทั้งการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
นำผลสรุปจากการประชุม และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลป
บัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

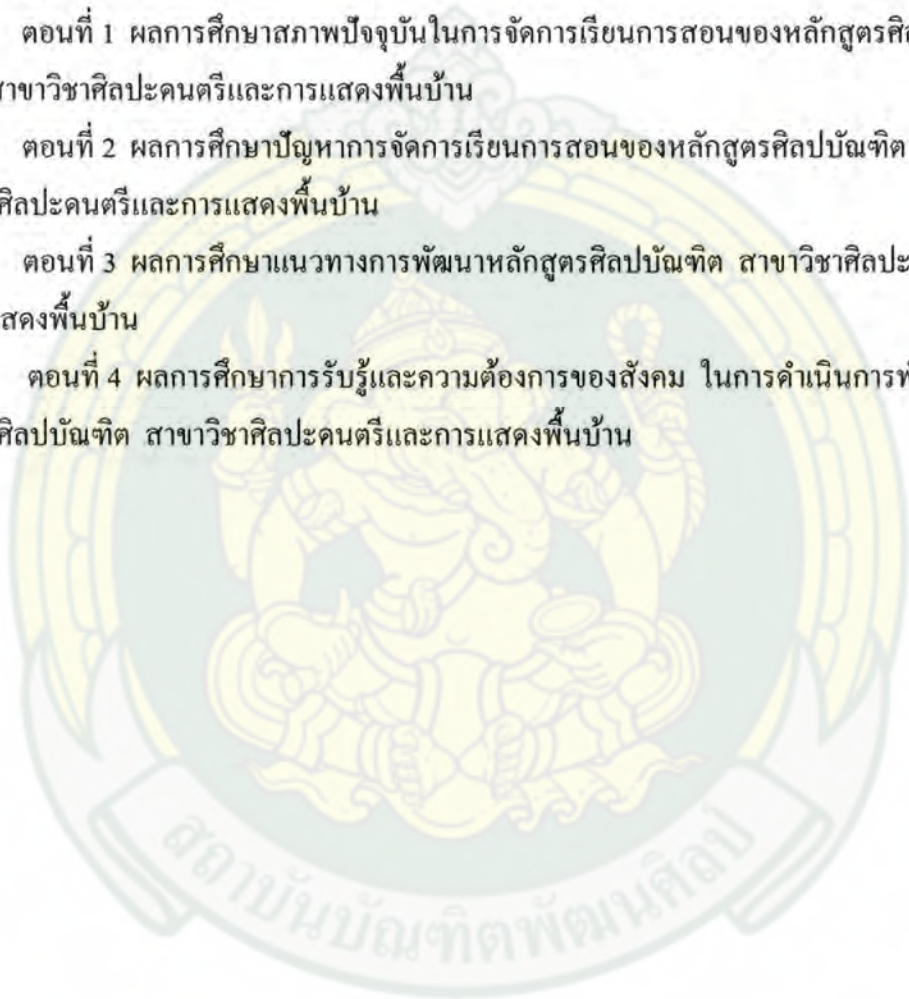
การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษารับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

จากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือ ผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย นาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการ เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลป นาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน โดยการสัมภาษณ์ ประมวลเป็นข้อความสรุปผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

โดยส่วนใหญ่จากการดำเนินการใช้หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการ แสดงพื้นบ้าน ได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันพบว่า หลักการในหลักสูตรต่างๆ อยู่ในระดับดี นำเชื่อถือได้ แต่หลักที่จะนำไปปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ยากเพราะมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน เช่น ด้าน บุคลากร ที่ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อรายวิชาและความถนัด ด้านงบประมาณในการจัดทำเอกสาร ต่างๆ ไม่เพียงพอและขาดวัสดุอุปกรณ์ในการใช้ในการสอนระดับปริญญาตรีที่มีความเหมาะสม เนื่องจากสถานที่ และบุคลากรใช้ชุดเดียวกันในการสอนระดับปริญญาตรี ขาดการวัดและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในรายวิชา การนิเทศกำกับติดตามยังไม่ได้ใช้อย่างชัดเจน และสร้างความเข้าใจและตระหนักในแนวทางการปฏิบัติตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต แต่นักศึกษามี องค์กรความรู้ด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านที่ชัดเจน สามารถแสดงออกมาได้เป็นอย่างดี

จุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร

1. มุ่งพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือเป็นคนดีมีจรรยาบรรณที่ดีงาม มีความสุขและมี ความเป็นไทยมีศักยภาพ และตรงกับปรัชญา ปณิธาน และเป้าหมายของหลักสูตรอย่างชัดเจนที่ มุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นศิลปินที่ อนุรักษ์ เผยแพร่ด้านศิลปวัฒนธรรม
2. นักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงตามความสนใจและพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้สอนได้คิดสร้างสรรค์ในรายวิชาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน ได้อย่างหลากหลาย

จุดด้อยของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร

1. ความพร้อมด้านเอกสารประกอบการเรียน ตำราที่เกี่ยวข้องด้านดนตรีและการแสดง พื้นบ้าน มีน้อยไม่เพียงพอ
2. ด้านความพร้อมของบุคลากร คืออาจารย์ผู้สอนที่มีจำนวนไม่เพียงพอ

3. อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเคยชินลักษณะการเรียนการสอนแบบเดิม คือเป็นผู้เรียนเป็นฝ่ายรับ ความรู้จากอาจารย์เพียงฝ่ายเดียว

ทั้งนี้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างชัดเจน โดยมีการจัดทำสื่อ ใช้สื่อในการดำเนินการอยู่ในระดับดี คือ สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา เนื้อหา มีความสะดวกในการสอนและไม่เสียเวลา นักศึกษาได้ปฏิบัติและเกิดความสนใจ แต่บางรายวิชายังขาดงบประมาณในการจัดทำ ไม่มีเวลาในการทำสื่อเพราะต้องสอนในระดับชั้นพื้นฐาน ไม่มีความรู้ในการจัดทำสื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจ

การจัดกิจกรรมในหลักสูตร พบว่า นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต สามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งพัฒนาความถนัด ความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา แต่ยังคงขาดการปรับคำอธิบายรายวิชาที่ยังซ้ำหรือไม่ชัดเจนในคำอธิบายรายวิชา ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมอยู่บ้างในบางรายวิชา

ความรู้พื้นฐานด้านการศึกษา พบว่า นักศึกษามีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาค่อนข้างต่ำ เนื่องจาก เป็นนักศึกษาที่มีความสามารถในด้านศิลปวัฒนธรรมและมุ่งเน้นทางนี้ แต่ขาดการพัฒนาในสาขาการศึกษา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านนี้ให้ชัดเจน

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้มีความหลากหลายและมีความชัดเจน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขอสรุปจากผู้เชี่ยวชาญว่าสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับใด ดังนี้

1. ด้านบุคลากร อยู่ในระดับควรปรับปรุง เนื่องจากบุคลากรมีไม่เพียงพอ และยังคงศึกษาต่อและมีวุฒิไม่ตรงหรือไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
2. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ อยู่ในระดับดี เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงทำให้การเรียนรู้และการยอมรับ รวมทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับควรปรับปรุง เนื่องจาก งบประมาณมีไม่เพียงพอ หรือยังไม่ได้รับการจัดสรรเน้นไปที่ระดับปริญญาตรี เนื่องจากวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง จัดการเรียนการสอนระดับชั้นพื้นฐานเป็นหลัก จึงทำให้เกิดการดำเนินการที่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องงบประมาณ
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจาก หลักสูตรเป็นหลักสูตรใหม่ และบางรายวิชาเป็นรายวิชาใหม่ที่จัดทำขึ้น ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะต้องศึกษาและเรียนรู้เพื่อหาวิธีในการดำเนินการเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
5. ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้ โดยสื่อยังขาด ที่เป็นสื่อ คำรา เอกสาร หรือสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ แต่แหล่งเรียนรู้นั้นค่อนข้างชัดเจน แต่ต้องดำเนินการให้เป็นระบบ และดำเนินการให้สอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชามากขึ้น

6. ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ระดับพอใช้ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอน ยังขาดการติดตาม และความต่อเนื่องในการวัดและประเมินผลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยังไม่ชัดเจน
7. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ระดับดี ถือได้ว่าในหลักสูตรมีการดำเนินการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและดำเนินการไปควบคู่กัน ทั้งกิจกรรมโครงการในแผน แต่การดำเนินการยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยังมีการเรียนการสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับหลักสูตรและรายวิชา แต่เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 วิทยาลัยเป็นการสอน 2 ระดับคือขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ทำให้สภาพการดำเนินการเป็นแบบบูรณาการ ซึ่งมีจุดเด่นและจุดด้อย รวมทั้งบุคลากรที่ต้องสอนทั้ง 2 ระดับ มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

2. ความคิดเห็นของนักศึกษา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนรู้ ซึ่งประมวลผลได้ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้

นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติประสบการณ์ คิดเป็น ทำเป็น ในรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับดี นักศึกษากล้าคิด กล้าทำและรับผิดชอบการกระทำของตนเอง ในรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับดี นักศึกษาได้ศึกษาแหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย อยู่ในระดับพอใช้ นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับดี

ด้านสื่อการเรียนรู้

นักศึกษาได้เรียนรู้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ในรายวิชาต่าง ๆ อยู่ในระดับดี นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อที่ได้รับการปรับปรุง พัฒนา ในรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับดี นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้และแสวงหาแนวทางในการจัดทำสื่อ และแหล่งเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับดี

สรุปได้ว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความพึงพอใจในการได้รับความรู้ แต่อยากให้มีการจัดกิจกรรม หรือสื่อ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับรายวิชาให้เกิดความเหมาะสม

ดังนั้น สภาพปัจจุบันในการเรียนการสอนของหลักสูตร จึงเป็นการสอนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ที่เป็นการสอนที่มุ่งเน้นในเรื่องศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม แต่ควรดำเนินการในเรื่อง สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เกิดความหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชามากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน

จากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือ ผู้ที่มีทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน และนักศึกษาของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ทุกชั้นปี ซึ่งได้มากโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ชั้นปีละ 10 คน โดยการสัมภาษณ์ ประมวลเป็นข้อความสรุปผลดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ครอบคลุม 7 ด้าน ดังนี้

ด้านบุคลากร

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

ด้านงบประมาณ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

จึงขอสรุปลำดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน จากมากไปหาน้อย ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1. ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการกิจกรรม โครงการของหลักสูตรที่เพียงพอ
2. ขาดการเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน
3. ขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรมที่ให้นักศึกษามีเจตคติและเกิดความตระหนักในการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปละครและการแสดงพื้นบ้านที่ชัดเจน
4. ขาดการสนับสนุน พัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนตามหลักสูตรของอาจารย์
5. เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรยังมีความสับสน ไม่ชัดเจน
6. คำอธิบายรายวิชามีความซ้ำซ้อน และขาดความเป็นอัตลักษณ์
7. ขาดการเน้นการปลูกฝังค่านิยม ความรับผิดชอบ และจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม
8. ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินในเรื่องการเรียนการสอนที่ถูกต้อง
9. รูปแบบในการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในบางส่วน

10. ขาดแคลนสื่อ ตำรา เอกสาร นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
11. ขาดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
12. วิธีการสอนของอาจารย์ยังไม่เหมาะสมในการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในบางรายวิชา

ความคิดเห็นของนักศึกษา

1. ขาดแคลนสื่อ ตำรา เอกสาร นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
2. ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการกิจกรรม โครงการของหลักสูตรที่เพียงพอ
3. ขาดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
4. รูปแบบในการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในบางส่วน
5. วิธีการสอนของอาจารย์ยังไม่เหมาะสมในการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในบางรายวิชา

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน มีอยู่ 3 ด้านหลัก คือ

1. อาจารย์ผู้สอน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร
2. นักศึกษา ขาดการพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่ตั้งไว้
3. งบประมาณ ที่ไม่เพียงพอในด้านการจัดทำสื่อ ตำรา เอกสาร งานวิจัย หรือการสร้างสถานที่อาคารเรียนหรือบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

จากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ประกอบด้วยผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หรือผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ศิลป์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์ ประมวลเป็นข้อความสรุปผลดังนี้

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ด้านบุคลากร

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยการพัฒนาอบรม สัมมนา หรือการศึกษาต่อให้เกิดความหลากหลายและตรงสาขา
2. จัดสรรงบประมาณในการเชิญวิทยากรพิเศษ อาจารย์พิเศษ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมาให้ความรู้ ทฤษฎี หลักการในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
3. จัดอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับอาจารย์ที่สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งโครงสร้างของหลักสูตรให้ชัดเจน

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

1. พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียน และบรรยากาศ รอบข้างให้เหมาะสมในการเรียนรู้

ด้านงบประมาณ

1. จัดทำแผนงบประมาณให้ครอบคลุมตามเป้าหมายของสถาบัน และวิทยาลัยในเรื่องของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ที่พัฒนา อาจารย์ นักศึกษา อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และสัดส่วนของการเรียนตามหน่วยกิต
4. จัดกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการในรายวิชา ให้เกิดความเหมาะสม

5. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยการเรียนรู้จากหลายข้อมูล ทั้งสื่อ นวัตกรรม

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

1. มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อที่หลากหลายให้อาจารย์
2. มีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
3. มีการจัดปรับปรุงวิธีการใช้สื่อและมีการสำรวจการใช้สื่อที่หลากหลาย
4. มีการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อแหล่งเรียนรู้
5. มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกับคำอธิบายรายวิชา

ด้านการวัดและประเมินผล

1. มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้อาจารย์
2. มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
3. มีการวัดและประเมินผลตรงกับคำอธิบายรายวิชา
4. มีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดองค์ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในเรื่องของศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
5. มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมเป้าหมายของหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. มีการดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
2. มีการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. มีการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
4. มีการให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสอนตามหลักสูตร

นอกจากนั้นแล้ว ผู้เชี่ยวชาญยังลงความเห็น ว่า ควรที่จะมีการศึกษาถึงรายละเอียดของโครงสร้างวิชา และคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมกับหลักสูตรที่ตั้งไว้ รวมทั้ง คุณความซ้าซ้อนของรายวิชา เนื้อหาของรายวิชา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างมีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตบัณฑิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ใช้บัณฑิต ตามการรับรู้และความต้องการของสังคมของบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

ข้อความ	จำนวน (N = 877)	ร้อยละ
1. ประเภท		
สถานศึกษาของรัฐ	636	72.52
สถานศึกษาเอกชน	56	6.39
บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม	83	9.46
บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	87	9.92
อื่น ๆ	15	1.71
2. ตำแหน่ง	196	22.35
อธิการบดี/คณบดี/ผู้อำนวยการสถานศึกษา	59	6.73
ผู้จัดการ/ประธานบริษัท/เจ้าของธุรกิจ	94	10.73
หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าแผนก/หัวหน้างาน	108	12.31
หัวหน้าภาค/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้าโปรแกรม	388	44.24
อาจารย์ผู้สอน/ศิลปิน/ผู้ปฏิบัติงานร่วม	32	3.65
อื่น ๆ		

จากตาราง 1 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ใช้บัณฑิต ประเภทหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาของรัฐ ร้อยละ 72.52 รองลงมา คือ บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ร้อยละ 9.92 บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 9.46 สถานศึกษาเอกชน ร้อยละ 6.39 และอื่น ๆ คือ ร้าน หรือศูนย์ การแสดงดนตรี และ ศิลปพื้นบ้าน และประชาชนทั่วไป ร้อยละ 1.71 ตามลำดับ และในตำแหน่ง โดยส่วนใหญ่ เป็น อาจารย์ผู้สอน/ศิลปิน/ผู้ปฏิบัติงานร่วม ร้อยละ 44.24 รองลงมา คือ ตำแหน่ง อธิการบดี/คณบดี/ผู้อำนวยการสถานศึกษา ร้อยละ 22.35 หัวหน้าภาค/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้าโปรแกรม ร้อยละ 12.31 หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าแผนก/หัวหน้างาน ร้อยละ 10.72 ผู้จัดการ/ประธานบริษัท/เจ้าของ

ธุรกิจ ร้อยละ 6.73 และอื่น ๆ คือ ร้าน ศูนย์การแสดงดนตรีและศิลปะในบ้าน และประชาชน
ทั่วไป ร้อยละ 3.65 ตามลำดับ

ตาราง 2 ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ตามการรับรู้และความต้องการของ
สังคมของบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. อาจารย์สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน , ละคร)	3.74	1.04	มาก
2. อาจารย์สอนนาฏศิลป์สากล (บัลเล่ย์, โมเดิร์นด๊านซ์ , แจ๊ส ฯลฯ)	3.53	0.97	มาก
3. อาจารย์สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน (การฟ้อนรำ , ไร่ต่าง ๆ)	4.38	0.99	มาก
4. อาจารย์สอนดุริยางค์ไทย (เป่าพาทย์ , เครื่องสาย , ลีดศิลป์)	3.89	1.12	มาก
5. อาจารย์สอนดนตรีสากล	3.63	1.08	มาก
6. อาจารย์สอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ, แคน, โหวด, โปงกลาง ฯลฯ)	4.51	1.07	มากที่สุด
7. อาจารย์สอนขับร้องเพลงไทยเดิม	3.63	1.06	มาก
8. อาจารย์สอนขับร้องเพลงไทยสากล	3.74	1.05	มาก
9. อาจารย์สอนขับร้องเพลงลูกทุ่ง	3.88	1.08	มาก
10. อาจารย์สอนขับร้องเพลงโคราช	3.51	1.07	มาก
11. อาจารย์สอนขับร้องเพลงหมอลำ	4.00	1.11	มาก
12. อาจารย์สอนขับร้องเพลงพื้นบ้านอีสาน	4.19	1.11	มาก
13. ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีไทย	3.71	1.07	มาก
14. ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีอีสาน	4.24	0.99	มาก
15. ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีสากล	3.74	0.93	มาก
16. ศิลปินหรือนักแสดงหมอลำ	4.01	0.99	มาก
17. ศิลปินหรือนักแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน	4.26	1.16	มาก
18. ศิลปินหรือนักแสดงเพลงโคราช	3.70	1.04	มาก
19. ศิลปินหรือนักแสดงตลก	3.78	1.23	มาก
20. งานด้านแต่งกายหน้า – ทำผมในการแสดง	4.01	1.33	มาก

ตาราง 2 ตามการรับรู้และความต้องการของสังคมของบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน (ต่อ)

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
21. งานด้านเครื่องแต่งกายในการแสดง	4.08	1.01	มาก
22. งานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย	4.21	1.03	มาก
23. นักวิจารณ์การแสดง	3.86	1.21	มาก
24. งานธุรการและการเงินเกี่ยวกับการแสดง	3.77	1.21	มาก
25. งานอุปกรณ์ประกอบฉากและอุปกรณ์การแสดง	4.14	1.12	มาก
26. นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์ไทย	4.45	1.16	มาก
27. นักวิชาการและนักวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน	4.58	1.11	มากที่สุด
28. นักวิชาการและวิจัยด้านดุริยางค์ไทย	4.39	1.12	มาก
29. นักวิชาการและวิจัยด้านดนตรีสากล	4.46	1.11	มาก
30. นักวิชาการและวิจัยด้านดนตรีพื้นบ้าน	4.52	1.10	มากที่สุด
31. นักวิชาการและวิจัยด้านหมอลำ	4.52	1.22	มากที่สุด
32. นักวิชาการและวิจัยด้านเพลงโคราช	4.49	1.25	มาก
33. นักเขียนบทการแสดง/ละคร	3.92	1.19	มาก
34. พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ	4.12	1.07	มาก
35. งานกำกับการแสดง	4.10	1.08	มาก
36. งานฉาก แสง สี เสียง ในการแสดง	4.15	1.03	มาก
37. ผู้สร้างหรือผู้ผลิตรายการทางด้านนาฏศิลปะดนตรีไทย	4.13	1.07	มาก
38. ผู้สร้างหรือผู้ผลิตรายการทางด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน	4.23	1.04	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ตามการรับรู้และความต้องการของสังคมของบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน อยู่ในระดับมากทุกหัวข้อและหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.58$) นักวิชาการและวิจัยด้านดนตรีพื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.52$) และนักวิชาการและวิจัยด้านหมอลำ ($\bar{x} = 4.52$) ตามลำดับ

ตาราง 3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามความต้องการและแนวโน้มตลาดแรงงานของบัณฑิต สาขาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความรู้ ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ตามสาขา	4.76	0.95	มากที่สุด
2. มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนตามความสมบูรณ์	4.80	0.98	มากที่สุด
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และคิดเป็น	4.78	1.04	มากที่สุด
4. มีการบูรณาการและประยุกต์ความรู้ให้เข้ากับสถานการณ์	4.73	10.7	มากที่สุด
5. ศึกษาหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการและวิชาชีพ	4.67	0.99	มากที่สุด
6. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาการและวิชาชีพในหมู่เพื่อนร่วมงาน	4.59	0.97	มากที่สุด
7. ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน	4.68	0.95	มากที่สุด
8. แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม	4.65	0.98	มากที่สุด
9. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย	4.65	1.02	มากที่สุด
10. ให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน	4.75	1.05	มากที่สุด
11. มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถสร้างสัมพันธภาพในบุคคลอื่นได้	4.74	0.99	มากที่สุด
12. มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา	4.77	0.89	มากที่สุด
13. มีความอดทนและเสียสละ	4.78	1.05	มากที่สุด
14. มีความฉลาดทางอารมณ์	4.68	1.13	มากที่สุด
15. มีค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสม	4.63	1.12	มากที่สุด
16. มีจิตสาธารณะและชอบงานบริการ	4.66	0.98	มากที่สุด
17. มีทักษะ ความสามารถในภาษาต่างประเทศ	4.78	0.95	มากที่สุด
18. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น	4.67	1.08	มากที่สุด
19. มีจิตสำนึกต่อสังคม	4.74	0.92	มากที่สุด
20. มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและผู้มีพระคุณ	4.76	1.05	มากที่สุด

ตาราง 3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามการรับรู้และความต้องการของสังคมของบัณฑิต
หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน (ต่อ)

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
21. มีทักษะในการพูด	4.67	1.08	มากที่สุด
22. สามารถสร้างงานของตนเองได้	4.70	0.99	มากที่สุด
23. มีทักษะการจัดการ	4.64	1.05	มากที่สุด
24. มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียน	4.81	1.07	มากที่สุด
25. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.83	1.11	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามการรับรู้และความต้องการของสังคมของบัณฑิต หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกหัวข้อและหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\bar{x} = 4.83$) มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียน ($\bar{x} = 4.81$) และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนความสมบูรณ์ ($\bar{x} = 4.80$) ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการและแนวโน้มตลาดแรงงานของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นส่วนน้อยและคล้ายคลึงกัน ซึ่งพอสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ควรศึกษารายละเอียดในตลาดแรงงานอย่างดี เพื่อรองรับบัณฑิตที่จบมา
2. โครงสร้างหลักสูตรจำเป็นต้องมีความชัดเจน และเป็นการยกระดับการศึกษาในเรื่องศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน
3. สมควรได้รับการสนับสนุนให้มีการเปิดหลักสูตร ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ของไทย ได้อย่างดี
4. ศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง จึงควรได้รับการเปิดหลักสูตรนี้
5. หลักสูตรนี้จะสามารถสร้างงานได้ในอนาคต เพราะศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน จะหาผู้ที่มีความรู้และความสามารถน้อยมากทำให้ผู้ที่มีความสามารถและความรู้ในด้านนี้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานสากล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดง พื้นบ้าน
4. เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลป บัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่ง การวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลป บัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

การวิจัยระยะที่ 4 ศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยมุ่งเน้นทั้งทางด้านเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เกี่ยวกับ โครงสร้าง คำอธิบาย รายวิชา แล้วแยกประเด็น สภาพปัจจุบันในการดำเนินการ ข้อควรพัฒนา ปรับปรุง จาก อาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการวิจัยภาคสนาม คือการให้ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน ร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น หาข้อตกลง ในการหาแนวทางการพัฒนา โดยเขียนเป็นสถิติตัวเลขและเชิงพรรณนาแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยังมีการเรียนการสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยมุ่งเน้นให้ สอดคล้องกับหลักสูตรและรายวิชา แต่เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 วิทยาลัยเป็นการสอน 2 ระดับคือชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ทำให้สภาพการดำเนินการเป็นแบบบูรณาการ ซึ่งมีจุดเด่นและจุด ค้อย รวมทั้งบุคลากรที่ต้องสอนทั้ง 2 ระดับ มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียน การสอน นักศึกษามีความพึงพอใจในการได้รับความรู้ แต่อยากให้มีการจัดกิจกรรม หรือสื่อ แหล่ง เรียนรู้เพิ่มเติมในการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับรายวิชาให้เกิดความเหมาะสม ดังนั้น สภาพปัจจุบันในการเรียนการสอนของหลักสูตร จึงเป็นการสอนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ที่ เป็นการสอนที่มุ่งเน้นในเรื่องศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม แต่ควร ดำเนินการในเรื่อง สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เกิดความหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชามาก ยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน มีอยู่ 3 ด้านหลัก คือ

1. อาจารย์ผู้สอน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร
2. นักศึกษา ขาดการพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่ตั้งไว้
3. งบประมาณ ที่ไม่เพียงพอในด้านการจัดทำสื่อ ตำรา เอกสาร งานวิจัย หรือการสร้างสถานที่อาคารเรียนหรือบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสม

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาแบ่งได้เป็น 7 ด้าน ดังนี้

ด้านบุคลากร

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยการพัฒนาอบรม สัมมนา หรือการศึกษาต่อให้เกิดความหลากหลายและตรงสาขา
2. จัดสรรงบประมาณในการเชิญวิทยากรพิเศษ อาจารย์พิเศษ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมาให้ความรู้ ทฤษฎี หลักการในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
3. จัดอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับอาจารย์ที่สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง โครงสร้างของหลักสูตรให้ชัดเจน

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียน และบรรยากาศ รอบข้างให้เหมาะสมในการเรียนรู้

ด้านงบประมาณ

1. จัดทำแผนงบประมาณให้ครอบคลุมตามเป้าหมายของสถาบัน และวิทยาลัยในเรื่องของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ที่พัฒนา อาจารย์ นักศึกษา อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และสัดส่วนของการเรียนตามหน่วยกิต
4. จัดกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการในรายวิชา ให้เกิดความเหมาะสม
5. จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยการเรียนรู้จากหลายข้อมูล ทั้งสื่อ นวัตกรรม

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

1. มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อที่หลากหลายให้อาจารย์
2. มีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
3. มีการจัดปรับปรุงวิธีการใช้สื่อและมีการสำรวจการใช้สื่อที่หลากหลาย
4. มีการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อแหล่งเรียนรู้
5. มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกับคำอธิบายรายวิชา

ด้านการวัดและประเมินผล

1. มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้อาจารย์
2. มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
3. มีการวัดและประเมินผลตรงกับคำอธิบายรายวิชา
4. มีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดองค์ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในเรื่องของศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
5. มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมเป้าหมายของหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. มีการดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
2. มีการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. มีการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
4. มีการให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสอนตามหลักสูตร

นอกจากนี้จากนั้นแล้ว ผู้เชี่ยวชาญยังลงความเห็น ว่า ควรที่จะมีการศึกษาถึงรายละเอียดของโครงสร้างวิชา และคำอธิบายรายวิชาให้ครอบคลุมกับหลักสูตรที่ตั้งไว้ รวมทั้ง ดูความซ้ำซ้อนของรายวิชา เนื้อหาของรายวิชา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างมีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตบัณฑิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

4. ผลการศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า

1) ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ตามความต้องการและแนวโน้มตลาดแรงงานของบัณฑิตสาขาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหน่วยงานที่ต้องการบัณฑิตมากที่สุด คือ นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน

- 2) หน่วยงานโดยส่วนใหญ่ ยังมีครูและผู้สอนเกี่ยวกับศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านไม่เพียงพอ
 - 3) หน่วยงานโดยส่วนใหญ่ ยังมีศิลปินหรือนักแสดงไม่เพียงพอ
 - 4) ส่วนใหญ่หน่วยงานมีศิลปินหรือครู มากที่สุด คือ คนตรีพื้นบ้าน และมีน้อยที่สุดคือ เพลงโคราช
 - 5) สาเหตุของการไม่เพียงพอของครู โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าผลตอบแทนไม่จูงใจให้ผู้มีความสามารถเฉพาะทางเข้าสู่ตลาดแรงงานของสถาบันได้
 - 6) สาเหตุของการไม่เพียงพอของศิลปินหรือนักแสดง โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าผลตอบแทนไม่จูงใจให้ผู้มีความสามารถเฉพาะทางเข้าสู่ตลาดแรงงานของสถาบันได้
 - 7) การแก้ไขปัญหาในด้านศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยส่วนใหญ่ เชิญวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยแก้ปัญหา
 - 8) คุณลักษณะหรือความสามารถของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านนาฏศิลป์ – ดนตรี ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าตรงตามคุณสมบัติ เพราะมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายและได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี
 - 9) การสนับสนุนให้วิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรศิลปะบัณฑิต (ศิลป์) 4 ปี สาขาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรเปิด เพราะต้องการให้เป็นการส่งเสริมสนับสนุนศิลปิน ดนตรีพื้นบ้าน และทำให้ผู้เรียนได้เรียนตามสาขาที่ตนถนัดและต่อเนื่อง
 - 10) แนวโน้มในการเพิ่มตำแหน่งงาน ในสถานศึกษามีแนวโน้มที่จะสนับสนุนในด้านนาฏศิลป์ โดยการบรรจุหรือรับเป็นลูกจ้าง ส่วนแหล่งหน่วยงานที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยว มีแนวโน้มว่าจะรับผู้ที่จบไม่จำกัดจำนวน เนื่องจากขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่อยู่ในขั้นสูง
 - 11) สถาบันโดยส่วนใหญ่มีนโยบายสร้างคนตรีและจัดแสดง พร้อมทั้งจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้สถาบัน พร้อมทั้งส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน
- คุณลักษณะของบัณฑิตที่เข้าของสถานประกอบการต้องการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ
1. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่
 2. มีความขยัน หมั่นเพียร ใฝ่เรียน
 3. มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนตามความสมบูรณ์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลจากสภาพและปัญหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน พบว่า จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ครบทุกด้านในด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อม ด้านงบประมาณ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องพัฒนาควบคู่กันไป ให้เกิดความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา เพราะการดำเนินการตามหลักสูตร ในคำอธิบายรายวิชาจะเป็นตัวชี้วัดในการดำเนินการว่าเป็นอย่างไร และมีความเหมาะสมอย่างไรในการจัดกิจกรรม สิ่งสำคัญคือหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรใหม่ และเป็นหลักสูตรที่ใช้เพียง 2 วิทยาลัย ดังนั้นการดำเนินการบางอย่างยังไม่ครบสมบูรณ์และมีความชัดเจนในหลักสูตร

2. การรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน จะพบว่า ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน มากที่สุดคือ นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน อาจเนื่องมาจาก โดยส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนรู้หรือปฏิบัติงานนั้น นักวิชาการและวิจัยยังขาดในตลาดแรงงาน เพราะนักวิชาการและวิจัยมีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาหน่วยงานให้ตรงกับความต้องการของสังคม และสามารถพัฒนาหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ (2546 : 141 – 142) ในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า นักวิชาการมีส่วนสำคัญที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และสามารถสนับสนุนและให้ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานส่วนใหญ่ยังขาดครู ศิลปิน นักแสดง ที่เกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน อาจเนื่องมาจาก การศึกษาค้นคว้า หรือ สนับสนุน ที่ขาดความชัดเจน ในด้านครู ศิลปิน นักแสดง และการให้ความสำคัญกับบุคคลดังกล่าวน้อย ขาดความเอาใจใส่ในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง มักมองความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย และสิ่งสำคัญคือ การผลตอบแทนไม่จูงใจให้ผู้มีความสามารถเฉพาะทางเข้าสู่ตลาดแรงงานของสถาบันได้ จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะในทุกด้าน เป็นสิ่งที่เจ้าของสถานประกอบการต้องการมากที่สุด และ 3 ลำดับแรก คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความขยัน หมั่นเพียร สู้งาน และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนตามความสมบูรณ์ อาจเนื่องมาจากมาจากสังคมปัจจุบัน ต้องการบุคคลที่เข้ามาทำงานสิ่งแรกคือความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบในหน้าที่ เพราะถ้าหากมีสิ่งนี้เจ้าของสถานประกอบการจะมีความไว้วางใจ และสามารถพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อหน้าที่ จะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาหลักสูตรสาขาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้านอีสาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ควรศึกษาถึงตลาดแรงงานในสาขาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้านอีสาน

3. ควรมีการศึกษาถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่เฉพาะเกี่ยวกับสาขาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

บ้านอีสาน

4. ควรมีการศึกษาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้านอีสาน ที่มีความหลากหลายในหลายๆ ด้าน

5. ควรศึกษาทักษะต่อการเรียนด้านศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้านอีสาน เพื่อนำประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา และวางแผน โครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. ชุดวิชาเล่มที่ 7 วิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมวิชาการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กรอบและแนวคิดการดำเนินการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2541). “นวัตกรรมด้านการเรียนรู้” ใน สารพัฒนาหลักสูตร. 15(12) : 2 – 22 : มกราคม – มีนาคม.
- กิ่งเกียรติ บุตรดาเจริญ. (2538). การศึกษาการดำเนินการนิเทศโรงเรียนเอกชนที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ, สำนักงาน. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินผลภายนอก. ชัยภูมิ : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.
- การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, สำนักงาน. (2543). แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2543 การประกันโอกาส ประกันคุณภาพ ประกันประสิทธิภาพและประกันความปลอดภัย. นครราชสีมา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.
- กิ่งกาญจน์ ขปปัญญา และคณะ. (2545). การศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์. (2544). การดำเนินงานประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยสารคาม.
- เก็งกนก เอื้อวงศ์. (2547). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ศ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541 ก.). การประกันคุณภาพการศึกษา เล่มที่ 1 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542 ก.). การประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). สรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2543. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2543). การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก เล่ม 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2542 ข.) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2537). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- _____. (2540). มาตรฐานการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บางกอกบล๊อค.
- _____. (2541). แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรองรับมาตรฐานเพื่อการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา.
- คม แคนสุข. (2550). การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาข่าวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คมศักดิ์ ธาตุทอง. (2542). การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research). เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คมศักดิ์ ธาตุทอง, งามนิษฐ์ ธาตุทองและคณะ. (2547). รายงานการทำวิจัย เรื่อง ความร่วมมือระหว่างครูและนักวิจัยทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยใช้หลักการของวิจัยเชิงปฏิบัติการ. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จำรัส นองมาก. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซนเตอร์.

- จุมพร ทองใหม่. (2545). “พัฒนางานทั้งหมดที่มีส่วนร่วม,” รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. 5(17) : 22 ; มกราคม.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และแสง ปิ่นมณี. (2533). การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาในการประเมินผลภายในของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรง ทวีแสงสกุลไทย. (2545). เทคนิคการควบคุมคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ ดินอาสา. (2547). การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยขงค์ พรหมวงศ์ และชาวลิข เลิศโลพาร. (2540). การพัฒนาองค์การ เทคนิคการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- ชูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2540). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- นคร ผ่านแสนเสาร์. (2550). สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- _____. (2533). “การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ,” Doctor of Education. 9 มกราคม 2549.
< http://www.edu.msu.ac.th/ead/Dr_Boonchom/websiteboonchom1/publications/08.pdf > 19 มกราคม.
- ประทีน จำปาเงิน. (2545). ความพร้อมเพื่อการประเมินประกันคุณภาพภายนอกรอบแรกด้านกระบวนการของโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2545). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้าวิชาการ.
- ประสิทธิ์ ดวงมา. (2545). “โรงเรียนเทศบาลทำอิฐอุดรติดกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา,” รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. 15(17) : 22 ; มกราคม.
- พงษ์สิน พลเรือง. (2547). การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

- พลสุข หิงกานนท์. (2540). การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภานุวัฒน์ ภัคดีวงศ์. (2542). “แนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด,” วารสารวิชาการ. 11(26) : 23 ; มกราคม.
มหาวิทยาลัย, ทบวง. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา.
- มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย. (2545). คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติ
การพิมพ์.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research), วารสารศึกษาศาสตร์,
17, 11-15.
- ยูภากรณ์ ภิญโญเจริญ. (2544). การดำเนินงานตามปัจจัยหลัก เพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของ
โรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2544). กรอบการประเมินคุณ
ภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2546). ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีด.
- รัตนะ บัวสวนธ์. (2545). ปรัชญาการวิจัย. กรุงเทพฯ : เอเชียแบชฟิลปรีนติ้ง. 2550.
- รัตนา เอี่ยมสุวรรณ. (2543). การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยม
ศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2543). คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- วิชาการ, กรม. (2542). การประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในการประกันคุณภาพทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544 ก). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทาง
การจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544 ข). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการ
บริหารจัดการคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- _____. (2544 ง). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิเชียร ไทอิ่ง. (2549). สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- วิทยา คูวิรัตน์. (2539). บนเส้นทางการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์. (2539). ย้อนอดีตนาฏศิลปกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์ : กาฬสินธุ์การพิมพ์.
- แหวดดาว พานดวงแก้ว. (2551). การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนช่วงชั้นปีที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริศ เหลี่ยมสิงขร. (2548). การพัฒนางานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเมืองสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการประกันคุณภาพการศึกษาอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2550). ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบ ถักยณะ. (2539). ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเอกสารประชุมทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษา.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2540). การวิจัยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- สมศักดิ์ คลประสิทธิ์. (2542). “การศึกษาสู่ยุค 2000,” วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 6-10 ; สิงหาคม – กันยายน.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชอยู่. (2539). “ในคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้,” วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 6 – 10 ; สิงหาคม – กันยายน.
- สมบัติ บุญประดม. (2545). ความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สวัสดี สุวรรณอักษร. (2535). **บนเส้นทางพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สวาท สารกาญจน์. (2544). **การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2552). **รายงานการประกันคุณภาพภายใน ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์** กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2552). **รายงานการประเมินคุณภาพภายใน ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2551**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541). “แนวทางพัฒนาโรงเรียนเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษา,” **วารสารวิชาการ** 4(45) : 34 ; ตุลาคม.
- สุทธิพร คล้ายเมืองปัก. (2543). “วิกฤติเศรษฐกิจไทยกับการสอนเกาตรทฤษฎีใหม่ในโรงเรียน,” **สารศิริราช**. 51(9) : 5-30 ; กันยายน.
- สามัญศึกษา, กรม. (2542). **แนวทางปฏิบัติและการประเมินผลแนวทางการเรียนทางการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สามารถ โสภานนท์. (2549). **การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- สุคนธ์ สากลวารีย์. (2544). **สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภาติตร คงอินทร์. (2547). **การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- สุรัตน์ ศิลปะอนันต์. (2539). “แนวทางปฏิรูปการศึกษา,” **วิทยาจารย์**. 98(2) : 14 – 15 ; พฤษภาคม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2543). **การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

- สมชาย เทพแสง. (2548). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดคุณภาพโดยรวมของ
ผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ คลประสิทธิ์. (2539). การนำแนวคิด TQM มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา.
วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษานอกชน, ปีที่ 7 (ฉบับที่ 64 สิงหาคม) : หน้า
56-61.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). การประชุมสัมมนาทางวิชาการรวมพลังเพื่อปฏิรูปการศึกษา
วันที่ 22-24 มีนาคม 2545 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาน อัสวภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สติเฟน เคมมิส และ โรบิน แมกแทกกา. (2538). นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ (The action
research planner). (ส.วาสนา ประवालพุกษ์, ผู้แปล) กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- สิตาพร สายแสงจันทร์. (2549). การศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้ระบบบริหาร
คุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) ในองค์กรที่ได้รับรางวัลจากโครงการรางวัล
คุณภาพแห่งชาติของไทย (Thailand Quality Award). วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนทร พูนพิพัฒน์. (2542). รูปแบบและการประยุกต์ใช้ TQM สำหรับสถานศึกษา. For Quality,
(มีนาคม – เมษายน) : หน้า 132 -135.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2541). ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2546). ระบบ
ประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีด.
- _____. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีด.
- _____. (2547). รายงานประจำปี 2547. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

- _____ . (2549). **บันทึกสมศ. 2549**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- อมรวิทย์ นาคทรพร และ ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว. (2541). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : ข้อคิดแนวทางและประสบการณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ**. บทความประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2540). “ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานงานเก่าที่จัดระบบใหม่.” วารสารวิชาการ. 3(12) : 8-12 : ธันวาคม.
- อาวุธ เคนแสนโคตร. (2544). **ศึกษาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2540). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการสู่การเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- อำนาจ สุทธิคุณ. (2542). **การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2542**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : วิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำไพ จิตเมตตา. (2545). “ประกันคุณภาพโรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์เริ่มต้นสร้างความตระหนักให้ครูในโรงเรียน,” รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 15(22) : 22-33; มกราคม.
- อำรุง จันทวานิช. (2542). “แนวความคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ,” วารสารข้าราชการครู. 19(3) : 5-9 ; กุมภาพันธ์ – มีนาคม.
- อุดม ศิริไม้. **สภาพการปฏิบัติและความต้องการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนในเขตอำเภอเขียงยืน และกิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). **ระเบียบวิธีวิจัยในพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2541). **การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2543). **เอกสารประกอบการบรรยายการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา (พปค),

- อำรุง จันทวานิช. (2544). การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. **วารสารข้าราชการครู**. 19(6), 5 - 9.
- อำนาจ บัวศิริ. (2539). การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- อินทนิล ขำขันมาลี. (2551). การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- Anne Gold and Jennifer evans. (1998). **Reflecting on School Management Philadelphia, USA** : Falmer Press.
- Basden, Linda loy . (2000). "linois Quality Assurance and Improvement Planning Process : Examining the Relationship Between External Review Visit and Internal Review and Planning Process," **Dissertation Abstract International**. 61(15) : 1684(A) ; November.
- Banghart, P.G. (1969). **Assessing quality of community college : Dimension, criteria And indicators**. Ph.D. Dissertation, Cornell University.
- Bedien, Sm. (1993). **Reengineering Information Technology Success Through Empowerment**. USA: Prentice Hall International Limited. 1994.
- Biggs and others. (1980). "The Use of Quality Assurance Model in Thai Collage and Universities," **Dissertation Abstract International**. 61(12) : 469(A) ; jume,
- Bugg,G. (2000). "Quality Assurance and Improvement Planing in Illinois High School." **Dissertation Abstracts International**. 61(11) : 4330-A ; October.
- Cook, T. D., Gruder, C. L., Hennigan, K. M., & Flay, B. R., (1978) "History of the Sleeper Effect: Some Logical Pitfalls in Accepting the Null Hypothesis", **Psychological Bulletin**, Vol.86, No.4, (July), pp.662-679.
- Dheeraj Mehrotra. (2007). Applying Total Quality Management In Academics (online).
- D. Lim, "Quality Assurance in higher Education in Developeing countries," Assurance & Evaluation 24 , 4 1999.
- Edward Sallis. (1985). Total Quality Management in Education. 3rd ed.
- FitzGerald ,F.G. (1987). "The Use of Quality Assurance Model in Thai Collage and Universities," **Dissertation Abstract International**. 61(12) : 469(A) ; jume,

- Kemen, Harry John. (1993). **A Study of The Impact of The Curriculum Audit Process in the School Systems (Strategic Management Quality Assurance)**. University of Cincinnati.
- Kemmis, S., & McTaggart, (1988). R. **The action research planner**. Victoria : Deakin University.
- Kendall, k. (1988). **Quality Assurance : the Route to Efficiency and Competitiveness**. 3 ed West Sussex : Ellis Horwood.
- Kates, R. J. (1985). **Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Koontz, J.A. (1978). **Toward a taxonomy of essential evaluator competencies**. The American Journal of Evaluation, 22 : 229-247.
- Kuo, tsuang Yi h. Smart. (1993). **Q : A Knowledge – Based Quality Assurance System Based Quality Assurance System**. University of Cincinnati.
- Mosia, Norman tehmba. (2003). “the Impact of transformed Institutional Governance Structures on Quality assurance mechanisms in Higher Education in South Africa,” **Dissertation Abstract International**. 63 (10) : 3493 – A ; April.
- “J. Newton. (1999). “ An Evaluation of the impact of External Quality Monitoring on a Higher Education college (1993-98),” **assessment & Evaluation in higher Education** 24,2 .
- Patricia,G.B. (2000). “Approch to Quality Assurance and Control in other Country. **Dissertation Abstract International**. 63 (8) : 4314 – A ; November.
- Pobinson, Bryanr Jr. (1997). **Goals of Education Reform in Massachusatts (Urban Education)**. University of Massachusatts.
- Scriven, M. (1969). “The Methodology of Evaluation,” **AERA Monograph Series in Curriculum Evaluation**, No. 1. Chicago : Rand McNally.
- _____. (1977). “The Logic Judgment in Evaluation and the Law: Making Hard Decisions with Soft Data,” in **Proceeding of the ETS Invitational Conference Educational Measurement and the Law**. New Jersey : Educational Testing Service.

- Sheahan, Patrick M. (2001). "Curriculum and Teachers Attitude : The Impact of the **Change Process in Special Education, Dissertation Abstract International**. 62 (93) : 5819 – A ; May .
- Smith, N.L.. (1978). "Requirements of a Discipline of Evaluation," **Studies in Educational Evaluation**. 5 : 5-12.
- Stebbing, L. (1993). **Quality Assurance : the Route to Efficiency and Competitiveness**. 3 ed West Sussex : Ellis Horwood.
- Stevens, Scott W. (2004). "A Transformational study in a Suburban middle school : **Tinking a Classroom Learning System to tha baldrige Crittrina for Educational**. 64(8) : 2737 – A ; Fedruary.
- Stufflebeam, D.L., and others. (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca, Illinois : Peacock Publishing.
- _____, D.L.. (1981). "Meta Evaluation: Concepts, Standard, and Users," **Education Evaluation Methodology: The State of the Art**. The Johns Hopkins University Press.
- _____. D.L. and Shinkfield A.J.. (1990). **Evaluation Theory, Models and Applications**. San Francisco : Jossey-Bass, 2007.
- Von Bartalanffy. (1963). **Quality Assurance : the Route to Efficiency and Competitiveness**. 3 ed West Sussex : Ellis Horwood.
- Warger, C., & Burnette. J. (2003). **Applications of Participatory Action Research with student who have disabilities**. of B. E. 2542 : Policy Maker and Local Stakeholder Perspectives," **Dissertation Abstract International**. 63(11) : 3813 – A ; May.
- Walsh, SusanF. (1999). "Modifying Risk Perceptions of Japanese University Students using a Culturally Compatible of Instruction," **Dissertation Abstracts International**. 60(6) : 1896 ; December.
- Whatmough, R. (1994). The listening school : Sixth formers and staff as customers of each other. In C.Parsons (ed.), **Quality improvement in education : Case studies in schools, colleges And universities**. Pp. 19-103. London : David Fulton.
- Wiboonuppatum, Rangsun. (2003). "Educational Quality assuranc in the Thai Educational Act of B. E. 2542 : Policy Maker and Local Stakeholder Perspectives,"

Dissertation Abstract International. 63(11) : 3813 – A ; May.

Willer, D. (1986). **Scientific Sociology : Theory and Method.** Engwood Cliff, NU : Prentice-Hall Inc.

Worthen, B.R., and Sanders, J.R. (1973). **Educational Evaluation: Theory and Practice.** Ohio : Charles A. Jones Publishing Company.

http://library2.parliament.go.th/giventake/content_cons50/cons2550.pdf

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550

**โครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2550)
หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป
สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
แขนงวิชา ศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน
และ แขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน
คณะศิลปนาฏดุริยางค์**

.....

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต ดังนี้

1. กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-11001 *วัฒนธรรมไทย (Thai Culture)	3 (3-0-6)
300-1102 มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)	3 (3-0-6)
300-1103 สังคมกับเศรษฐกิจ (Society and Economics)	3 (3-0-6)
300-1104 ความรู้พื้นฐานทางการเมือง (Fundamental Politics)	3 (3-0-6)
300-1105 *พื้นฐานการวิจัย (Fundamental Research)	3 (3-0-6)

2. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียน ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-12001 สภาวะการณ์โลก (Global Situation)	3 (3-0-6)
300-12002 *สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า (Information for Study Skills and Research)	3 (3-0-6)
300-12003 *จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology)	3 (3-0-6)

300-12004	ปรัชญากับชีวิต (Philosophy and life)	3 (3-0-6)
300-12005	จริยศาสตร์กับการดำรงชีวิต (Ethics and Life)	3 (3-0-6)
300-12006	เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพ (Personality Development Techiques)	3 (3-0-6)

3. กลุ่มวิชาภาษา กำหนดให้เรียน ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ประกอบด้วย

3.1 กลุ่มวิชาภาษาไทย ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-13001 *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)	3 (3-0-6)
300-13002 การเขียนเพื่อการอาชีพ (Writing for Professional Purposes)	3 (3-0-6)
300-13003 วาทการ (Speech)	3 (3-0-6)
300-13004 การฟังและการอ่านเพื่อชีวิต (Listening and Reading for Life)	3 (3-0-6)
300-13005 วรรณคดีเพื่อการอาชีพ (Literature for Professional Purposes)	3 (3-0-6)
300-13006 ภาษาไทยเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Aspects of Thai Language)	3 (3-0-6)

3.2 กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-13007 *ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (Foundation of English)	3 (3-0-6)
300-13008 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)	3 (3-0-6)
300-13009 การพัฒนาทักษะการอ่าน (Reading Skills Development)	3 (3-0-6)

300-13010	ภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน (English for Specific Purposes)	3 (3-0-6)
300-13011	การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น (Foundation of English Writing)	3 (3-0-6)

**4. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
ประกอบด้วย**

4.1 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-14001 *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Sciences)	3 (3-0-6)
300-14002 วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Science for Life Development)	3 (3-0-6)
300-14003 วิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ (Science for Conservation)	3 (3-0-6)
300-14004 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ – ชีวภาพ (Human : Physical and Biological Sciences)	3 (3-0-6)

4.2 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา ตนเอง)	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
300-14005 *คณิตศาสตร์และสถิติ (Mathematics and Statistics)	3 (3-0-6)
300-14006 สถิติเพื่อการวิจัย (Statistics for Research)	3 (3-0-6)
300-14007 คณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ (Mathematics for Decision Making)	3 (3-0-6)
300-14008 โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับประมวลข้อมูล (Package Program for Data Processing)	3 (2-2-5)
300-14009 ระบบการจัดการฐานข้อมูล (Database Management System)	3 (2-2-5)

โครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต

(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2550)

หมวดวิชาเฉพาะ

สาขาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปดนตรีพื้นบ้านอีสาน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์

หมวดวิชาเฉพาะ กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 107 หน่วยกิต ประกอบด้วย

1. กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 19 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)	
201-21001	สุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์ (Aesthetics for Drama and Music)	3 (3-0-6)
201-21002	ศิลปะวิจักขณ์ (Art Appreciation)	3 (3-0-6)
201-21003	การจัดการธุรกิจศิลปะ (Arts Business Management)	3 (3-0-6)
202-21002	สังคีตลักษณ์วิเคราะห์ (Thai Music Analysis)	2 (2-0-4)
202-21003	การบันทึกโน้ตเพลงไทย (Thai Music Notation)	2 (2-0-4)
204-21001	ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน (Arts and Culture of Isan)	3 (3-0-6)
204-21002	ทฤษฎีความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Theory of Ethnographical relation)	3 (3-0-6)

2. วิชาชีพบังคับ 72 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาดังต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)	
204-22001	วรรณกรรมพื้นบ้าน 1 (Literature of folk I)	2 (2-0-4)
204-22002	วรรณกรรมพื้นบ้าน 2 (Literature of folk II)	2 (2-0-4)
204-22003	ประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีท้องถิ่น (History and Folk Culture)	2 (2-0-4)

204-22004	บุคคลสำคัญในวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน (Distinguished E-sarn Musicians and E-sarn Folk Performance)	2 (2-0-4)
204-22005	การจัดการแสดงพื้นบ้านเอเชีย (Asia folk Management)	3 (3-0-6)
204-22006	กายวิภาคสำหรับดนตรีและการแสดง (Anatomy for Art Music and Performance)	2 (2-0-4)
204-22007	ทักษะการเขียนเพื่องานการแสดง (Writing Skill for Performance)	2 (2-0-4)
204-22008	เทคโนโลยีสำหรับวิชาชีพ (Technology for Professional)	3 (3-0-6)
204-22009	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (Foundation of English)	2 (2-0-4)
204-22010	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 1 (English for Acting and Music I)	2 (2-0-4)
204-22011	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 2 (English for Acting and Music II)	2 (2-0-4)
204-22012	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 1 (Theory of Folk Performance I)	2 (2-0-4)
204-22013	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 2 (Theory of Folk Performance II)	2 (2-0-4)
204-22014	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1 (E-sarn Folk Music I)	2 (0-4-2)
204-22015	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2 (E-sarn Folk Music II)	2 (0-4-2)
204-22016	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3 (E-sarn Folk Music III)	2 (0-4-2)
204-22017	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 4 (E-sarn Folk Music IV)	2 (0-4-2)
204-22018	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5 (E-sarn Folk Music V)	2 (0-4-2)
204-22019	ดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายทางสั้น (E-sarn Folk Music :Lai Thang San)	2 (0-4-2)

204-22020	ดนตรีพื้นบ้านอีสานลายทางยาว (E-sarn Folk Music :Lai Thang Yao)	2 (0-4-2)
204-22021	เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ (Southern E-sarn Folk Music)	2 (0-4-2)
204-22022	เครื่องดนตรีในวงมโหรีอีสาน (E-sarn Musical Instrumentr)	2 (0-4-2)
204-22023	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1 (Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music I)	2 (0-4-2)
204-22024	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2 (Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music II)	2 (0-4-2)
204-22025	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3 (Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music III)	2 (0-4-2)
204-22026	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 4 (Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music IV)	2 (0-4-2)
204-22027	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5 (Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music V)	2 (0-6-3)
204-22028	การสร้างสรรค์งานดนตรีและการแสดง (Creation for Music and Performance)	4 (2-6-4)
204-22029	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Practicum)	6(0-15-0)
204-22030	ศิลปะนิพนธ์ (Art Thesis)	6 (2-8-8)

3. กลุ่มวิชาชีพเลือก จำนวน 16 หน่วยกิต

3.1เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ จากหมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพเลือกในสาขาวิชาอื่นเปิดสอนในสถาบันฯ ได้หรือ

3.2 เลือกเรียนวิชาต่าง ๆ จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต(บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
---------	--

202-23001	ดนตรีสำหรับการแสดง (Theatre Music)	2 (2-0-4)
-----------	---------------------------------------	-----------

202-23002	ดนตรีสำหรับพิธีกรรม (Music for Rituals)	2 (2-0-4)
202-23004	คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสำหรับดนตรีไทย I (Computer and Technology for Thai Music I)	3 (2-2-5)
202-23005	ทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทย (Principles of Melodic Thai Music)	2 (0-4-2)
202-23006	หลักการบรรจเพลง (Principles of Melodic Thai Music)	2 (2-0-4)
202-23007	สัมมนาดนตรีไทย I (Seminar on Thai Music I)	3 (2-2-5)
202-23008	สัมมนาดนตรีไทย 2 (Seminar on Thai Music II)	3 (2-2-5)
202-23009	การซ่อมแซมและเทียบเสียงเครื่องดนตรี (Music Instruments:Reparation and Tuning)	2 (0-4-2)
202-23010	ทักษะการต่อเพลงมอญ (Skill for Learning Mon Songs)	3 (0-6-3)
202-23011	การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาชีวิตศิลปิน (Management for Artist Development)	2 (0-4-2)
202-23012	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเสภา (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Sepha Music)	3 (0-6-3)
202-23013	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงสามชั้นและเถา (Skill for Learning Principal Melody of Sam Chan and Pleng Thao Music)	3 (0-6-3)
202-23014	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงช้า (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Cha Music)	3 (0-6-3)
202-23015	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเพลง (Skill for Learning Principal Melody of Tub Pleng Music)	3 (0-6-3)
202-23016	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภพิธีกรรม (Skill for Learning Principal Melody of Ritual Music)	3 (0-6-3)
202-23017	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเรื่อง (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Rueng Music)	3 (0-6-3)

202-23018	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทการแสดงโขน (Skill for Learning Principal Melody of Khon Music)	3 (0-6-3)
202-23019	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทดรัมโหรี (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Mahoree Music)	3 (0-6-3)
202-23020	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยเกี่ยวกับการแสดงละคร (Skill for Learning Principal Melody of Drama Music)	3 (0-6-3)
202-23021	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงหน้าพาทย์ (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Na-Pat Music)	3 (0-6-3)
202-23022	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงระบำ (Skill for Learning Principal Melody of Dance Music)	3 (0-6-3)
202-23023	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงเดี่ยว (Skill for Learning Principal Melody of Solo Music)	3 (0-6-3)
202-23024	การดำเนินทำนองเพลงไทย (Variation of Thai Music)	3 (2-2-5)
202-23024	การปรับวงดนตรีไทยสำหรับดุริยางคศิลป์ (Coaching in Thai Ensemble for Thai Music Artists)	3 (2-2-5)
303-23028	กิตนาฏดุริยางควิจารณ์ (Music and Drama Criticism)	2 (0-4-2)

โครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2550)

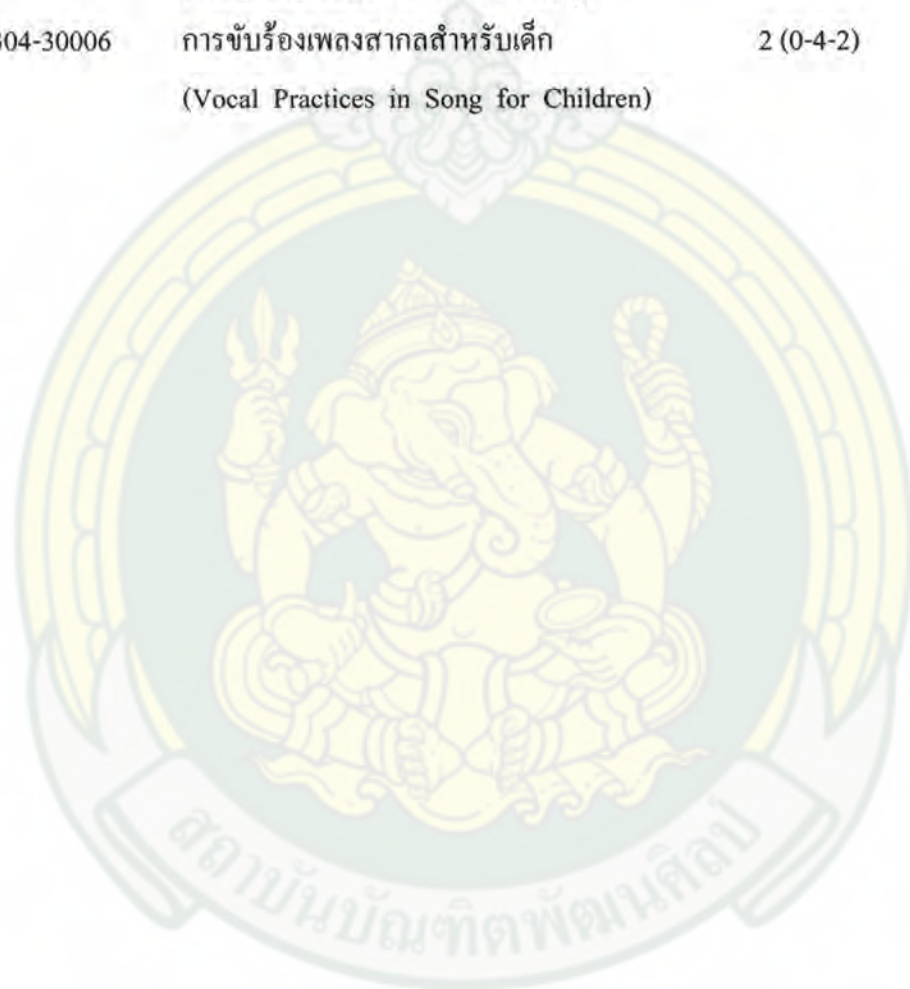
หมวดวิชาเลือกเสรี

สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน
คณะศิลปนาฏดุริยางค์

หมวดวิชาเลือกเสรี	กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต โดย
1. เลือกเรียนจากรายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในสถาบัน หรือ		
2. เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้		
รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย - ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)	
201-30001	มัคคุเทศก์ทางศิลปวัฒนธรรม (Guide for Cultural Arts)	2 (2-0-4)
201-30002	กระบี่กระบอง (Kravi Krabong : Thai Martial Arts)	2 (2-0-4)
300-30001	การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Development of Life)	2 (2-0-4)
300-30002	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Law)	2 (2-0-4)
300-30003	อารยธรรมไทย (Thai Civilization)	2 (2-0-4)
300-30004	จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (Psychology in Daily Life)	2 (2-0-4)
300-30005	ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อวิชาชีพศิลปะ (Information Resources for Art Profession)	2 (2-0-4)
300-30006	การตลาดเพื่อวิชาชีพศิลปะ (Marketing for Art Profession)	2 (2-0-4)
300-30008	วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (Modern Thai Literature)	2 (2-0-4)
300-30009	เอกลักษณ์ไทยในวรรณกรรม (Thai Unique Character in Literature)	2 (2-0-4)

300-30010	ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต (English for Everyday Use)	2 (2-0-4)
300-30011	ภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์ (English for Guide)	2 (2-0-4)
300-30012	สารเคมีในชีวิตประจำวัน (Chemistry in daily Life)	2 (2-0-4)
300-30013	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อศิลปะ (Technology Science for Art)	2 (2-0-4)
300-30014	วิทยาศาสตร์กับสังคม (Science and Society)	2 (2-0-4)
300-30017	การจัดระบบสารสนเทศ (Information System Organization)	2 (1-2-3)
300-30018	ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System)	2 (1-2-3)
300-30019	เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network Technology)	2 (1-2-3)
300-30020	คอมพิวเตอร์เบื้องต้น (Computer Network Technology)	2 (1-2-3)
300-30021	ลีลาศ (Social Dance)	1 (0-2-1)
300-30022	กิจกรรมเข้าจังหวะ (Rhythmic Activities)	1 (0-2-1)
301-30001	นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น (fundamental Thai Classical Dance)	2 (0-4-2)
301-30002	เพลงและการแสดงพื้นบ้าน (Practice in Thai Folk Dance)	2 (0-4-2)
301-30003	การละเล่นของหลวง (Royal Plays)	2 (1-2-3)
302-30001	แจ๊สเบื้องต้น (The Basic of Jazz Dance)	2 (1-2-3)
302-30004	ระบำสเปน (Spanish Dance)	2 (0-4-2)

303-30001	ทักษะอังกะลุง (Music Skill : Anglung)	2 (0-4-2)
303-30002	ทักษะกลองยาว (Music Skill : Klong yao)	2 (0-4-2)
303-30003	เพลงร้องสำหรับเด็ก (Songs for Children)	2 (0-4-2)
304-30005	การขับร้องเพลง Musical Play (Vocal Practices for Musical Play)	2 (0-4-2)
304-30006	การขับร้องเพลงสากลสำหรับเด็ก (Vocal Practices in Song for Children)	2 (0-4-2)

แผนการศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปละครพื้นบ้านอีสาน
คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-12003	จิตวิทยาทั่วไป	3 (3-0-6)
201-21004	ศิลปวิจักษณ์	3 (3-0-6)
303-22070	วรรณกรรมพื้นบ้าน	2 (2-0-4)
303-22077	เทคโนโลยีสำหรับวิชาชีพ	3 (1-2-3)
202-21003	การบันทึกโน้ต	2 (2-0-4)
303-22083	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1	2 (0-4-2)
303-22072	ประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีท้องถิ่น	2 (2-0-4)
30322088	ดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายทางสั้น	2 (2-0-4)
.....	วิชาชีพเลือก 1	2 (x-x-x)
	รวม	22

ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-12002	สารนิเทศเพื่อการศึกษาขั้นคว่ำ	3 (3-0-6)
201-21001	สุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์	3 (3-0-6)
303-22081	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 1	2 (1-2-3)
303-22079	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดง 1	2 (1-2-3)
303-22084	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2	2 (0-4-2)
303-22089	ดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายทางยาว	2 (0-2-4)
303-22076	ทักษะการเขียนเพื่องานการแสดง	2(0-4-2)
.....	วิชาการศึกษาทั่วไป (เลือก) 1	3 (3-0-6)
.....	วิชาชีพเลือก 2	2 (x-x-x)
	รวม	21

ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-11001	วัฒนธรรมไทย	3 (3-0-6)
303-22080	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดง 2	2 (1-2-3)
201-21003	การจัดการธุรกิจศิลปะ	3 (3-0-6)
303-22085	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3	2 (0-4-2)
303-22090	เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้	2 (0-4-2)
303-22092	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1	2 (0-4-2)
303-22073	บุคคลสำคัญในวงการดนตรีและการแสดง พื้นบ้านอีสาน	2 (2-0-4)
.....	วิชาชีพเลือก 3	2 (x-x-x)
.....	เลือกเสรี 1	2(x-x-x)
	รวม	20

ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-13001	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	3 (3-0-6)
300-14001	วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	3 (3-0-6)
303-22010	วัฒนธรรมการดนตรีกับสังคมไทย	2 (2-0-4)
303-22086	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 4	2 (0-4-2)
303-22091	เครื่องดนตรีในวงมโหรีอีสาน	2 (0-2-4)
303-22093	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2	2 (0-4-2)
303-22082	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน 2	2(2-0-4)
.....	วิชาชีพเลือก 4	2 (x-x-x)
.....	วิชาเลือกเสรี 2	2 (x-x-x)
	รวม	20

ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-14005	คณิตศาสตร์ และสถิติ	3 (3-0-6)
300-15001	ผู้นำเน้นนันทนาการ	1 (0-2-1)
300-15002	กิจกรรมกีฬา <u>หมายเหตุ</u> เลือกเปิดสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง	
303-21008	ทฤษฎีสัมพันธกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา	3 (3-0-6)
303-22074	การจัดการแสดงพื้นบ้านเอเชีย	3 (1-2-3)
303-22096	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5	2 (0-4-2)
303-22089	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3	2 (0-4-2)
303-22094	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3	2 (0-4-2)
303-22082	การสร้างสร้งงานดนตรีและการแสดง	4(4-0-8)
.....	วิชาชีพเลือก 5	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 6	2 (x-x-x)
	รวม	24

ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-11005	พื้นฐานการวิจัย	3 (3-0-6)
300-15003	กิจกรรมพลศึกษา	1 (0-2-1)
30322071	วรรณกรรมพื้นบ้าน 2	2 (2-0-6)
303-22107	การประพันธ์กลอนลำ	2 (1-2-3)
303-22075	กายวิภาคสำหรับการดนตรีและการแสดง	2 (2-0-4)
303-22095	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 4	2 (0-4-2)
303-22081	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน 1	2(0-4-2)
.....	วิชาชีพเลือก 7	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 8	2 (x-x-x)
	รวม	18

ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
	ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน	3 (3-0-6)
202-21002	คิตลักษ์ณ์วิเคราะห์	2 (2-0-4)
303-22096	ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5	2 (0-4-2)
303-22082	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน 2	2 (2-0-4)
.....	วิชาการศึกษาทั่วไป (เลือก) 2	3 (3-0-6)
.....	วิชาชีพเลือก 9	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 10	2 (x-x-x)
.....	วิชาเลือกเสรี 3	2 (x-x-x)
	รวม	18

ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
201-2209	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3(0-15-0)
302-22027	ศิลปนิพนธ์	6(2-8-8)
	รวม	9

โครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต

(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2550)

หมวดวิชาเฉพาะ

สาขาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน

คณะศิลปนาฏดุริยางค์

หมวดวิชาเฉพาะ กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต ประกอบด้วย

1. กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 19 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
201-21001 สุนทรศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์ (Aesthetics for Drama and Music)	3 (3-0-6)
201-21002 ศิลปะวิจักขณ์ (Art Appreciation)	3 (3-0-6)
201-21003 การจัดการธุรกิจศิลปะ (Arts Business Management)	3 (3-0-6)
202-21002 สังกัดลักษณะวิเคราะห์ (Thai Music Analysis)	2 (2-0-4)
202-21003 การบันทึกโน้ตเพลงไทย (Thai Music Notation)	2 (2-0-4)
204-21001 ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน (Arts and Culture of Isan)	3 (3-0-6)
204-21002 ทฤษฎีความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Theory of Ethnographical relation)	3 (3-0-6)

2. วิชาชีพบังคับ 71 หน่วยกิต ศึกษาจากรายวิชาดังต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
204-22001 วรรณกรรมพื้นบ้าน 1 (Literature of folk I)	2 (2-0-4)
204-22002 วรรณกรรมพื้นบ้าน 2 (Literature of folk II)	2 (2-0-4)
204-22003 ประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีท้องถิ่น (History and Folk Culture)	2 (2-0-4)
204-22004 บุคคลสำคัญในวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน	2 (2-0-4)

	(Distinguished E-sam Musicians and E-sam Folk Performance)	
204-22005	การจัดการแสดงพื้นบ้านเอเชีย (Asia folk Management)	3 (3-0-6)
204-22006	กายวิภาคสำหรับดนตรีและการแสดง (Anatomy for Art Music and Performance)	2 (2-0-4)
204-22007	ทักษะการเขียนเพื่องานการแสดง (Writing Skill for Performance)	2 (2-0-4)
204-22008	เทคโนโลยีสำหรับวิชาชีพ (Technology for Professional)	3 (3-0-6)
204-22009	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (Foundation of English)	2 (2-0-4)
204-22010	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 1 (English for Acting and Music I)	2 (2-0-4)
204-22011	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 2 (English for Acting and Music II)	2 (2-0-4)
204-22012	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 1 (Theory of Folk Performance I)	2 (2-0-4)
204-22013	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 2 (Theory of Folk Performance II)	2 (2-0-4)
204-22019	ดนตรีพื้นบ้านอีสานลายทางสั้น (E-sam Folk Music :Lai Thang San)	2 (0-4-2)
204-22020	ดนตรีพื้นบ้านอีสานลายทางยาว (E-sam Folk Music :Lai Thang Yao)	2 (0-4-2)
205-22001	หลักการประพันธ์กลอนลำ (Play Writing Klon Lum)	2 (2-2-2)
205-22002	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 1 (Folk Performance I)	3 (2-4-3)
205-22003	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 2 (Folk Performance II)	3 (2-4-3)
205-22004	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 3 (Folk Performance III)	3 (2-4-3)

205-22005	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 4 (Folk Performance IV)	3 (2-4-3)
205-22006	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 5 (Folk Performance V)	3 (2-4-3)
205-22007	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 6 (Folk Performance VI)	3 (2-4-3)
205-22008	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 7 (Folk Performance VII)	3 (2-4-3)
205-22009	การสร้างสร้งงานดนตรีและการแสดง (Creation for Music and Performance)	4 (2-6-4)
205-22010	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Practicum)	6 (0-15-0)
205-22011	ศิลปะนิพนธ์ (Art Thesis)	6 (2-8-8)

3. กลุ่มวิชาชีพเลือก จำนวน 16 หน่วยกิต

3.1 เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ จากหมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพเลือกในสาขาวิชาอื่นเปิดสอนในสถาบันฯ ได้หรือ

3.3 เลือกเรียนวิชาต่าง ๆ จากรายวิชาต่อไปนี้

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต(บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
201-23002	การจัดทำบทละคร (Drama Script Writing) 2 (2-0-4)
201-23003	คอมพิวเตอร์สำหรับงานนาฏศิลป์ 1 (Drama Computer I) 3 (3-0-6)
201-23005	การสร้างงานออกแบบเพื่อการแสดง (Project in Desing for Drama) 3 (2-2-5)
201-23010	ศิลปะการแสดงหุ่นไทย (Thai puppetry) 3 (2-2-5)
201-23024	การออกแบบการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง (Costume Desing for Performing) 2 (1-2-3)
201-23028	การทำผมและแต่งหน้า (Hair-do and Make-up Technique) 2 (1-2-3)

201-23030	ทักษะนาฏศิลป์พื้นเมือง (Thai Folk Dance Skills)	2 (0-4-2)
201-23034	ทักษะนาฏศิลป์นานาชาติ (International Dance Skills)	2 (0-4-2)
202-23001	ดนตรีสำหรับการแสดง (Theatre Music)	2 (2-0-4)
202-23002	ดนตรีสำหรับพิธีกรรม (Music for Rituals)	2 (2-0-4)
202-23004	คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสำหรับดนตรีไทย I (Computer and Technology for Thai Music I)	3 (2-2-5)
202-23005	ทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทย (Principles of Melodic Thai Music)	2 (0-4-2)
202-23006	หลักการบรรจเพลง (Principles of Melodic Thai Music)	2 (2-0-4)
202-23007	สัมมนาดนตรีไทย I (Seminar on Thai Music I)	3 (2-2-5)
202-23008	สัมมนาดนตรีไทย 2 (Seminar on Thai Music II)	3 (2-2-5)
202-23009	การซ่อมแซมและเทียบเสียงเครื่องดนตรี (Music Instruments: Reparation and Tuning)	2 (0-4-2)
202-23010	ทักษะการต่อเพลงมอญ (Skill for Learning Mon Songs)	3 (0-6-3)
202-23011	การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาชีวิตศิลปิน (Management for Artist Development)	2 (0-4-2)
202-23012	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเสภา (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Sepha Music)	3 (0-6-3)
202-23013	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงสามชั้นและเถา 3 (Skill for Learning Principal Melody of Sam Chan and Pleng Thao Music)	3 (0-6-3)
202-23014	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงช้า (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Cha Music)	3 (0-6-3)
202-23015	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเพลง (Skill for Learning Principal Melody of Tub Pleng Music)	3 (0-6-3)

202-23016	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทพิธีกรรม (Skill for Learning Principal Melody of Ritual Music)	3 (0-6-3)
202-23017	ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเรื่อง (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Rueng Music)	3 (0-6-3)
202-23018	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทการแสดงโขน (Skill for Learning Principal Melody of Khon Music)	3 (0-6-3)
202-23019	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทดรัมโหรี (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Mahoree Music)	3 (0-6-3)
202-23020	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยเกี่ยวกับการแสดงละคร (Skill for Learning Principal Melody of Drama Music)	3 (0-6-3)
202-23021	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงหน้าพาทย์ (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Na-Pat Music)	3 (0-6-3)
202-23022	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงระบำ (Skill for Learning Principal Melody of Dance Music)	3 (0-6-3)
202-23023	ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงเดี่ยว (Skill for Learning Principal Melody of Solo Music)	3 (0-6-3)
202-23024	การดำเนินทำนองเพลงไทย (Variation of Thai Music)	3 (2-2-5)
202-23024	การปรับวงดนตรีไทยสำหรับดุริยางคศิลป์ (Coaching in Thai Ensemble for Thai Music Artists)	3 (2-2-5)
203-23001	ทฤษฎีการขับร้อง (Vocal Music Theory)	2 (2-0-4)
203-23005	เพลงกล่อมเด็ก (Thai Lullaby)	2 (1-2-3)
303-23028	คีตนาฏดุริยางควิจารณ์ (Music and Drama Criticism)	2 (0-4-2)

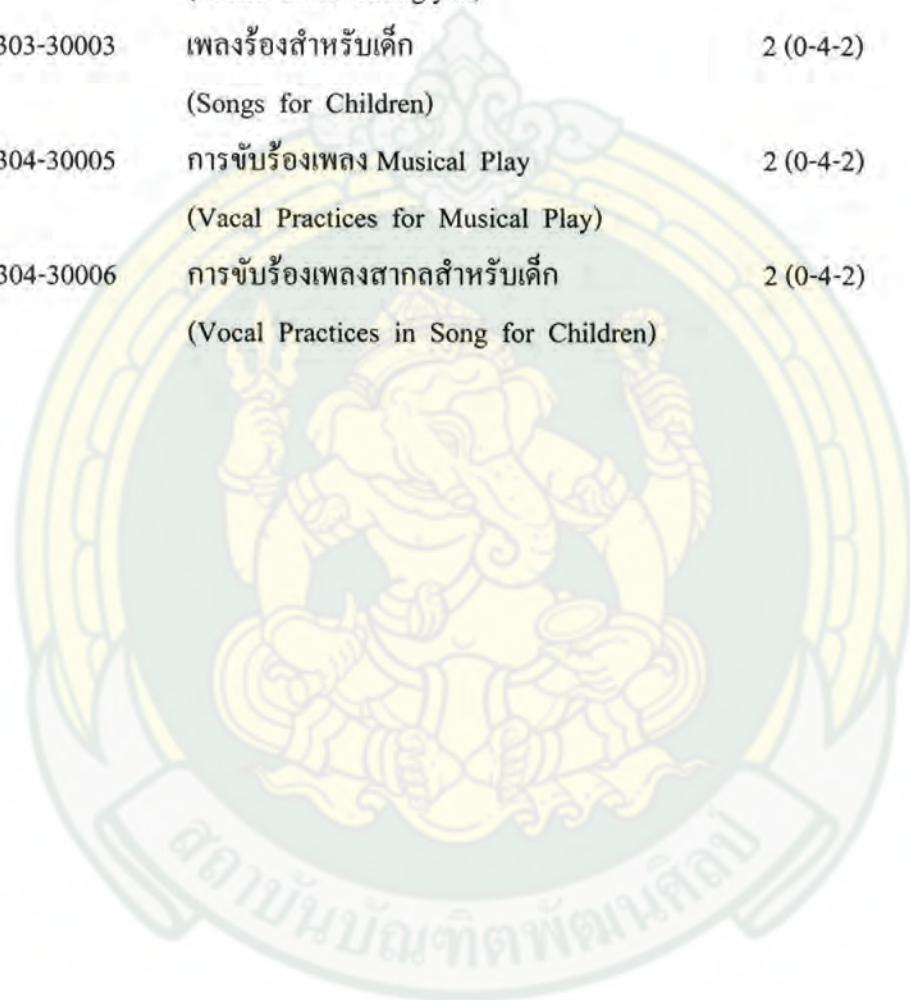
โครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2550)
หมวดวิชาเลือกเสรี
แผนงวิชาการศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
คณะศิลปนาฏดุริยางค์

.....

หมวดวิชาเลือกเสรี	กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต โดย
	1. เลือกเรียนจากรายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในสถาบัน หรือ	
	2. เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้	
รายวิชา ตนเอง)	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วย	
201-30001	มัตถุเทศก์ทางศิลปวัฒนธรรม (Guide for Cultural Arts)	2 (2-0-4)
201-30002	กระบี่กระบอง (Kravi Krabong : Thai Martial Arts)	2 (2-0-4)
300-30001	การพัฒนาคุณภาพชีวิต (Development of Life)	2 (2-0-4)
300-30002	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Law)	2 (2-0-4)
300-30003	อารยธรรมไทย (Thai Civilization)	2 (2-0-4)
300-30004	จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (Psychology in Daily Life)	2 (2-0-4)
300-30005	ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อวิชาชีพศิลปะ (Information Resources for Art Profession)	2 (2-0-4)
300-30006	การตลาดเพื่อวิชาชีพศิลปะ (Marketing for Art Profession)	2 (2-0-4)

300-30008	วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (Modern Thai Literature)	2 (2-0-4)
300-30009	เอกลักษณ์ไทยในวรรณกรรม (Thai Unique Character in Literature)	2 (2-0-4)
300-30010	ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต (English for Everyday Use)	2 (2-0-4)
300-30011	ภาษาอังกฤษมัลฑูเทศก์ (English for Guide)	2 (2-0-4)
300-30012	สารเคมีในชีวิตประจำวัน (Chemistry in daily Life)	2 (2-0-4)
300-30013	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อศิลปะ (Technology Science for Art)	2 (2-0-4)
300-30014	วิทยาศาสตร์กับสังคม (Science and Society)	2 (2-0-4)
300-30017	การจัดระบบสารสนเทศ (Information System Organization)	2 (1-2-3)
300-30018	ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System)	2 (1-2-3)
300-30019	เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network Technology)	2 (1-2-3)
300-30020	คอมพิวเตอร์เบื้องต้น (Computer Network Technology)	2 (1-2-3)
300-30021	ลีลาศ (Social Dance)	1 (0-2-1)
300-30022	กิจกรรมเข้าจังหวะ (Rhythmic Activities)	1 (0-2-1)
301-30001	นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น (fundamental Thai Classical Dance)	2 (0-4-2)
301-30002	เพลงและการแสดงพื้นบ้าน (Practice in Thai Folk Dance)	2 (0-4-2)
301-30003	การละเล่นของหลวง (Royal Plays)	2 (1-2-3)

302-30001	แจ๊สเบื้องต้น (The Basic of Jazz Dance)	2 (1-2-3)
302-30004	ระบำสเปน (Spanish Dance)	2 (0-4-2)
303-30001	ทักษะอังกะลุง (Music Skill : Anglung)	2 (0-4-2)
303-30002	ทักษะกลองยาว (Music Skill : Klong yao)	2 (0-4-2)
303-30003	เพลงร้องสำหรับเด็ก (Songs for Children)	2 (0-4-2)
304-30005	การขับร้องเพลง Musical Play (Vocal Practices for Musical Play)	2 (0-4-2)
304-30006	การขับร้องเพลงสากลสำหรับเด็ก (Vocal Practices in Song for Children)	2 (0-4-2)

แผนการศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน
คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-12003	จิตวิทยาทั่วไป	3 (3-0-6)
303-22070	วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน	2 (2-0-4)
201-21004	ศิลปวิจักษณ์	3 (3-0-6)
303-22077	เทคโนโลยีสำหรับวิชาชีพ	3 (1-2-3)
202-21003	การบันทึกโน้ตไทย	2 (2-0-4)
303-22072	ประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีท้องถิ่น	2 (2-0-4)
303-22100	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 1	3 (0-6-3)
303-22088	ดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายทางสั้น	2 (2-2-2)
.....	วิชาชีพเลือก 1	2 (x-x-x)
	รวม	22

ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-12002	สารนิเทศเพื่อการศึกษาขั้นคว่ำ	3 (3-0-6)
303-22081	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 1	2 (1-2-3)
201-21001	สุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์	3 (3-0-6)
303-22079	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดง 1	2 (1-2-3)
303-22101	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 2	3 (0-6-3)
303-22089	ดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายทางยาว	2 (1-2-3)
303-22076	ทักษะการเขียนเพื่อการแสดง	2(1-2-3)
.....	วิชาการศึกษาทั่วไป (เลือก) 1	3 (3-0-6)
.....	วิชาชีพเลือก 2	2 (x-x-x)
	รวม	22

ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-11001	วัฒนธรรมไทย	3 (3-0-6)
303-22080	ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดง 2	2 (1-2-3)
201-21003	การจัดการธุรกิจศิลปะ	3 (3-0-6)
303-22085	ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3	3 (1-3-5)
303-22073	บุคคลสำคัญในวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน	2 (2-0-4)
.....	วิชาชีพเลือก 3	2 (x-x-x)
.....	เลือกเสรี 1	2(x-x-x)
	รวม	17

ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-13001	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	3 (3-0-6)
300-14001	วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	3 (3-0-6)
303-22010	วัฒนธรรมการดนตรีกับสังคมไทย	2 (2-0-4)
303-22103	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 4	3 (1-3-5)
303-22107	หลักประพันธ์กลอนลำ	2 (2-0-4)
303-22082	ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน	2(1-2-3)
.....	วิชาชีพเลือก 4	2 (x-x-x)
.....	วิชาเลือกเสรี 2	2 (x-x-x)
	รวม	19

ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-14005	คณิตศาสตร์ และสถิติ	3 (3-0-6)
300-15001	ผู้นำเน้นนันทนาการ	1 (0-2-1)
300-15002	กิจกรรมกีฬา <u>หมายเหตุ</u> เลือกเปิดสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง	
	ทฤษฎีสัมพันธกลุ่มชาติพันธุ์วรรณา	3 (3-0-6)
303-22074	การจัดการแสดงพื้นบ้านเอเชีย	3 (3-0-6)
303-22104	การแสดงพื้นบ้าน 5	3 (1-3-5)
303-22099	การสร้างสรรค้งานดนตรีและการแสดง	4 (4-0-8)
.....	วิชาชีพเลือก 5	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 6	2 (x-x-x)
	รวม	21

ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
300-11005	พื้นฐานการวิจัย	3 (3-0-6)
300-15003	กิจกรรมพลศึกษา	1 (0-2-1)
303-22071	วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน 2	3 (3-0-6)
303-22107	หลักการประพันธ์กลอนคำ	3 (1-3-5)
303-22105	การแสดงพื้นบ้านอีสาน 6	3 (1-3-5)
303-22075	กายวิภาคสำหรับดนตรีและการแสดง	2 (1-2-3)
303-22078	ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	2(1-2-3)
.....	วิชาชีพเลือก 7	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 8	2 (x-x-x)
	รวม	21

ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
	ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน	3 (3-0-6)
202-21002	จิตลักษ์ณ์วิเคราะห์	2 (2-0-4)
303-22106	การแต่งพินบ้านอีสาน 7	3 (1-3-5)
.....	วิชาการศึกษาทั่วไป (เลือก) 2	3 (3-0-6)
.....	วิชาชีพเลือก 9	2 (x-x-x)
.....	วิชาชีพเลือก 10	2 (x-x-x)
.....	วิชาเลือกเสรี 3	2 (x-x-x)
	รวม	17

ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

รหัส	ชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต
201-2209	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3(0-15-0)
302-22027	ศิลปนิพนธ์	6(2-8-8)
	รวม	9

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

300-1101	*วัฒนธรรมไทย (Thai Culture)	3 (3-0-6)
	ศึกษาความหมาย โครงสร้าง และลักษณะของวัฒนธรรมไทย สมัยต่างๆ บัญญัติกำหนดลักษณะ เอกลักษณะ และค่านิยมของสังคมไทย อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขเพื่อให้ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ	
300-11002	มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)	3 (3-0-6)
	ศึกษาความหมาย และความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ ธรรมชาติ ของมนุษย์ การศึกษาตนเอง การประเมิน และการปรับปรุงตนเอง การศึกษาผู้อื่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับชุมชน	
300-11003	สังคมกับเศรษฐกิจ (Society and Economics)	3 (3-0-6)
	ศึกษาลักษณะ และความหมายของสังคม การรวมกลุ่ม และองค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และค่านิยมของสังคมชนบทและสังคมเมือง การเปลี่ยนแปลงของสถาบันเศรษฐกิจที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากวิวัฒนาการของโลก วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสังคมกับระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย	

300-11004 ความรู้พื้นฐานทางการเมือง 3 (3-0-6)
(Fundamental Politics)
ศึกษาเรื่องรัฐ รูปแบบและหน้าที่ของรัฐบาล สถาบัน และกระบวนการทางการเมือง แนวคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พัฒนาการทางการเมือง และรัฐบาลกับการบริหารประเทศ

300-11005 *พื้นฐานการวิจัย 3 (3-0-6)
(Fundamental Research)
ศึกษาแนวคิด ความหมาย หลักและวิธีการวิจัยเบื้องต้น ขั้นตอนและกระบวนการของการวิจัย ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อ เรื่อง ปัญหา สมมุติฐาน การศึกษาข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานเพื่อเป็นแนวทางในการทำศิลปนิพนธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

300-12001 สภาวะการณ์โลก 3 (3-0-6)
(Global Situation)
การศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การสื่อสาร และเทคโนโลยี ความขัดแย้งในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดสันติภาพ

300-12002 *สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า 3 (3-0-6)
(Information for Study Skills and Research)
ศึกษาความหมาย ความสำคัญของสารนิเทศ การเข้าถึงแหล่งสารนิเทศ การใช้และฝึกใช้เทคโนโลยีทางสารนิเทศ วิธีการเลือก การแสวงหา การสังเคราะห์ และการรวบรวมสารนิเทศมาใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนวิธีการนำเสนอ การศึกษา ค้นคว้าด้วยภาษาและรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสม

- 300-12003 *จิตวิทยาทั่วไป 3 (3-0-6)
(General Psychology)
ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ขอบข่ายของจิตวิทยา แนว
ทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ และวิธีการทางจิตวิทยา
พื้นฐานทางสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม พัฒนาการของ
มนุษย์ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม การจูงใจ อารมณ์ เซาว์
ปัญญา การเรียนรู้ การรับรู้บุคลิกภาพ ตลอดจนสุขภาพจิตและ
การปรับตัว เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำเข้าใจ พฤติกรรมมนุษย์
- 300-12004 ปรัชญากับชีวิต 3 (3-0-6)
(Philosophy and Life)
ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการของนักปรัชญาที่นำมาใช้
ในการดำเนินชีวิตซึ่งมีผลต่อการสร้างจิตสำนึกของบุคคลให้เข้าใจ
ถึงสภาพของมนุษย์ตลอดจนปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความ
รับผิดชอบต่อสังคมศึกษาแนวความคิดของนักปรัชญาที่นำมาเป็น
แนวทางในการแก้ไขปัญหา
- 300-12005 จริยศาสตร์กับการดำรงชีวิต 3 (3-0-6)
(Ethics and Life)
ศึกษาที่มาและวิวัฒนาการทางจริยศาสตร์ ความหมายของ
จริยศาสตร์ จริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรม เกณฑ์การตัดสิน
จริยธรรม การนำเหตุผลทางจริยศาสตร์ของนักปรัชญามาใช้ในการ
การดำรงชีวิต และเสริมสร้างการพัฒนาตนเองให้ผู้มีคุณธรรม
จริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

- 300-12006 เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพ 3 (3-0-6)
 (Personality Development Techniques)
 ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ปัจจัยที่มีอิทธิพล
 ต่อบุคลิกภาพ ทฤษฎีบุคลิกภาพและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี
 บุคลิกภาพเพื่อการวิเคราะห์ตนเอง เทคนิควิธีปรับปรุงบุคลิกภาพ
 เพื่อการพัฒนาตนเองอิทธิพลของมนุษย์สัมพันธ์ต่อบุคคล และ
 การพัฒนาบุคลิกภาพที่สมบูรณ์

1.3 กลุ่มวิชาภาษา

1.3.1 กลุ่มวิชาภาษาไทย

- 300-13001 *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3 (3-0-6)
 (Thai Language for Communication)
 ศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบ กระบวนการพัฒนาการใช้
 ภาษาทั้ง การฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อการสื่อสารใน
 ชีวิตประจำวัน เน้นการฝึกปฏิบัติ ฝึกรวบรวมความรู้ ความคิด
 ประสบการณ์จากการฟังการอ่าน การสังเกต แล้วนำมาเรียบเรียงเพื่อ
 การส่งสารอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
- 300-13002 การเขียนเพื่อการอาชีพ 3 (3-0-6)
 (Writing for Professional Purposes)
 ศึกษาหลักการเรียบเรียง และฝึกหัดเรียบเรียงข้อความที่ถูก
 ต้องตามแบบแผนทางภาษาไทยในงานเขียนประเภทบทความ
 สารคดี บทโฆษณา สุจิตร์ หนังสือราชการ หนังสือธุรกิจ
 รายงานการประชุม การเขียน เอกสารสิทธิ์ และสัญญาต่าง ๆ
 ตามกฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 300-13003 วาทการ 3 (3-0-6)
 (Speech)
 ศึกษาทฤษฎีวาทศิลป์ และฝึกพูดในรูปแบบ โอกาส
 ต่างๆ ฝึกการอภิปราย การประชุม การโต้วาที การกล่าวสุนทร
 พจน์ การนำเสนอผลงาน การพูดโน้มน้าวใจ

- 300-13004 การฟัง และการอ่านเพื่อชีวิต 3 (3-0-6)
(Listening and Reading for Life)
ศึกษาลักษณะทั่วไป ความสำคัญ รูปแบบ ประเภท
จุดมุ่งหมายของการฟังและการอ่านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตและสังคมโดยให้มินิฮาร์กการอ่าน ใฝ่หาความรู้ และติดตาม
ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ
- 300-13005 วรรณคดีเพื่อการอาชีพ 3 (3-0-6)
(Literature for Professional Purposes)
ศึกษาวรรณคดีสมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ในด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวคิด ความเชื่อ
ปรัชญา ค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต อาชีพและสังคม
- 300-13006 ภาษาไทยเชิงศิลปวัฒนธรรม 3 (3-0-6)
(Cultural Aspects of Thai Language)
ศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมไทยปัจจุบันในด้านเนื้อหา
ศิลปะ การใช้ภาษา แนวคิดสร้างสรรค์ ความคิดความเชื่อ สภาพ
สังคม และศิลปวัฒนธรรม
- 1.3.2 กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ**
- 300-13007 *ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 3 (3-0-6)
(Foundation of English)
ศึกษาโครงสร้างศัพท์และสำนวนที่สำคัญฝึกทักษะ การอ่าน
การหาความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ ฝึกบทสนทนาเพื่อ
การสื่อสาร และเขียนประโยคสั้น ๆ โดยใช้ศัพท์สำนวน และ
โครงสร้างที่เหมาะสม

- 300-13008 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (3-0-6)
 (English for Communication)
 พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ฟัง การฟัง และการพูดสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ฟังอ่าน และเขียนข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
- 300-13009 การพัฒนาทักษะการอ่าน 3 (3-0-6)
 (Reading Skills Development)
 ฝึกทักษะการอ่านข้อความที่มีโครงสร้างซับซ้อน การเก็บใจความ และรายละเอียดที่สำคัญของเรื่อง จากข้อความหรือหนังสือที่อ่านฝึกการอ่านแบบตีความ การอ่านเร็วและการหาข้อมูลที่ต้องการ
- 300-13010 ภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน 3 (3-0-6)
 (English for Specific Purposes)
 เพิ่มพูนประสิทธิภาพการใช้ทักษะทั้งสี่ในการสื่อสาร คือ การฟัง การพูด และการเขียน เกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะฝึกทักษะการใช้คำข้อความ บทความ บทโฆษณา การประชาสัมพันธ์
- 300-13011 การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น 3 (3-0-6)
 (Foundation of English Writing)
 ศึกษารูปแบบการเขียน เพื่อการสื่อสาร ในลักษณะต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกการเขียนสื่อสารอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในโอกาสต่างๆ ฝึกการเขียนจดหมาย แบบฟอร์ม บันทึก ข้อความ บทสนทนา และเรียงความ โดยใช้ศัพท์สำนวนที่ได้เรียนมา

1.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

1.4.1 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์

300-14001	*วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (Environmental Science)	3 (3-0-6)
	<p>ศึกษาความหมาย กระบวนการ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ ของวิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สาเหตุที่เกิดและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม รูปแบบและระบบการประกันคุณภาพรวมทั้ง มาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดสมคulturรรวมชาติ</p>	
300-14002	วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Science for Life Development)	3 (3-0-6)
	<p>ศึกษาความสำคัญของคุณภาพชีวิต ความรู้เกี่ยวกับอาหาร และยา องค์ประกอบของอาหารความต้องการอาหารของร่างกาย อุปนิสัยการบริโภคอาหารกับสุขภาพ ความสำคัญของโภชนาการต่อสุขภาพ สมบัติทั่วไปของยาและการใช้ยาที่ถูกต้อง ความต้องการและความจำเป็นของมนุษย์โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระบวนการและการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดำรงอยู่อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ</p>	
300-14003	วิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ (Science for Conservation)	3 (3-0-6)
	<p>ศึกษาความหมาย กระบวนการปฏิริยาบทบาทหน้าที่ ความสำคัญของวิทยาศาสตร์ด้านชีวะ เคมี ฟิสิกส์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการอนุรักษ์วัตถุทางวัฒนธรรมด้าน โครงสร้างประเภท องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อวัตถุทางวัฒนธรรม สาเหตุ และการแก้ปัญหาคความเสื่อมสภาพการเปลี่ยนแปลงของวัตถุทางวัฒนธรรม ตลอดจนการใช้สารเคมีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาจัดการในรูปแบบของการอนุรักษ์</p>	

- 300-14004 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ – ชีวภาพ 3 (3-0-6)
(Human Physical and Biological Sciences)
ศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของพืช สัตว์และมนุษย์ ระบบนิเวศ พลังงาน และเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ คุณสมบัติประโยชน์และโทษของสารเคมีพบในชีวิตประจำวันรวมทั้งมลพิษแบบต่าง ๆ ในการทำงาน

1.4.2 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์

- 300-14005 *คณิตศาสตร์และสถิติ 3 (3-0-6)
(Mathematics and Statistics)
ศึกษาเซต สับเซต แผนภาพของเวนนิง – ออยเลอร์ การดำเนินการของเซตและโจทย์ปัญหา ประพจน์และการเชื่อม ประพจน์ การสร้างตารางค่าความจริงของประพจน์ สัจนิรันดร์ และข้อความที่สมมูลกัน หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับความน่าจะเป็น แพลทอเรียล การจัดลำดับ และการจัดหมู่ ความน่าจะเป็น แพลทอเรียล การจัดลำดับและการจัดหมู่ ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ กฎที่สำคัญบางประการของความน่าจะเป็น การวัด แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การวัดการกระจาย ค่ามาตรฐาน ไค้งปกติและพื้นที่ใต้ไค้งปกติ
- 300-14006 สถิติเพื่อการวิจัย 3 (3-0-6)
(Statistics for Research)
ศึกษาความหมายและขอบเขตของสถิติเพื่อการวิจัย ตัวแปร สเกลของการวัด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การแจกแจงของกลุ่มตัวอย่าง การแจกแจงของค่าเฉลี่ย การแจกแจงของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย การแจกแจงแบบ t การทดสอบสมมุติฐาน การทดสอบค่า Z การทำสอบ t

- 300-14007 คณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ 3 (3-0-6)
(Mathematics for Decision Making)
ศึกษาการคิดต้นทุน การกำหนดราคาขาย การคิดดอกเบี้ย
นายหน้า การจ้างงาน การจำหน่าย การเช่าซื้อ การขายฝาก หุ้น
ดัชนีราคา กำหนดการเชิงเส้นในเรื่องการสร้างแบบจำลอง
คณิตศาสตร์ กราฟ ของสมการและอสมการของสองตัวแปร
และการตัดสินใจจากกราฟสมการและอสมการ
- 300-14008 โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับประมวลข้อมูล 3 (2-2-5)
(Package Program for Data Processing)
ศึกษาการทำงาน โปรแกรมสำเร็จรูปสเปรดชีต การจัดเก็บและ
การเข้าถึงแฟ้มข้อมูล ฝึกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสเปรด-ชีต
และการนำไปใช้
- 300-14009 ระบบการจัดการฐานข้อมูล 3 (2-2-5)
(Database Management System)
ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลและระบบฐานข้อมูล โครงสร้าง
และองค์ประกอบของฐานข้อมูล การออกแบบฐานข้อมูล การ
ค้นหาและปรับปรุงฐานข้อมูล ฝึกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำเร็จ
การจัดการฐานข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล
- 300-14010 แคลคูลัส 1 3 (3-0-6)
(Calculus I)
ศึกษาเรขาคณิตวิเคราะห์ ฟังก์ชันเส้นตรง ฟังก์ชันกำลัง
สอง ฟังก์ชันเอกซ์โปเนนเชียล ฟังก์ชันลอการิทึม ลิมิตและ
ความต่อเนื่อง อนุพันธ์และการประยุกต์

300-14011 แคลคูลัส 2 3 (3-0-6)
(Calculus II)

ศึกษาเกี่ยวกับอินทิเกรต เทคนิคการอินทิเกรตและการ
ประยุกต์อนุพันธ์ย่อย และการประยุกต์ สมการเชิงอนุพันธ์เชิง
เส้นอันดับหนึ่งบทประยุกต์ของสมการเชิงอนุพันธ์

1.5 กลุ่มวิชาพลศึกษา

300-15001 *ผู้นำนันทนาการ 1 (0-2-1)
(Recreation Leadership)

ศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา ปรัชญา หลักการ
ความสำคัญ ประโยชน์ ขอบข่าย และประเภทของนันทนาการ
ปัญหาการจัดนันทนาการในประเทศไทย การบริหารจัดการและ
การประเมินผลนันทนาการในสถานศึกษา ศิลปะการเป็นผู้นำ
การจัดกิจกรรมค่ายพักแรม การจัดกิจกรรมนันทนาการด้าน
นาฏศิลป์-ดนตรี และศิลปกรรมเน้น ฝึกทักษะความเป็นผู้นำ
นันทนาการ

300-15002 *กิจกรรมกีฬา 1 (0-2-1)
(Sport Activites)

ศึกษาประวัติความเป็นมา กฎ กติกา มารยาท และทักษะ
กิจกรรมกีฬา ปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้อง ศึกษารูปแบบวิธีการ
เล่น การแข่งขันการจัดการแข่งขัน สามารถนำทักษะกิจกรรมกีฬา
ที่เรียน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและ
สมรรถภาพทางกายของตนเองและชุมชนสามารถจัดการแข่งขัน
และตัดสินประเภทกีฬาที่เรียนได้ และนำไปใช้เป็นกิจกรรมเพื่อ
ส่งเสริมสุขภาพของชุมชนและสังคมส่วนร่วมได้

300-15003 *กิจกรรมพลศึกษา 1 (0-2-1)

(Physical Education Activities)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบที่สำคัญของ สมรรถภาพทางกาย การทดสอบและกิจกรรมทดสอบสมรรถภาพ ความหมาย และประวัติความเป็นมาของเกม กฏ กติกา มารยาท การเล่นเกมรูปแบบต่าง ๆ การเลือกเล่นกิจกรรมพลศึกษา ให้เหมาะสมกับบุคคล การสอนให้ผู้อื่นเล่นเกม เน้นทักษะการเล่น เกมสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ ความมีมารยาทในการเข้าร่วม กิจกรรมพลศึกษา

2. หมวดวิชาเฉพาะ

2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

201-21001 สุนทรียศาสตร์ทางนาฏดุริยางค์ 3(3-0-6)

(Aesthetics for Drama and Music)

ศึกษาความหมาย หลักการ ปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีทาง สุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ และดนตรี องค์ประกอบ ของความงาม ความไพเราะ การสื่อความหมาย การถ่ายทอด ความรู้สึก ทำให้เกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าทางศิลปะ เพื่อเป็น แนวทางให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำความรู้มาพัฒนางาน ด้านนาฏศิลป์และดนตรี

201-21002 ศิลป์วิจารณ์ 3(3-0-6)

(Art Appreciation)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของศิลปะ การแบ่งประเภท คุณค่าของศิลปะและบุคคลสำคัญด้านนาฏศิลป์ดนตรีทั้งไทย และสากล รวมถึงการวิเคราะห์ ประยุกต์ วิจารณ์ และประเมินคุณค่า

201-21003 การจัดการธุรกิจศิลปะ 3(3-0-6)

(Arts Business Management)

ศึกษาความรู้พื้นฐานการบริหาร และการจัดการ รูปแบบ ของธุรกิจศิลปะ ปัจจัยในการจัดธุรกิจ การประมาณราคา การตลาด กฎหมายแรงงาน กฎหมายลิขสิทธิ์ โครงสร้างของ ธุรกิจเพื่อการประกอบอาชีพ และพัฒนางานให้ก้าวหน้า

- 202-21002 สังกีตลักษณ์วิเคราะห์ 2(2-0-4)
 (Thai Music Analysis)
 ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของการบรรเลงเพลงไทยประเภทต่าง ๆ ด้วยองค์ประกอบของการบรรเลงรวมวง การขับร้อง และการบรรเลงเดี่ยว
- 202-21003 การบันทึกโน้ตเพลงไทย 2 (2-0-4)
 (Thai Music Notation)
 ศึกษาระเบียบวิธีการใช้สื่อสัญลักษณ์เพื่อบันทึกทำนองเพลงไทย ทั้งชนิดตัวเลข และตัวอักษร และสัญลักษณ์ตามแนวโน้ตดนตรีตะวันตก ฝึกบันทึกโน้ตจากทำนองเพลงไทยประเภทต่าง ๆ
- 204-21001 ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน 3 (3-0-6)
 (Arts and culture of Isan)
 ศึกษารูปแบบ ความเป็นมา แนวคิด ความเชื่อ ธรรมเนียม และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบของวัฒนธรรมอีสานในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างถิ่นที่ส่งผลต่อศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน การอนุรักษ์ ส่งเสริม ประยุกต์ บูรณาการ การสร้างเอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
- 204-21002 ทฤษฎีความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์วรรณา 3 (3-0-6)
 (Theory of Ethnographical Relation)
 ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กับวัฒนธรรมย่อยรูปแบบวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ การดำรงอยู่การสูญสลายของภูมิปัญญา การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ แนวทางการอนุรักษ์ การปรับตัวในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ เน้นกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์วรรณา

2.2 กลุ่มวิชาชีพบังคับ

2.2.1 แขนงวิชาศิลปดนตรีพื้นบ้านอีสาน และ แขนงวิชาศิลปการแสดงพื้นบ้าน

อีสาน

204-22001	วรรณกรรมพื้นบ้าน 1 (Literature of folk I) ศึกษาความหมายและลักษณะของวรรณกรรมหลักการฝึกหัด และวิจารณ์วรรณกรรมอีสานในเรื่องที่มา เรื่องที่นำมาแสดง หลัก เอกภาพในวรรณกรรม ลักษณะการวิเคราะห์ และสังคม เช่น จำปา 4 ดั้น ศรีธนมโนราห์ ท้าวกำกาคำ ฯลฯ	2 (2-0-4)
204-22002	วรรณกรรมพื้นบ้าน 2 (Literature of folk II) ศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านในภาคต่าง ๆ และประเพณีเพื่อน บ้านที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน อิทธิพลทางศาสนา ปรัชญา สังคม วัฒนธรรมและจิตวิทยาต่อวัฒนธรรม การ วิเคราะห์ สังเคราะห์และเปรียบเทียบวรรณกรรมในภาคต่าง ๆ และประเทศ เพื่อนบ้าน	2 (2-0-4)
204-22003	ประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีท้องถิ่น (History and Folk Culture) ศึกษาประวัติความเป็นมา ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีวิถี ชีวิตความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นอีสาน	2 (2-0-4)
204-22004	บุคคลสำคัญในวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน2 (2-0-4) (Distinguished E-sam Musicians and E-sam Folk Performance) ศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน อีสาน ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญผู้อุปถัมภ์ปรมาจารย์ ตลอดจนศิลปินที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน อีสานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	2 (2-0-4)

- 204-22005 การจัดการแสดงพื้นบ้านเอเชีย 3 (3-0-6)
 (Asia folk Management)
 ศึกษาการแสดงประวัติลักษณะของตัวละครและเครื่องแต่งกาย
 การแสดงของชาติตะวันออก เช่น จีน อินเดีย พม่า มาเลเซีย
 อินโดนีเซีย เวียดนาม ลาว เขมร ฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น เพื่อนำมา
 เปรียบเทียบกับการแสดงพื้นบ้านไทย
- 204-22006 กายวิภาคสำหรับดนตรีและการแสดง 2 (2-0-4)
 (Anatomy for Art Music and Performance)
 ศึกษากายวิภาคทั่วไป ศัพท์ที่ใช้ในกายวิภาค โครงสร้างของ
 ร่างกาย โครงสร้างของกล้ามเนื้อ การรักษาและพัฒนากล้ามเนื้อ
 การรักษาและพัฒนากล้ามเนื้อการใช้กล้ามเนื้ออย่างถูกต้อง
- 204-22007 ทักษะการเขียนเพื่องานการแสดง 2 (2-0-4)
 (Writing Skill for Performance)
 ศึกษารูปแบบประเภทของงานเขียนชนิดต่าง ๆ เช่น งานเขียน
 คำรา งานเขียนหนังสือวิชาการ งานเขียนนวนิยาย งานเขียนบท
 ละคร งานเขียนบทความ งานเขียนสำหรับเด็ก ฯลฯ การเตรียม
 ความพร้อมสำหรับงานเขียนเทคนิคการเขียน ฝึกทักษะการเขียน
 บทความวิชาการด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ งานวิจารณ์ด้านนาฏ
 ดุริยางค์ศิลป์
- 204-22008 เทคโนโลยีสำหรับวิชาชีพ 3 (3-0-6)
 (Technology for Professional)
 ศึกษาศัพท์ความหมายและหลักการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น
 ด้านฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และวิธีการใช้
 โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการสอนนาฏศิลป์และงานนาฏศิลป์

- 204-22009 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (2-0-4)
 (Foundation of English)
 ศึกษาคำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ และรูปประโยคที่เกี่ยวข้อง
 ใช้ในชีวิตประจำวัน ทักษะการฟัง พูด อ่านเขียน เพื่อให้สามารถ
 สื่อความหมายได้ในการประกอบอาชีพ
- 204-22010 ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 1 2 (2-0-4)
 (English for Acting and Music I)
 ศึกษาความหมายของคำศัพท์ที่ใช้สื่อความหมายในการแสดง
 ที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย การเคลื่อนไหว อุปกรณ์บนเวที แสง เสียง
 ฝึกทักษะในการฟัง พูดอ่านและเขียน การสนทนาโต้ตอบโดยใช้
 คำทักทายเฉพาะสาขาวิชาชีพ ศึกษาและฝึกปฏิบัติผู้ดำเนิน
 รายการแนะนำการแสดงนาฏศิลป์รวมทั้งผู้บรรยายนำชมการเรียน
 การสอนดนตรีและการแสดง โดยใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเข้าใจ
 และถูกต้อง
- 204-22011 ภาษาอังกฤษเพื่อการแสดงและดนตรี 2 2 (2-0-4)
 (English for Acting and Music II)
 ศึกษาบทความ เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการแสดงและดนตรี
 พื้นเมือง ศิลปวัฒนธรรม พัฒนาทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน
 เพื่อสามารถสื่อความหมายและใช้ในการแสดงและดนตรีได้ใน
 ระดับขั้นสูง
- 204-22012 ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 1 2 (2-0-4)
 (Theory of Folk Performance I)
 ศึกษาประวัติที่มาและวิวัฒนาการ ดนตรีและการแสดง
 พื้นบ้านอีสาน

- 204-22013 ทฤษฎีดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน 2 2 (2-0-4)
(Theory of Folk Performance II)
ศึกษา ภาษา สำเนียง ศัพท์เฉพาะ ดนตรีและการแสดง
พื้นบ้านอีสาน
- 204-22014 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1 2 (0-4-2)
(E-sam Folk Music I)
ศึกษาและปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน แคน พิณ โหวด
โปงลาง ซออีสาน ลายลำโปงลาง ลายเดี่ยวธรรมดา ลายเดี่ยวโขง
ลายบรรเลงประกอบการแสดงเครื่องมือนะ 2 ชุดการแสดง
- 204-22015 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2 2 (0-4-2)
(E-sam Folk Music II)
ศึกษาและปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน แคน พิณ โหวด
โปงลาง และซออีสาน ลายบรรเลงเดี่ยวเครื่องมือนะ 1 ลาย ลาย
บรรเลงอิสระเครื่องมือนะ 4 ลาย ลายบรรเลงประกอบการแสดง
เครื่องนะ 4 ชุดการแสดง
- 204-22016 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3 2 (0-4-2)
(E-sam Folk Music III)
ศึกษาและปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน แคน พิณ โหวด
โปงลาง และซออีสาน ลายบรรเลงเดี่ยวเครื่องมือนะ 1 ลาย ลาย
บรรเลงอิสระเครื่องมือนะ 4 ลาย ลายบรรเลงประกอบการแสดง
เครื่องนะ 4 ชุดการแสดง

2.2.2 เฉพาะแขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน

- 204-22021 เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ 2 (0-4-2)
(Southern E-sarn Folk Music)
ศึกษาประวัติความเป็นมา และคุณลักษณะ วิธีปฏิบัติเครื่อง
ดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ ปฏิบัติเครื่องดนตรีในวงดนตรีอีสานใต้ได้
อย่างน้อย 1 เครื่องมือ และปฏิบัติเพลงได้ไม่น้อยกว่า 3 เพลง
- 204-22022 เครื่องดนตรีในวงมโหรีอีสาน 2 (0-4-2)
(E-sarn Musical Instrumentr)
ศึกษาประวัติความเป็นมา และคุณลักษณะ วิธีปฏิบัติเครื่องใน
วงมโหรีอีสาน ปฏิบัติเครื่องดนตรีในวงมโหรีอีสานได้อย่างน้อย 1
เครื่องมือ และปฏิบัติเพลงได้ไม่น้อยกว่า 3 เพลง
- 204-22023 ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 1 2 (0-4-2)
(Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music I)
ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปฏิบัติการ
บรรเลงประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานในหลายบรรเลงอิสระได้ไม่
น้อยกว่า 4 หลาย หลายบรรเลงประกอบการแสดงได้ไม่น้อยกว่า 2 ชุด
การแสดง
- 204-22024 ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2 2 (0-4-2)
(Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music II)
ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปฏิบัติการบรรเลง
ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานในหลายบรรเลงอิสระได้ไม่น้อยกว่า
4 หลาย หลายบรรเลงประกอบการแสดงได้ไม่น้อยกว่า 2 ชุด การ
แสดง หลายบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำเพลิน ลำกลอน

- 204-22025 ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3 2 (0-4-2)
(Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music III)
ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปฏิบัติการบรรเลง
ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานในลายบรรเลงอิสระได้ไม่น้อยกว่า
4 ลาย ลายบรรเลงประกอบการแสดงได้ไม่น้อยกว่า 2 ชุด การ
แสดง ลายบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนทำนอง
อุบลฯ ทำนองขอนแก่น ทำนองสารคาม ทำนองกาฬสินธุ์ และ
ทำนองบัวบานเทิง
- 204-22026 ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 4 2 (0-4-2)
(Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music IV)
ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปฏิบัติการบรรเลง
ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานในลายบรรเลงอิสระได้ไม่น้อยกว่า
4 ลาย ลายบรรเลงประกอบการแสดงได้ไม่น้อยกว่า 2 ชุดการแสดง
ลายบรรเลงประกอบการแสดงเพลงลูกทุ่งหมอลำ
- 204-22027 ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5 2 (0-6-3)
(Ensemble Cooching for E-sarn Folk Music V)
ศึกษาหลักการผสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ปฏิบัติการบรรเลง
ประสมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานในลายบรรเลงอิสระได้ไม่น้อยกว่า
4 ลาย ลายบรรเลงประกอบการแสดงได้ไม่น้อยกว่า 2 ชุด การ
แสดง ลายบรรเลงประกอบการแสดงหมอลำร่วมสมัย
- 204-22028 การสร้างสรรค์งานดนตรีและการแสดง 4 (2-6-4)
(Creation for Music and Performance)
ศึกษาหลักและวิธีการสร้างสรรค์ การประพันธ์ลายเพลง การ
ประดิษฐ์อุปกรณ์ดนตรี การออกแบบตกแต่งเวที และเทคนิค
ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดง

204-22029 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 (0-15-0)
(Professional Practicum)
ศึกษาบทบาท ความรับผิดชอบ จรรยาบรรณด้านวิชาชีพ
คนตรีพื้นบ้านอีสาน พร้อมทั้งปฏิบัติงานวิชาชีพกับหน่วยงาน
หรือสถานประกอบการ

204-22030 ศิลปนิพนธ์ 6 (2-8-8)
(Art Thesis)
ศึกษา รูปแบบและ โครงสร้างงานวิจัย ศึกษาระเบียบวิธีการ
วิจัย และวิธีนำเสนองานวิจัยสาขาศิลปะดนตรีและการแสดง
พื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะคนตรีพื้นบ้านอีสาน นำเสนอผลงานการ
แสดงคนตรีพื้นบ้านอีสานต่อสาธารณชน และนำเสนอผลงานเป็น
รูปเล่มวิจัยที่สมบูรณ์

2.2.3 เฉพาะแขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน

205-22001 หลักการประพันธ์กลอนลำ 2 (2-2-2)
(Play Writing Klon Lum)

ศึกษาหลักการ ลักษณะ และฝึกทักษะการประพันธ์กลอนลำ

205-22002 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 1 3 (2-4-3)
(Folk Performance I)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์เบื้องต้น ประวัติ
ความเป็นมาของเพลงช้าเพลงเร็ว การรำวงมาตรฐาน เพลงแม่บท
นางนารายณ์ หารฝึกหัดท่วงท่าต่าง ๆ ของร่างกาย ดัดมือ ดัดแขน
ดัดขา ถองสะเอว การนั่ง การประหม่า การกระดกเท้า การตั้งวง
การจับ การลัดคอ ฯลฯ เพื่อความพร้อมในการฝึกหัดทำรำเพลงช้า
เพลงเร็ว และทำรำมาตรฐานของเพลงแม่บทนางนารายณ์ มี
ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินาฏศิลป์เบื้องต้น มีความรู้ความ
เข้าใจในการสร้างองค์ความรู้ ในเชิงอนุรักษ์ เชิงสร้างสรรค์ ใน
ด้านการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูงต่อไป จัดการ
แสดงชุดต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยเรียน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดใน

ชีวิตประจำวัน และเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย ทางด้าน
นาฏศิลป์และการแสดงพื้นบ้านอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

- 205-22003 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 2 3 (2-4-3)
(Folk Performance II)
ศึกษาประวัติความเป็นมาของท่าฟ้อนเบื้องต้น พื้นบ้าน
อีสาน ปฏิบัติท่าเบื้องต้นพื้นบ้านอีสาน เช่น ฟ้อนแม่บทอีสาน
และฟ้อนโปงลาง สร้างองค์ความรู้ ปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และเห็น
คุณค่าภูมิปัญญาพื้นบ้าน ฟ้อนเบื้องต้นอีสาน ฟ้อนแม่บทอีสาน
ฟ้อนแม่บทอีสานและฟ้อนโปงลาง ด้วยความชื่นชม
- 205-22004 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 3 3 (2-4-3)
(Folk Performance III)
ศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงกลุ่มชาติพันธุ์และ
วิถีชีวิตของชาวบ้าน การปฏิบัติท่าฟ้อน ผู้ไทสกลนคร ฟ้อนไทภู
พาน ฟ้อนไทพวน ฟ้อนภูมิตกาศสินธุ์ ฟ้อนภูไทเรณูนคร เซิ้ง
แห่ไข่มดแดง เซิ้งส้อม เซิ้งทำนา ฟ้อนแถบลาน ฟ้อนแพรวา
กาฬสินธุ์ ฟ้อนครกมอง เรือมจับกรับ ฟ้อนกลองคุ้ม ฟ้อนชวย
มือ ฟ้อนโก๋ยมือ ฟ้อนละคร ฟ้อนมวยบารณ ฟ้อนดังหวาน ฯลฯ
- 205-22005 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 4 3 (2-4-3)
(Folk Performance IV)
ศึกษาประวัติความเป็นมา การแต่งกาย คนตรีที่ใช้
ประกอบการแสดง โอกาสที่ใช้แสดงเกี่ยวกับ ความเชื่อ ประเพณี
และพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ นาฏลีลาฟ้าหยาด ฟ้อนดิ่งครก-ดิ่งสาก
ฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ ฟ้อนเซียงซ้อง เซิ้งนางแมว เซิ้งบั้งไฟ ฟ้อนต๋
วงเฮือ ฟ้อนเรือปั้นโจล ฯลฯ

- 205-22006 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 5 3 (2-4-3)
(Folk Performance V)
ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมอลำประเภทต่าง ๆ ฝึกปฏิบัติ ทำพ็อนประกอบ การลำทางสั้น ลำทางยาว ลำเพลิน ลำเต้ย ได้แก่ สาวกาพลินธุ์ลำเพลิน เต้ยเดือนห้า พ็อนสาละวัน เต้ย 3 จังหวะ พ็อนเต้ยจิวค้อนเต้ย เต้ยหัวโนนตาล พ็อนแคน ฯลฯ
- 205-22007 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 6 3 (2-4-3)
(Folk Performance VI)
ศึกษาประวัติความเป็นมา การแต่งกายโอกาสที่ใช้และดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ของการแสดงพื้นบ้าน ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคอีสาน ฝึกปฏิบัติการขับร้องและพ็อนรำ พื้นบ้านภาคต่างๆ ได้แก่ เซ็งสราญ เซ็งกระดืบ เต้ยกำรำเคียว ลำตัด พ็อนมลาย ร่องเง็ง ตาสีกีบีส พ็อนเล็บ พ็อนเทียน พ็อนสาวไหม ฯลฯ
- 205-22008 การแสดงพื้นบ้านอีสาน 7 3 (2-4-3)
(Folk Performance VII)
ศึกษาประวัติความเป็นมา การแต่งกาย ขนบและลักษณะวิธีการแสดงพื้นบ้านอีสาน ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง หมอลำ , เพลงโคราช , จเรียง , กันตรึม ฯลฯ ฝึกปฏิบัติ ลักษณะวิธีการแสดงพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ หมอลำ, เพลงโคราช , จเรียง , กันตรึม ฯลฯ
- 205-22009 การสร้างสรรค์งานดนตรีและการแสดง 4 (2-6-4)
(Creation for Music and Performance)
ศึกษาหลักและวิธีการสร้างสรรค์ การประพันธ์ลายเพลง การประดิษฐ์ชุดการแสดง การออกแบบตกแต่งเวที เสื้อผ้าอาภรณ์ เครื่องประดับและเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดง

- 205-22010 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 (0-15-0)
(Professional Practicum)
ศึกษา บทบาท ความรับผิดชอบ จรรยาบรรณด้านวิชาชีพ การแสดงพื้นบ้านอีสาน พร้อมทั้งปฏิบัติงานวิชาชีพกับหน่วยงาน หรือสถานประกอบการ
- 205-22011 ศิลปะนิพนธ์ 6 (2-8-8)
(Art Thesis)
ศึกษารูปแบบและโครงสร้างงานวิจัย ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัย และวิธีนำเสนองานวิจัยสาขาศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน นำเสนอผลงาน การแสดงการแสดงพื้นบ้านอีสานต่อสาธารณชน และนำเสนอ ผลงานเป็นรูปเล่มวิจัยที่สมบูรณ์

2.3 กลุ่มวิชาเลือก

2.3.1 แขนงวิชาศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสาน และ แขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

อีสาน

- 202-23001 ดนตรีสำหรับการแสดง 2 (2-0-4)
(Theatre Music)
ศึกษาระเบียบแบบแผนและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแสดง พร้อมทั้งเพลงที่ใช้สำหรับการแสดงในรูปแบบของการแสดงละครนอก ละครใน ละครพันทาง ละครชาตรี โขน หนังใหญ่ และหุ่น กระบอก
- 202-23002 ดนตรีสำหรับพิธีกรรม 2 (2-0-4)
(Music for Rituals)
ศึกษาระเบียบวิธีการบรรเลงดนตรีสำหรับพิธีกรรม ทั้งในพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีราษฎร์

- 202-23004 คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสำหรับดนตรีไทย I 3 (2-2-5)
(Computer and Technology for Thai Music I)
ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หลักการทำงาน ส่วนประกอบและระบบเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประยุกต์ที่ใช้ในการดนตรี ปฏิบัติการบันทึกเสียงดนตรี โดยใช้สัญลักษณ์ดนตรีสากลในโปรแกรมดนตรี
- 202-23005 ทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทย 2 (0-4-2)
(Principles of Melodic Thai Music)
ปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคำเนนทำนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งแต่วิธีการนั่ง การจับเครื่องมือ การไล่เสียง การฝึกหัดทักษะเบื้องต้น และการปฏิบัติเพลงประเภทสองชั้น ไม่น้อยกว่า 5 เพลง
- 202-23006 หลักการบรรจุเพลง 2 (2-0-4)
(Principles of Melodic Thai Music)
ศึกษาหลักและวิธีการบรรจุเพลงประเภทต่าง ๆ ในคำประพันธ์และบทละคร
- 202-23007 สัมมนาดนตรีไทย I 3 (2-2-5)
(Seminar on Thai Music I)
ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และอภิปรายหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย มุ่งเน้นสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านดนตรี โดยดำเนินการตามกระบวนการสัมมนาวิชาการ การนำเสนอรายงานเอกสารที่ได้จากการสัมมนา

- 202-23008 สัมมนาดนตรีไทย 2 3 (2-2-5)
 (Seminar on Thai Music II)
 ศึกษาวิเคราะห์ วิจารณ์ และอภิปรายหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับ
 ดนตรีไทย มุ่งเน้นสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านดนตรี โดย
 ดำเนินการตามกระบวนการสัมมนาวิชาการ การนำเสนอรายงาน
 เอกสารที่ได้จากการสัมมนา
- 202-23009 การซ่อมแซมและเทียบเสียงเครื่องดนตรี 2 (0-4-2)
 (Music Instruments:Reparation and Tuning)
 การซ่อมเครื่องดนตรีเมื่อชำรุด สามารถเทียบเสียง ตกแต่ง
 เสียงและซ่อมแซมส่วนประกอบเครื่องดนตรีให้สมบูรณ์ บรรเลง
 ได้อย่างมีคุณภาพ
- 202-23010 ทักษะการต่อเพลงมอญ 3 (0-6-3)
 (Skill for Learning Mon Songs)
 ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงมอญต่าง ๆ นอกเหนือจาก
 หลักสูตร
- 202-23011 การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาชีวิตศิลปิน 2 (0-4-2)
 (Management for Artist Development)
 การจัดการที่ช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถดูแลบริหารจัดการชีวิตของ
 ศิลปิน การทำงานเป็นกลุ่ม บริหารเวลาให้เหมาะสมในการ
 ดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตเป็นกลุ่ม
- 202-23012 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเสภา 3 (0-6-3)
 (Skill for Learning Principal Melody of Pleng Sepha Music)
 ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเสภาจำนวนไม่
 น้อยกว่า 5 เพลง นอกเหนือจากเพลงในรายวิชาทักษะการบรรเลง
 แต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทเสภา

- 202-23013 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงสามชั้นและเถา3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Sam Chan and Pleng Thao Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงสามชั้นและเถา
จำนวนไม่น้อยกว่า 5 เพลง นอกเหนือจากเพลงในรายวิชาทักษะ
การบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทเพลงสามชั้นและเถา
- 202-23014 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงช้า 3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Pleng Cha Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงช้า
จำนวนไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง นอกเหนือจากเพลงช้าในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทเพลงช้า
- 202-23015 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเพลง3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Tub Pleng Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเพลง
จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ดับ นอกเหนือจากดับเพลงในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทดับเพลง
- 202-23016 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทพิธีกรรม3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Ritual Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทพิธีกรรม
จำนวนไม่น้อยกว่า 2 พิธี นอกเหนือจากเพลงพิธีกรรมใน
รายวิชาทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภท
พิธีกรรม
- 202-23017 ทักษะการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเรื่อง 3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Rueng Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดับเรื่อง
จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ดับ นอกเหนือจากเพลงดับเรื่องในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทดับเรื่อง

- 202-23018 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทการแสดงโขน3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Khon Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทการแสดงโขน
จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ตอน นอกเหนือจากเพลงโขนในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทการแสดงโขน
- 202-23019 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทดรัมโหรี 3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Pleng Tub Mahoree Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทดรัมโหรี
จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ดับ นอกเหนือจากเพลงดรัมโหรีในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทดรัมโหรี
- 202-23020 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยเกี่ยวกับการแสดงละคร3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Drama Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทการแสดงละคร
จำนวนไม่น้อยกว่า 2 เรื่องนอกเหนือจากเพลงเกี่ยวกับการแสดง
ละครในรายวิชาทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลง
ประเภทการแสดงละคร
- 202-23021 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงหน้าพาทย์3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Pleng Na-Pat Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงหน้าพาทย์
จำนวนไม่น้อยกว่า 5 เพลง นอกเหนือจากเพลงหน้าพาทย์ใน
รายวิชาทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทหน้า
พาทย์

- 202-23022 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงระบำ 3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Dance Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงระบำ
จำนวนไม่น้อยกว่า 5 เพลง นอกเหนือจากเพลงระบำในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทเพลงระบำ
- 202-23023 ทักษะการต่อทำนองเพลงไทยประเภทเพลงเดี่ยว 3 (0-6-3)
(Skill for Learning Principal Melody of Solo Music)
ฝึกปฏิบัติการต่อทำนองหลักเพลงไทยประเภทเพลงเดี่ยว
จำนวนไม่น้อยกว่า 4 เพลง นอกเหนือจากเพลงเดี่ยวในรายวิชา
ทักษะการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของเพลงประเภทเพลงเดี่ยว
- 202-23024 การดำเนินทำนองเพลงไทย 3 (2-2-5)
(Variation of Thai Music)
ศึกษาหลักการและวิธีการบรรเลงเพลงไทยประเภทดำเนิน
กลอนและบังคับทางเน้นลักษณะการแปรทำนองของเพลงประเภท
ดำเนินกลอนและเน้นลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงประเภท
บังคับทาง เปรียบเทียบเนื้อทำนองหลักกับเนื้อทำนองสำนวนแปร
ในเพลงประเภทดำเนินกลอนและเปรียบเทียบเนื้อทำนองหลักกับ
เนื้อการดำเนินทำนองในเพลงประเภทบังคับ
- 202-23024 การปรับวงดนตรีไทยสำหรับครุโยคศิลป์ 3 (2-2-5)
(Coaching in Thai Ensemble for Thai Music Artists)
ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีไทย
กระบวนการขององค์ประกอบในการบรรเลงทุกส่วน วิธี
แก้ปัญหาของการบรรเลงที่บกพร่อง วิธีปรับทุกส่วนของการ
บรรเลงให้กลมกลืนและมีคุณภาพ เสียงที่ไพเราะ มีลักษณะงาน
พร้อมในวงดนตรีและมีประสิทธิภาพที่สามารถให้ผู้ฟังผู้ชมเกิด
ความเข้าใจซาบซึ้งทั้งรูปลักษณ์เพลงและความหมายของเพลงตรง
ตามที่ผู้บรรเลงได้มุ่งหมายไว้

- 201-23024 การออกแบบการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง2 (1-2-3)
(Costume Desing for Performing)
ศึกษาวิธีการออกแบบ การสร้างแบบ การสร้างรูปทรง
การใช้สี การเลือกใช้วัสดุ การตัดเย็บโดยใช้เทคนิคต่างๆ
- 201-23028 การทำผมและแต่งหน้า 2 (1-2-3)
(Hair-do and Make-up Technique)
ศึกษารูปแบบ เทคนิค การทำผม และการแต่งหน้า
ประกอบการแสดงประเภทต่างๆ ตามลักษณะและบทบาท
การแสดง
- 201-23030 ทักษะนาฏศิลป์พื้นเมือง 2 (0-4-2)
(Thai Folk Dance Skills)
ศึกษาและฝึกปฏิบัติการแสดงระบำสี่ภาค และ / หรือ การ
แสดงพื้นเมือง ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้
- 201-23034 ทักษะนาฏศิลป์นานาชาติ 2 (0-4-2)
(International Dance Skills)
ศึกษาและฝึกปฏิบัติศิลปะการแสดงชาติตะวันออก และ/ หรือ
ตะวันตก
- 203-23001 ทฤษฎีการขับร้อง 2 (2-0-4)
(Vocal Music Theory)
ศึกษากำเนิด ประวัติ และวิวัฒนาการของเสภา หลักการร้อง
ประกอบการแสดงโขนละคร เช่น ความหมายของเพลง วิธีการ
ใส่อารมณ์และความรู้สึกในเพลง การเลือกใช้เพลงสำเนียงภาษา
ต่าง ๆ ประวัติที่มาของเพลงบางกลุ่ม เช่น เพลงโนบทยุคโขนละคร
เพลงเสภา เพลงมโหรี และเพลงภาษาต่าง ๆ

203-23005 เพลงกล่อมเด็ก 2 (1-2-3)
(Thai Lullaby)

ศึกษาหลักการขับร้องเพลงกล่อมเด็ก และประวัติความเป็นมาของเพลงเด็ก หรือเพลงกล่อมลูกของไทยแต่โบราณ ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านของไทยทั้ง 4 ภาค จนสามารถขับร้องและนำไปถ่ายทอดได้

3. หมวดวิชาเลือกเสรี

201-30001 มัคคุเทศก์ทางศิลปวัฒนธรรม 2 (2-0-4)
(Guide for Cultural Arts)

ศึกษาองค์ประกอบพื้นฐานของงานมัคคุเทศก์ บทบาทหน้าที่ และจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรม

201-30002 กระบี่กระบอง 2 (2-0-4)
(Kravi Krabong : Thai Martial Arts)

ศึกษาและปฏิบัติการฝึกหัดเบื้องต้นของกระบี่กระบอง วิธีการใช้ดาบจับคู่ฟัน แม่ไม้ และลูกไม้ต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของการไหว้ครูกระบี่กระบอง

300-30001 การพัฒนาคุณภาพชีวิต 2 (2-0-4)
(Development of Life)

ศึกษาหลักธรรมทางศาสนาที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตและการทำงานของบุคคล การสร้างแนวคิดเจตคติต่อชีวิตของตนเอง ธรรมะกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารตนให้สอดคล้องกับชีวิตและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

- 300-30002 กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา 2 (2-0-4)
(Intellectual Property Law)
ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สิทธิใน
เครื่องหมายการค้าและชื่อทางการค้าการคุ้มครองสิทธิและความ
ร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิ
- 300-30003 อารยธรรมไทย 2 (2-0-4)
(Thai Civilization)
ศึกษาประวัติความเป็นมาและลักษณะอารยธรรมของชนชาติ
ไทย ความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ อิทธิพล
ของอารยธรรมตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20 การเปลี่ยนแปลง
ของสังคมตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรม อิทธิพลที่มีต่อแนวคิด
ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ปัญหาการผสมผสานของอารยธรรม
ตะวันออกกับอารยธรรมตะวันตกในปัจจุบัน
- 300-30004 จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน 2 (2-0-4)
(Psychology in Daily Life)
ศึกษาความหมาย ขอบข่าย หลักและทฤษฎีทางจิตวิทยา
ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ การนำหลักจิตวิทยาประยุกต์ใน
การทำงานสภาพแวดล้อมชุมชน ผู้บริโภค และการศึกษา วิเคราะห์
ความเครียด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาบุคลิกภาพ
และการสื่อความหมาย เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมไทยอย่างมีความสุข
- 300-30005 ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อวิชาชีพศิลปะ 2 (2-0-4)
(Information Resources for Art Profession)
ศึกษาความหมาย และขอบข่ายของทรัพยากรสารสนเทศเพื่อ
วิชาชีพศิลปะ นักเขียนและสำนักพิมพ์ที่สำคัญ แหล่งอ้างอิงและ
คู่มือสำหรับการค้นคว้า วิธีการค้นคว้า และสืบค้นสารสนเทศ
หลักการเลือกทรัพยากร สารสนเทศในสาขาวิชาชีพ และทรัพย์สิน
ทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง

- 300-30006 การตลาดเพื่อวิชาชีพศิลปะ 2 (2-0-4)
(Marketing for Art Profession)
ศึกษาความหมาย และความสำคัญของการบริหาร
การตลาด การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด การส่งเสริมการขาย
สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการตลาด พฤติกรรมในการซื้อของผู้บริโภค
การวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด และการประเมินผลการทาง
ตลาด
- 300-30008 วรรณกรรมไทยปัจจุบัน 2 (2-0-4)
(Modern Thai Literature)
ศึกษาลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน วิวัฒนาการ
กลวิธีในการประพันธ์ คุณค่าและอิทธิพลของวรรณกรรมในงาน
ศิลปกรรมแต่ละสมัย
- 300-30009 เอกลักษณะไทยในวรรณกรรม 2 (2-0-4)
(Thai Unique Character in Literature)
ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ลักษณะและประโยชน์
ของ เอกลักษณะไทยในวรรณกรรม วิเคราะห์อิทธิพลของ
เอกลักษณะไทยในวรรณกรรมที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม และการดำเนินชีวิต รวมทั้ง
อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวรรณกรรม
- 300-30010 ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต 2 (2-0-4)
(English for Everyday Use)
ศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ของประโยครูปแบบต่างๆ ฝึกจับใจ
ความสำคัญจากเรื่องที่อ่านและฟัง ฝึกจับใจความของเรื่องที่อ่าน
โดยการคาดหมาย และการศึกษาค้นคว้าต่อเนื่องเพื่อการเขียน
สื่อสาร

- 300-30011 ภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์ 2 (2-0-4)
 (English for Guide)
 ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการบริการนักท่องเที่ยว เน้นเรื่องศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนจากเอกสาร คู่มือรับชมความ และหนังสือที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 300-30012 สารเคมีในชีวิตประจำวัน 2 (2-0-4)
 (Chemistry in daily Life)
 ศึกษาความหมาย ประเภท แหล่งที่มา องค์ประกอบของสารเคมี แต่ละชนิด ปฏิกิริยาเคมี สารประกอบและการสลายตัวของสารเคมี ปฏิกิริยาทางเคมีในร่างกาย ประโยชน์และโทษของสารเคมีความสัมพันธ์ของสารเคมีกับมวลมนุษยชาติ
- 300-30013 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อศิลปะ 2 (2-0-4)
 (Technology Science for Art)
 ศึกษาความหมาย กระบวนการ ขั้นตอน บทบาทหน้าที่ ความสำคัญ ความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลกระทบประโยชน์ และโทษ ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยี และการนำเอาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการนำเสนอผลผลิตและสร้างสรรค์ทางศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ
- 300-30014 วิทยาศาสตร์กับสังคม 2 (2-0-4)
 (Science and Society)
 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ และความ เป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติที่เกี่ยวข้องต่อชีวิตมนุษย์ ได้แก่ เอกภพระบบสุริยะ โลก สสารและพลังงาน พัฒนาการ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิธีการที่นักวิทยาศาสตร์ใช้ในการ แสวงหาความรู้ ผลกระทบของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่มีต่อ สังคม และวิชาการ

- 300-30017 การจักระบบสารสนเทศ 2 (1-2-3)
 (Information System Organization)
 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ
 เพื่อการจัดกิจการ (Management Information System) ข่าวสารที่
 จำเป็นในการบริหารองค์การการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูล การใช้
 คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูล (Information Retrieval) การ
 ควบคุมข่าวสารในระบบและการรักษาความปลอดภัย การ
 ประมวลผลในข่ายงานแบบการกระจายการทำงานของโปรแกรม
 ระบบ (System Program) การจัดการหน่วยงานที่ทำหน้าที่
 เกี่ยวกับข้อมูล (Data Center Management)
- 300-30018 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร 2 (1-2-3)
 (Management Information System)
 ศึกษาความหมายระบบข่าวสารข้อมูลเพื่อการบริหารและ
 โครงสร้างของระบบในด้านการศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ระบบ
 ข่าวสารข้อมูล เพื่อการบริหารและวิธีพัฒนาระบบสารสนเทศ
- 300-30019 เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 2 (1-2-3)
 (Computer Network Technology)
 ศึกษาการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่าง
 บุคคลและหน่วยงานบริการรวมทั้งแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายทั่ว
 โลก แนวโน้มของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในอนาคต
- 300-30020 คอมพิวเตอร์เบื้องต้น 2 (1-2-3)
 (Computer Network Technology)
 ศึกษาวิวัฒนาการของคอมพิวเตอร์ เลขฐานต่างๆ ระบบ
 ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ตรรกศาสตร์ภายในคอมพิวเตอร์
 การเขียนแผนผังระบบขั้นตอนการประมวลผล (Algorithm) ของ
 โปรแกรม

- 300-30021 ลีลาศ 1 (0-2-1)
 (Social Dance)
 ศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ประโยชน์ ประเภทและลักษณะของจังหวะลีลาศ กฎ กติกา มารยาท การสร้างท่า ลีลาศ เน้นฝึกทักษะการเต้นลีลาศทุกประเภท การสร้างท่าลีลาศให้เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับนาฏศิลป์- ดนตรี และศิลปกรรม การสอนลีลาศให้ผู้อื่น การลีลาศเพื่อสังคม
- 300-30022 กิจกรรมเข้าจังหวะ 1 (0-2-1)
 (Rhythmic Activities)
 ศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ประโยชน์และขอบข่ายของกิจกรรมเข้าจังหวะการจัดกิจกรรมเข้าจังหวะในสถานศึกษา การบริหารจัดการกลุ่มกิจกรรมในแต่ละสถานการณ์ การคิดท่าเต้นให้เหมาะสมกับวัย เพศ สมรรถภาพของบุคคลและกลุ่ม เน้นฝึกทักษะกิจกรรมเข้าจังหวะเพื่อการออกกำลังกายและการแสดง
- 301-30001 นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น 2 (0-4-2)
 (fundamental Thai Classical Dance)
 ฝึกปฏิบัติการใช้นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์ไทย ปฏิบัติเพลงรำ และเพลงระบำ เพื่อฝึกทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้แก่ รำวง3 มาตรฐาน เพลงปลุกใจ เพลงประกอบละครต่าง ๆ
- 301-30002 เพลงและการแสดงพื้นบ้าน 2 (0-4-2)
 (Practice in Thai Folk Dance)
 ศึกษาและฝึกปฏิบัติเพลงและการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้

- 301-30003 การละเล่นของหลวง 2 (1-2-3)
(Royal Plays)
ศึกษาที่มา องค์ประกอบและวิธีแสดงการละเล่นของหลวง ฝึก
ปฏิบัติการละเล่นของหลวงชุดระเบง โมงครุ่ม กุลาตีไม้
แทงวิไสยและกระอ้าวแทงควย
- 302-30001 แจ๊สเบื้องต้น 2 (1-2-3)
(The Basic of Jazz Dance)

ศึกษาประวัติความเป็นมาของระบำแจ๊ส องค์ประกอบของ
แจ๊ส ศัพท์เทคนิคของการเต้นแจ๊ส ฝึกฝนปฏิบัติการเต้นแจ๊สในระ
ดับพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับดนตรีสมัยนิยม
- 302-30004 ระบำสเปน 2 (0-4-2)
(Spanish Dance)
ศึกษาหลักและฝึกการเล่นกรับสเปน (Castanets) เบื้องต้น ฝึก
ปฏิบัติใช้ท่าแขนและขาที่มีลีลาการเต้นระบำสเปนในรูปแบบ
ต่าง ๆ
- 303-30001 ทักษะอังกะลุง 2 (0-4-2)
(Music Skill : Anglung)
ศึกษาและฝึกทักษะการปฏิบัติอังกะลุงเบื้องต้น ตั้งแต่การ
นั่งการจับและปฏิบัติตามแบบฝึกหัด ตลอดจนปฏิบัติอังกะลุง
เพลง โหมโรงชะวา เพลงสร้อยลำปาง เพลงลาวแพนน้อย เพลง
ระบำศรีวิชัย และเพลงลอยกระทง

- 303-30002 ทักษะกลองยาว 2 (0-4-2)
(Music Skill : Klong yao)
ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับจังหวะสามัญ จังหวะกลอง วิธี
การตีกลองเบื้องต้น ฝึกเทียบเสียง ฝึกทำให้เกิดเสียงต่างๆ ฝึกการใช้
มือตีกลางหน้ากลอง ฝึกมือโหมโรง 12 มือ การฝึกปฏิบัติอ่านโน้ต
และร้องโน้ต ตามทำนองเสียงกลอง การปฏิบัติร้องเพลงกระหู่กับการ
ตีกลอง ฝึกปฏิบัติการบรรเลงรวมวง ฝึกปฏิบัติร่วมกับการแสดง
- 303-30003 เพลงร้องสำหรับเด็ก 2 (0-4-2)
(Songs for Children)
ศึกษาและปฏิบัติขับร้องเพลงสำหรับเด็กจากเพลงไทยสมัย
โบราณจนถึงปัจจุบันที่มีเนื้อร้องง่าย ๆ ทำนองสั้น ๆ และมีจังหวะ
รวดเร็วสนุกสนาน
- 304-30005 การขับร้องเพลง Musical Play 2 (0-4-2)
(Vocal Practices for Musical Play)
ศึกษาประวัติความเป็นมาของบทเพลง Musical Play
ปฏิบัติขับร้องจากบทเพลงจากละครเพลงที่เป็นที่นิยม และ
เหมาะสมกับประเภทเสียงในแต่ละบุคคล ฝึกอิริยาบถและใส่
อารมณ์ให้เหมาะสมกับบทเพลง
- 304-30006 การขับร้องเพลงสากลสำหรับเด็ก 2 (0-4-2)
(Vocal Practices in Song for Children)
ศึกษาและปฏิบัติขับร้องเพลงสากลสำหรับเด็กจากบท
เพลง ประเภท Nursery Rhyme และ Traditional Song ที่มีเนื้อ
ร้องง่าย ๆ ทำนองสั้น ๆ และจังหวะสนุกสนาน

แบบบันทึกการประชุม

ครั้งที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ณ.....

เวลาเปิดประชุม.....

ประธานในที่ประชุม.....

ระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ทราบ

.....

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุม

.....

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

.....

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อทราบ

.....

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

.....

ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องอื่นๆ

.....

ปิดประชุม.....

.....ผู้บันทึกการประชุม

.....ผู้ตรวจสอบ

แบบสัมภาษณ์ การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปละครและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. เรื่องที่สัมภาษณ์.....
3. สถานที่ให้สัมภาษณ์.....
4. ผู้สัมภาษณ์.....
5. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์
6. เวลาที่สัมภาษณ์

รายการสัมภาษณ์ (สภาพปัจจุบัน และปัญหา)

1. ด้านบุคลากร อาจารย์ผู้สอน เป็นอย่างไร
2. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ เป็นอย่างไร
3. ด้านงบประมาณ เป็นอย่างไร
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอย่างไร
5. ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เป็นอย่างไร
6. ด้านการวัดและประเมินผล เป็นอย่างไร
7. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นอย่างไร

(ลงชื่อ).....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาการรับรู้และความต้องการของสังคม ในการดำเนินการพัฒนา
หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์และการแสดงพื้นบ้าน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การสำรวจความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน

ตอนที่ 3 การสำรวจคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามความถนัดและแนวโน้ม
ของตลาดแรงงานของบัณฑิต

2. การตอบแบบสอบถามของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณา
ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล อันจะเป็นแนวทาง
ในการปฏิบัติ การแก้ปัญหา สกัดกั้นอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต และเกิดประโยชน์
อย่างแท้จริง

3. คำตอบของท่านในแบบสอบถามฉบับนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่ง
หน้าที่ของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย
ในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน (/) หน้าข้อความตามความเป็นจริงเกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ

ประเภท

- () สถานศึกษาของรัฐ
- () สถานศึกษาเอกชน
- () บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
- () บริษัท/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- () อื่น ๆ

ตำแหน่ง

- () อธิการบดี/คณบดี/ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- () ผู้จัดการ/ประธานบริษัท/เจ้าของธุรกิจ
- () หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้าโปรแกรม
- () อาจารย์ผู้สอน/ศิลปิน/ผู้ปฏิบัติงานร่วม
- () อื่น ๆ

ตอนที่ 2

การสำรวจความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) เกี่ยวกับความต้องการบัณฑิตหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ตามความต้องการที่เป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	อาจารย์สอนนาฏศิลป์ไทย (โจน , ละคร)					
2	อาจารย์สอนนาฏศิลป์สากล (บัลเล่ย์, โมเดิร์นแดนซ์ , แจ๊ส ฯลฯ)					
3	อาจารย์สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน (การฟ้อนรำ, ไร่ต่าง ๆ)					
4	อาจารย์สอนดุริยางค์ไทย (เป่าพาทย์, เครื่องสาย, คีตศิลป์)					
5	อาจารย์สอนดนตรีสากล					
6	อาจารย์สอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน (พิณ , แคน, โหวด, โปงกลางๆ)					
7	อาจารย์สอนขับร้องเพลงไทยเดิม					
8	อาจารย์สอนขับร้องเพลงไทยสากล					
9	อาจารย์สอนขับร้องเพลงลูกทุ่ง					
10	อาจารย์สอนขับร้องเพลงโคราช					
11	อาจารย์สอนขับร้องเพลงหมอลำ					

ที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	อาจารย์สอนขับร้องเพลงพื้นบ้านอีสาน					
13	ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีไทย					
14	ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีอีสาน					
15	ศิลปินหรือนักแสดงดนตรีสากล					
16	ศิลปินหรือนักแสดงหมอลำ					
17	ศิลปินหรือนักแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน					
18	ศิลปินหรือนักแสดงเพลงโคราช					
19	ศิลปินหรือนักแสดงตลก					
20	งานด้านแต่งกายหน้า – ทำผมในการแสดง					
21	งานด้านเครื่องแต่งกายในการแสดง					
22	งานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแสดง ศิลปวัฒนธรรมไทย					
23	นักวิจารณ์การแสดง					
24	งานธุรการและการเงินเกี่ยวกับการแสดง					
25	งานอุปกรณ์ประกอบฉากและอุปกรณ์การแสดง					
26	นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์ไทย					
27	นักวิชาการและวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน					
28	นักวิชาการและวิจัยด้านดุริยางค์ไทย					
29	นักวิชาการและวิจัยด้านดนตรีสากล					
30	นักวิชาการและวิจัยด้านดนตรีพื้นบ้าน					
31	นักวิชาการและวิจัยด้านหมอลำ					
32	นักวิชาการและวิจัยด้านเพลงโคราช					
33	นักวิชาการและวิจัยด้านการแสดง/ละคร					
34	พิธีกรและผู้ดำเนินรายการ					
35	งานกำกับการแสดง					
36	งานฉาก แสง สี เสียง ในการแสดง					

ที่.	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37	ผู้สร้างหรือผู้ผลิตรายการทางด้านนาฏศิลป์ คนตรีไทย					
38	ผู้สร้างหรือผู้ผลิตรายการทางด้านศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน					

ตอนที่ 3

การสำรวจคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามความถนัดและแนวโน้มของตลาดแรงงานของบัณฑิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ ตามความถนัดและแนวโน้มของตลาดแรงงานของบัณฑิตตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะคนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ตามความต้องการที่เป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความต้องการบัณฑิตมาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่.	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความรู้ ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ของสาขา					
2	มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนตามความสมบูรณ์					

ที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และคิดเป็น					
4	มีการบูรณาการและประยุกต์ความรู้ให้เข้ากับสถานการณ์					
5	ศึกษาหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการและวิชาชีพ					
6	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาการและวิชาชีพในหมู่เพื่อนร่วมงาน					
7	ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน					
8	แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ได้อย่างเหมาะสม					
9	ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย					
10	ให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน					
11	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถสร้างสัมพันธภาพในบุคคลอื่นได้					
12	มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา					
13	มีความอดทนและเสียสละ					
14	มีความฉลาดทางอารมณ์					
15	มีค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสม					
16	มีจิตสาธารณะและชอบงานบริการ					
17	มีทักษะ ความสามารถในภาษาต่างประเทศ					
18	เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น					
19	มีจิตสำนึกต่อสังคม					
20	มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและผู้มีพระคุณ					

ที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21	มีทักษะในการพูด					
22	สามารถสร้างงานของตนเองได้					
23	มีทักษะการจัดการ					
24	มีความขยัน หมั่นเพียร ใฝ่เรียน					
25	มีความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบคำถามในครั้งนี้

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

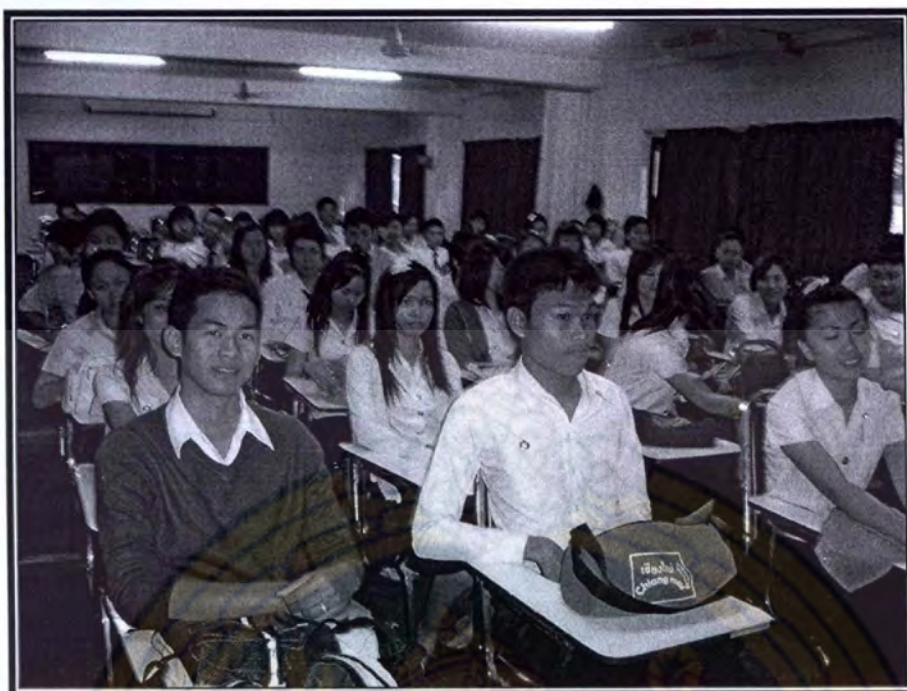
ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการวิจัย

ผู้วิจัยชี้แจงการดำเนินการวิจัยให้กับนักศึกษาทุกชั้นปีได้ทราบ

นักศึกษาทุกชั้นปีระดมความคิด และตอบคำถามเกี่ยวกับงานวิจัย

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชา
ศิลปะดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1. นางธีรรัตน์ ติลาเลิศสุระกุล
2. นายเรืองชัย นากลาง
3. นางสาววันนพร สิทธิสาร
4. นายปรเมศวร์ โปธิ์คล้าย
5. นางพรสวรรค์ พรคอนก้อ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายกิตติศักดิ์ สินธุโคตร
 วันเกิด 9 มีนาคม 2521
 ที่อยู่ปัจจุบัน 8/4 ถนนสนามบิน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000
 ตำแหน่ง ครู
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ถ.สนามบิน ต.กาฬสินธุ์ อ.เมือง
 จ.กาฬสินธุ์ 46000

ประวัติการศึกษา

2539 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
 2543 การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (โครงการ
 รพค.) มหาวิทยาลัยบูรพา
 2546 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายธราดล ชัยเดชโกสิน
 วันเกิด 24 ธันวาคม 2518
 ที่อยู่ปัจจุบัน 27 ถ.สนามบิน ต.กาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ถนนสนามบิน ต.กาฬสินธุ์ อ.เมือง
 จ.กาฬสินธุ์ 46000

ประวัติการศึกษา

2537 นาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
 2539 ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
 2541 ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 2550 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

